

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De Coleta virgine religiosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

DE COLETA VIRGINE RELIGIOSA.
DE S. PHOCA MARTYRE, EX S. GRE

69

gorio Turonen. De Gloria Martyrum cap. 99.

PHocas quoq; martyr, & ipse his martyribus regione cōiunctus, apud Martij 5.
Syriam requiescit: qui post multas, quas pro nomine redemptoris
est passus iniurias, qualiter de antiquo illo serpente triumphauerit,
hodieq; populis declaratur. Denique si in quempiam in his locis co-
luber morsum stringens venena diffuderit, extēplo qui percussus est,
vt ianuā atrij, quo martyr quiescit, attigerit, compresso tumore, eua-
cuata virtute veneni, saluatur. Ex quibus nonnulli, vt celebre vulga-
tum est, iam tumidi malæ bestiae ictu, iam toto corpore in crassante veneno, in hoc
perflati vt spiritum exhalarent, inter manus delati, & in atrio positi, sunt sanati: nec
vnuquam ob hoc virus obire hominem fas est, si sacrum limen fide plenus attigerit.

VITA SANCTÆ MEMORIÆ COLETÆ VIRGI-
NIS, PER QVAM REFORMATVS EST ORDO S. CLARÆ: AV-

thore Stephano Iuliano, eius cōtemporaneo. Eam verò ob nimiam prolixitatem F. Lawr.

Surius mutato stylo in compendium redegit, sed absque historiae detrimento.

Non est sanctorum adscripta catalogo, quod equidem sciam.

Mirabilem diuinæ cognitionis gratiam contulit spiritus san- Martij 6.
ctus, largitor liberalissimus, fidei ancilla suæ Coletæ, apud Cap. 1.
Corbeiam in Picardia patre Roberto & matre Margareta, Coletæ pa-
foemina valdè religiosa, edita: idq; etiā in ætate tenerrima. rentes.
Cum enim quadrima esset, præter cōmunem naturæ vsum,
cœpit ita mentem habere ad cognoscendum Deum perpet-
tim eleuatā, vt nullus vir prudēs aliqua ratione posset am-
bigere, diuinitus id illi esse inspiratum. Sicut autem de bea-
tissimo Ioanne Domini præcursore legimus, eū teneris sub Luc. 1.
annis, ciuium fugisse turmas, & antra petijisse deserti: ita etiā
hæc ancilla Christi diuinæ cognitionis multiplici percepta
gratia in annis puerilibus, fugere cœpit ludos omnes & leuitates atq; curiositates puel-
larū, contēnere mūdi vanitates & applausus. Et si aūr, sexūs infirmitate prohibente, non
sese abdidit in eremū, at tamē in paternis ædibus, quoad eius fieri potuit, planè se gessit
solitariam: quendā sibi paruum deligens locum, ab alijs separatū, vbi tanq̄ in oratorio
accuratè sese exercebat in pijs meditationibus, in timore & amore Dei, eiusq; cultu ac
famulatu, crebris quoq; orationibus deuotis: nec vnq̄ ab illo nisi rarò, idq; compulsa &
inuita egrediebatur. Porrò corā seculi hominibus mirum in modū verēcūda fuit, eisq;
planè extranea toto vitæ tēpore. Vndè quotiēs aliqua religionis necessitas, vel alia
quæuis causā extra monasterium, vel sua priuata oratoria eam coegit exire, coram qui-
buslibet etiam priuatis personis adeò erubescbat, adeò sibi contemptibilis & repre-
hensione digna videbatur, vt suoipsius iudicio nunq̄ vel dicendo vel faciendo publice Mira vere-
quippiam boni, tantum se profectum fecisse existimaret, quantum fecisset, si secum per-
manisset domi apud Deum & Dominum suum. Solebant interdū puellæ coætaneæ
eam inuisere, & in eam curam diligētissimè incumbere, vt secū eam educerent: sed nihil
efficere poterant: immò verò sentiens illa plerunquē in spiritu illas venturas, studiosis-
simè sese occultabat vel sub lecto, vel alibi, donèc cognouisset eas abiisse.

Erat quidē corpore parua, ætate iuuenis, sed grandæua ingenti desiderio perfectè di- Cap. 2.
ligendi Deū creatore suū, illumq; timendi, illi seruiendi fideliter, & sedulo obsequēdi,
efficiendi vt ab omnibus similiter & cognosceretur, & timeretur, & super omnia ama-
reretur. Erat vita & cōuersatione honesta, matura bonis moribus, sensuū perfectæ domi-
trix, ita vt sensus planè clausos haberet ad omnia, quæ consciētiæ purissimæ aliquā pos-
sent adferre labem. Conuersatio eius nō tam terrena, q̄ celestis videbatur, & angelica
potius q̄ humana, optimè morata & religiosè cōposita, nec vlla poterat in ea vel vani-
tas, vel leuitas deprehendi. Omnes eius cogitationes, dicta & facta omnia, pura & fidei
cōscientia eò planè intenta erant, vt pro viribus exequeretur id, quod gratū esset Deo,
& proximos edificaret & ad pietatē inuitaret. Itā fiebat, vt pleriq; admodū religiosi ho-
mines nō temerè colligerent, preciosum virtutis & gratiæ thesaurū in ea latere, quem
Deus mitteret in mundū, ob exhortandos & excitandos miseros peccatores, vt vitæ in
melius

Corpus suū
duriter ha-
bet.

melius cōmutandę sedulam nauarent operam. In eo enim, quę diximus, loco solitario continuē macerabat & mortificabat tenerrimū corpusculū suū, sobriē & parcē ac duriter illud habendō, in duris cubando asseribus: vnico contenta eo que vili operimēto, & carnem nudam nodosis stringens chordulis. Fuit verō eleganti corporis forma, venusta facie, & in primis grata atq; amabilis, tamen illa semper, dum fuit in corpore, & intus & foris turpissimam & vilissimā se existimauit. Apparebat in eius facie albedo rubore permixta, sed multo tempore id illa ignorauit. Vbi autem id ei indicatum est, valdē doluit, orauitque Deum, vt eam pulchritudinem tolleret. Exaudita est à Domino, & rubedo abscellit: at tamen cunctorum oculis grata fuit, & quam omnes videre & audire cuperent. Mirabantur autem multi insignes homines tantum corporis decorem cum tam excellenti virtute in tantilla puella apparere.

Cap. 3.
Pietas pa-
tentū eius.

Parentes quidem eius, valdē studiosi pietatis & operum misericordię, cū filiam suam vnica m didicēre tam sanctam ducere vitam, atq; in ea perseuerare, nō mediocriter obstupēre, nec tamen ingrati fuēre Deo, sed pro tanto eius beneficio laudes ei & gratias medullitū egerūt: atq; illius crebris exhortationibus incitati, vno animo constituerunt diligenter vitare quicquid offenderet Deum, animęque conseruare puritatem, ac de virtute in virtutem progredi. Singularibus autem quibusdam charismatis suis donauit illos Deus. Patri enim eius, qui erat natura comis, humanus atque amabilis, id pręstitit, vt possēt redigere in gratiam eos, qui inter se dissiderent. Quod itā studiosē ille conatus est, vt vbi cūque audiret quosdam inter se discordare, alijs omisiss, eō se conferret, nec laborem remitteret, donēc eos in certam cōcordiam redegisset. Valdē etiā afficiebatur ille misericordia erga pauperes, & forinas à vitę honestate in turpitudinem prolapsas. Ex ijs cū quędam conuersę essent meritis & exhortationibus filię eius Coletę, vnam ē suis domibus vltro eis, itemque pauperibus alendis & fouendis attribuit. Porrō mater eius insigni fuit deuotione in Deum, illum perfectissimē &

Matrię exi-
mia sancti-
tas.

timens & amans, magnę dedita vitę parsimonia, multisq; modis sese affligēs & excrucians: atq; vt minimum semel hebdomadam aut sępius confessa peccata sua, accedebat deuotissimē ad sumendum corpus Christi. Ambo autē isti comiter permittebāt paruulę filię Coletę, vt faceret, quicquid cęlitis ipsi esset inspiratū. Sed cū multi, satana eos instigante, carperent hoc nomine parentes virginis, dicerentq; tantillę puellę id permittendū non esse, pater eius non semel constanter respondit: Planē mihi persuadeo, filiam meam nihil facturam, nisi quod bonum sit. Coleta verō dolebat tam multam patri suo ob stature suę paruitatē exhiberi molestiam. Itaq; in peregrinatione quadam orans in templo, inter alia sic dixit. Vis ne Domine Deus, semper me tam manere corpore pusillā? Finitis precibus, confesum sensit aliquid sibi ad corporis magnitudinem accessisse, maioremq; rediisse domum, quā fuisset ante susceptam peregrinationem.

Studet Co-
leta alijs lu-
crandis.

Facta verō est indē etiam animo robustior, itā vt planē statueret gratiam diuinitūs sibi collatam etiam ad aliorum vtilitatem cōferre. Permisit igitur liberum ad se accessum permultis bonę indolis puellis & virginibus atq; etiam spectatis mulieribus, cum quibus loquebatur de rebus salutaribus, de perfectissimo erga nos Dei amore, de profundissima benignissimi Saluatoris humilitate, de ineffabili passionis & mortis eius acerbitate: hortabaturque eas accuratē & efficaciter, seruire Deo animis promptis atque deuotis, eius pręcepta seruare, mortiferas culpas omnes prorsus vitare, fugere vana mundi gaudia, à carnalibus oblectamentis abhorre, eaque execrari & abominari. Quantus autem ex eiusmodi sermonibus consecutus sit fructus, vel indē satis liquet, quod multę virgines & viduę, contemptis facultatibus, monasticam vitam complexę sunt. Pleręque etiam iunctę matrimonio, ad meliorem sese frugem receperunt, in eo statu fideliter & salubriter sese deinceps gerentes.

Effectus ser-
monū eius.

Cap. 4.
Humilitas
eius egregia

Virtutes absque humilitate nomen suum tueri non possunt, nec aliquam animę coram Deo afferunt dignitatem, si sint humilitate destituta. Hanc igitur virtutem & altissimē habuit in suo corde defixam Coleta virgo, & in eius dictis atque factis per omnem vitam ea reluxit. Nam tamen ab infantia mirabili fuit conscientię puritate, at tamen semper, dum vixit, se coram Deo & hominibus vilem, fordidam & abominabilem, etiam quibusuis peccatoribus deteriolem & sensit & affirmauit. Cumque interdum fieret apud eam mentio quorundam immanium flagitiorum, quę tum perpetrata fuerant, illa aiebat nihil ea esse, si cum suis culpis & peccatis conferrentur, quibus dignē puniendis nec ipsi possent inferorum cruciatus sufficere. Sentiebatque propter eiusmodi culpas & defectus suos indignam se esse vitę monasticę professione:

Interim

Interim verò p̄ Christi amore, qui ineffabili humilitate voluit esse minister noster, valde cupiebat inseruire quibusdā religiosis fœminis, Deo purè & fideliter famulantibus. Atque ea causa, cū adhuc seculari vteretur habitu, ad quoddam abijt monasterium eiusmodi fœminarū, eisque suam obtulit operam & officia. Sed Dominus, qui ad sublimius vitæ genus eam elegerat, non permisit eam in ea seruitute diū permanere. Nec ramen illud seruiendi desiderium hac ratione in ea extinctum est, sed auctum potius: adeo vt cū non ignoraret diuinitus se destinatum esse, beatissimo patre Francisco id impetrante, reformandis monasterijs illius, planè constituerit ob suam, vt putabat, indignitatem & inhabilitatem, ipsum adire summū Pontificem, eumque rogare, vt monasteriorum S. Francisci reformandorum curam susceperet, sibi que suo diplomate potestatem faceret inseruiēdi religiosis atq; reformatis virginibus Clarissis. Et impetrauit illa quidem diploma Pontificis, sed longè diuersum, quàm putarat. In eo nanq; appellata & instituta fuit domina mater & Abbatissa totius huius reformationis, tamen id ipsa ignoraret. At nihilo minùs illa toto vitæ suæ spatio se subditam & ancillam totius Ordinis illius nominauit.

In literis quidem suis ita subscribere solebat: Inutilis seruitrix, & indigna oratrix. In constitutionibus verò ab ipsa, pro accuratiori obseruatione monastici canonis, collectis, semper se dicit sororem Coletam paruam, & ancillam, & indignam seruitricem Domini nostri, pauperem & inutilem religiosam Ordinis S. Claræ: nec vnquam permisit quicquam vel dici vel scribi, quod in ipsius laudem vel cōmendationem cederet. In principio enim reformationis monasteriorum siue Ordinum beatissimi Francisci, in quibusdam precibus, quas pro illa fundebant ad Dominum, tum fratres, tum sorores eam, vt par erat, matrem appellabant. Quod vbi illa percepit, nullo pacto tolerare voluit, sed vt simpliciter sororis nomine appellaretur edixit. Inter alios adiutores, virtute conspicuos, quos Dominus in reformationis huius initio ei adiunxit, fuit etiam pater venerabilis Henricus de Balma, vir magnæ religionis & integerrimæ vitæ. Is cū multa sciret præ cæteris de occultis eius donis & charismatibus specialibus, clam ea in scripta redegit, nè obliuione perirent. Sed id ea spiritu Dei reuelante non ignorans, nec se laudari sustinens, accitum illum acriter reprehendit, asserens se planè & esse & existimari debere magnam peccatricem, quouis etiam opprobrio & ignominia dignam. Itaque libellū sibi exhiberi iubet, totumque flammis exurit. Immo verò etiā ipsi Deo, multa ei secreta reuelare volenti, sic ipsa respondit: Domine Deus, sufficit mihi te solum cognoscere, & peccata mea, eorumque abs te veniam obtinere. Porro totius instituti Franciscani reuerendissimus pater generalis, ab ea admonitus, quasdam pro toto illo Ordine constitutiones præclaras & viles composuit, vtque accuratius seruariētur, quasdam Coleræ laudes admiscuit. Quæ licet non modò vtiliter, sed etiam necessariò adiunctæ essent pro totius Ordinis salute, at illa tamen, quoties eas ipsa præsentem recitari oportebat pro communi omnium fratrum & sororum salute, non potuit sine animi multo dolore eas audire, Christum Saluatorem perfectissimè imitari volens: qui cū sanasset leprosum, ait illi: Vide, nemini dixeris: & alibi non sinebat dæmones loqui, quia sciebāt ipsum esse Christum. Sicut autem ille humanum & familiarem se præbuit miseris peccatoribus: ita & Colera, quāuis summè abominaretur peccata omnia in Deum admissa, nunquam tamen abominata est peccatores, cuiuscunque illi vel scūs, vel professionis essent, commemorans propter illorum salutem Christum descendisse de cælis, seque in eorum numero reponens. Itaque semper illos in Domino confortabat, humanissimè adiuuabat, ingenti beneuolentia prosequabatur. Quo fiebat, vt multi peccatis implicati ad eam fidenter accederent, ei que permulta sua immania flagitia referrent, quæ nulli vnquam exposuerāt. Illa verò tam comiter eos audiebat, tam efficaciter admonerat, vt & Deum & peccata sua agnoscerent, & ex animo vellent agere pœnitentiam, à diaboli nexibus expediti.

Vbi verò comperit summum Pontificem velle, vt Abbatissæ obiret munus, tamen in initio non habuit cœnobium, & postquam ea habuit, nō tamen ita vt par erat, clausa fuere, & multa in eis visebantur offendicula, quæ labendi occasionē præberent: his tamen non absterita, ea sedulitate & industria illud coluit Abbatissæ munus, vt ad Dei gloriā, & Ordinis sui profectū omnia prosperè succederēt absq; cōfusione & perturbatione. Interim semper illa aiebat se nihil vnq; fecisse boni, sed potius religionis dissipasse bonū. Porro vbi cunq; eā p̄sidere oportuit, siue in Capitulo, vt vocāt, siue in refectorio, vel alibi, t̄to corripiebatur timore ac tremore, ac si summus ille corā adesset iudex, cuius & præ-

Seruit in quodā monasterio.

Henricus de Balma eius adiutor.

Cap. 5. Vt se ipsa appellaret.

Henricus de Balma eius adiutor.

Comburit libellum vitæ suæ.

Matth. 8. Luc. 4.

Studium erga peccatores.

Cap. 6.

Abbatissæ munus strenue exequitur.

& præsentia se iudicabat indignam, & absente illo prorsus non dignam, quæ quouis modo alijs præsideret. Semper igitur tam publicè quàm priuatim vltimum sibi delegit locum, & cum sola esset, non ferè nisi aut flexis genibus, aut humi residere visa est, tanto perfusa lachrymarum imbre, vt & cibus & ipsa lachrymis madere viderentur. Aliquoties ob incidentem morbum solebat vti cuiusdam sanctimonialis opera ad dicendas preces horarias, & alia quædam pietatis exercitia absoluenta: sed tum omnibus se inferiorem censens, potiùs nouitiam quandam sibi adhibebat & simplicem, quàm professam & doctam: eamque voluit & inchoare diuina officia, & etiam concludere, se indignam arbitrans, quæ id faceret. Priùs autem, quàm monasticum indueret habitum, cum multa humilitate conferebat subsidia in pauperes, vari-

Benignitas
eius in pau-
peres.

Cap. 7.

Insignis
obedientia.
Degit inclu-
sa.

Asperitas
vitæ eius.

Hic nihil
mutari est
in stylo.

Pernicies
proprie vo-
luntatis.

Fuit verò etiam obedientiæ virtus eximia in ea. Nam quemadmodum Apostoli Christum vocantem promptè secuti fuere, ita & illa ad primum sancti spiritus instinctum libenti animo se obtulit ad complectendam vitam monasticam. Et primò quidem assumpsit tertium beati Francisci ordinem, includens seipsam vltro in quodam angusto habitaculo, quod inclusorium vocant, coniuncto cuidam adi sacra, ita vt posset audire Missas, & percipere sacratissimum Eucharistiæ sacramentum. Vtque commodius his potiri posset, quidam Franciscanus ad eam à Deo missus est, vir sanè bonus & præclare eruditus, regulæ monasticæ strenuus cultor, quales tunc aut nulli aut rari erant illis in locis, quòd tunc non haberentur illic monasteria Minorum benè reformata, quemadmodum postea fuisse constat. Ille ergò introduxit eam solenni ritu in illud inclusoriū, cum priùs benè & diligenter intruxisset eam de omnibus agendis, multasque ei adhibuisset consolationes & consilia saluberrima, optimasque institutiones, quæ nunquam deinceps ab eius memoria exciderunt. Huic venerabili viro Dominus reuelauit immanes dolores & labores, quos Coleta pro eius amore & animarum salute ferebat, maximè pro reformando statu monastico, cui tota vita sua continuus exercitijs valdè intenta fuit. Illa verò prædixit in inclusorio obitum huius viri, qui postea ei quotannis semel apparere solebat specie elegantissima, & in multa gloria. In illo inclusorio mansit ea annis quatuor, vixitque in eo sobriè, valdè duriter & asperè, se habens, horrido vtens cilicio, tribus catenis ferreis stringens corpus tene- rum, quæ mirè cruciabant carnem eius, humi cubans, capiti supponens pro puluinari truncum ligneum. Id genus exercitijs ad eò edomuit corpus suum, vt ad omnia promptissimè spiritui obedire videretur, prauis cupiditatibus planè extinctis & mortificatis. Præter hæc autem certis horis in preces & meditationes incubebat, officiaque charitatis, miseros peccatores exhortando, & è terribimo vitiorum carcere satanæque laqueis educendo, atque ad Deum reducendo. In omnibus autem exhortationibus suis primò agebat de Dei & sanctæ Ecclesiæ præceptis accuratè obseruandis. Porrò etiam ante susceptum monasticum habitum superiorum iussa & dictis & factis exequenda declarauit. Quid verò post monasticæ vitæ professionem senserit, ex his, quas subiicimus, eius constitutionibus faciliè poterit animaduerti: Sorores meæ, inquit, multum diligenter aduertere debetis, quatenus quando cunquè per superiores aliquid mandatum siue prohibitum fuerit, nullatenus vtamini vestro proprio sensu, seu propria voluntate, nec proprijs consilijs: sed magis promptè & voluntariè pro amore Domini nostri Iesu Christi, (qui permanens inter nos inferiùs in terra, cuncta fecit conformiter ad voluntatem patris cælestis) debetis obedire, vosque submittere voluntati & determinationi vestræ præsentis. Nam melius est, proprios sensus, & propriam voluntatem, ac propria consilia pro Dei amore relinquere, quàm omnes mundi dinitias acquirere, sensu proprio cum sua voluntate retentis. Nec credo aliquam viam fore latiorè, nec quæ faciliùs ducat in æternam damnationem, quàm sit propria voluntas: nec aliquam ex opposito breuiorem ad vitam sempiternam, quàm spontè renunciare illi. Quapropter exhortor & moneo vos ob reuerentiam Domini nostri Iesu Christi, qui in hac valde miseriæ à principio vitæ suæ, vsque ad finem suæ amarissimæ, dolorosæ seu acerbissimæ passionis obedire voluit indefinèter patri suo, quatenus vestris superioribus prom-
ptè &

ptè & liberè velitis obedire, prætermiffa qualibet ostensione rebellionis, contradic-
tionis seu excufationis cuiuscunque. Hæc illa.

Maximè autem inculcare solebat monasticam vitam complecti volentibus, vt præ-
cepta Dei, tanquàm in primis necessaria, præcipuè cognita haberent: summopereque
studebat, vt dies Dominici & festi nedùm à fororibus eius, sed etiam à cunctis Catholi-
cis exactè colerentur. Itaque nunquàm permittere voluit, vt pro sustentatione fratrum
vel fororum instituti Franciscani Dominicis & festis diebus etiam necessaria alimenta
emerentur: & quanuis liberè consentiret, vt ijs diebus elemosynæ peterentur, vel ob-
lata reciperentur, ferre tamen non potuit, vt tales elemosynæ de loco in loca quo-
uis modo transferrentur: vti etiam admittere non voluit, vt ad necessaria reparanda
vel construenda suorum monasteriorum ædificia res necessaria ijs diebus cõueheren-
tur. Accidit tamen quãdoquè, vt ob instaurandum quoddam templum Ordinis sui die
festo, sed non solenni, incogitantia vel imprudentia eorum, quibus eius rei cura man-
data erat, quãdam necessaria studio humanitatis procurarentur. At vbi id illa rescuit,
ad eò fuit animi dolore non mediocri correpta, vt metus esset, nè locus destrueretur,
vel fulminis ictu euerteretur propter eximium zelum illius. Vt autè dies solennes sum-
mo studio celebrarentur, voluit vt diebus illis, qui festos proximè antecederent, res ne-
cessaria compararentur. Obtinuerat tum vsus, vel potius abusus in multis vrbibus &
pagis, vt Dominicis & solennibus diebus nundinæ fierent. Quod cum illi summopere
doleret, egit multa instantia tum per concionatores, tum per preces supplices, quas
ipsa magitratibus eiusmodi locorum offerebat, vt ad dies nò festos illæ nundinæ tran-
sferrentur. Ipsa quoquè cum esset in itinere, libenter solebat Dominicis & festis diebus
hærere in illis locis, ad quæ tum fortè peruenisset, atque illic deuotissimè vacare rebus
diuinis. Accidit quandoquè venire illam, à quadam visitatione redeuntem, in pagum
quendam sanè exiguum. Imminebat verò dies Dominicus, & post eum alia solenitas.
Etsi autem multus tum ibi esset militum discursus, tamen manente illic Coleta, & ferias
agère, nullus ei pago molestus fuit, nec quisquam accessit propius, Deo locum pro-
tegente propter ancillam suam. Magni quidam mercatores planè constituerant, vt
lucrum omne, quod Dominicis & festis diebus fecissent, pauperibus erogarent. Sed ta-
men quanuis multa eiusmodi, & sibi & suis valdè necessaria, Coletæ offerrentur, addu-
ci non potuit, vt ea pro elemosynâ acciperet. Aiebat enim, talia sibi non benè parta
videri.

Cap. 8.

Dies festos
quàm volu-
erit exactè
coli.Respuit ele-
mosynas
ex lucris in-
iustis.

Cap. 9.

Visio eius.

Oblata ei quandoquè fuit visio terribilis, in qua omnium cuiuscunque generis ho-
minum peccata, & quas propter ea & luere, & luturi essent, poenæ, itemque multa
alia ei perspicuè reuelata fuere. Ex earum autem sanè horribilium poenarum contem-
platione tantus eam inuasit tremor & horror, vt continuis octo diebus semper sibi vi-
deretur præceps ruitura in illas immanissimas poenas & cruciamenta. Tandem post vi-
sionem illam sibi restituta, in media fenestella habitationis suæ cõspexit ferrum trans-
uertum, idque tanta vi manu comprehendit, vt ægrè post longum spatium indè eam
amouere potuerit. vsque ad eò eam peruaserat ille cadendi timor. Mansit autem hæc
visio animo eius penitus impressa vsque ad supremum vitæ diem. Quod autem viderat
tam multa in diuinæ maiestatis iniuriam admitti peccata, indè longo tempore dolo-
rem concepit vehemētissimum & penè intolerabilem, fundebatque nocte ac die pre-
ces feruentes atque speciales omnipotenti Deo, vt miseros peccatores ad se conuer-
teret: nec est fraudata desiderio suo, Domino ei reuelante, quòd tãdem fieret id quod
petebat. Vidit enim in visu beatissimum Franciscum ipsam exhibere Christo coram
eius sanctissima matre & beatissimis Angelicis spiritibus, rogareque vt ipsam donaret
sibi reformatricem Ordinis sui, & cuius opera potissimum conuerterentur miseri pec-
catores, quos iam antè in visione conspexerat. Porro Christum libentissimè annuere
S. Francisco. Ex ea autem visione etsi mirificè latata est ob peccatorum cõuersionem,
at tamen valdè doluit, se primariam à Deo & beata Virgine ad id negocij designatam,
Putabat enim se prorsus indignam & inidoneam, nec facillè potuit suū ad hoc accom-
modare assensum. Domino autem suam ei voluntatem indicanti obijciebat suam ru-
ditatem & ignorantiam, tum quòd vouisset se non exituram de inclusorio suo, tum
etiam quòd vereretur dæmonis illusionem eiusmodi visionibus sese admiscere. Cum-
que perplexa foret hac in parte, statuit ad preces se conferre & consilia sanctorum ho-
minum, quos nouerat & vitæ sanctimonia & multa doctrina pollentes. Quod cum fe-
cisset, ij omnes vno ore hortati sunt eam, vt intrepidè consentiret. Vt autè certior esset

Orat effica-
citer pro
peccatori-
bus.

G

Deum

Certis signis cognoscitur Dei voluntatem.

Deum prorsus velle ipsa tanquam instrumento in hac reformatione Ordinis & peccatorum conuersione uti, primum omni loquendi facultate triduo priuata est, & rursus triduo oculorum lumine orbata, donec diuinæ consentiret voluntati. Quod ubi fecit, & loqui & videre poruit. Additum est etiam aliud signum. In eius inclusorio sanè angusto derepentè creuit arbor quædã valdè speciosa, folijs optimè compositis, & floribus instar auri rutilantibus, è quibus odor fundebatur gratissimus mireque cõfortans. Sub hac autem arbore complures aliæ admodum formosæ sed paruæ, nec primè illi comparandæ arbores excresebant. Hæc ubi illa vidit, suspicata fuit dæmonè sibi illudere, qui multis modis ipsam impedire & infestare nitebatur. Itaque arborè illam cum alijs minoribus funditis extirparam, foràs eiecit. Sed post dies paucos, Deo volente, rursus similes illic enatæ sunt arbores, & quædam etiam in alia loca transferri videbantur. Intellexit ergò ex tot signis, quid ijs significaret Deus: puta arborè magnam, ipsam esse: minores arbores, homines vtriusque sexûs, qui per eam venturi essent ad vitam perfectam: translatas verò id innuere, etiam in exteris regiones eam, quam molitura esset, reformationem propagatum iri. Cœpit igitur vereri, nè Deum offenderet, si pergeret esse difficilis ad consensum. Quamobrem totam se in suis precibus diuinæ permisit voluntati, at tamen id orans, nè primæ partes ipsi attribuerentur. Simul autem atque assensit, cælitus ei infusa est perfecta cognitio eorum omnium, quæ illi reformationi essent necessaria, quæ illa breuiter in chartula quadam annotauit. Adiunxerunt autem se illi paulò post non pauci strenui adiutores, in quibus fuit etiam is, quem suprà diximus, Henricus de Balma, professione Franciscanus, qui eius fuit confessarius, vir magnæ perfectionis, à teneris annis timens & amans Deum, rudis quidè & imperitus rerum temporalium, sed in diuinis & spiritalibus benè versatus, erga peccatores humanus & misericors. Sæpè de illo testari solebat Coleta, nunquam ad eum accessisse quantunvis impium peccatorem, qui non esset consolatione affectus. Quam multos autem vtriusque sexûs peccatores ille ad Deum & monasticam religionis professionè adduxerit, soli Deo notum putamus. Os illius penè semper diuinis affluebat sermonibus. Per multos ægros, varijs affectos morbis, solo crucis signo curauit. Et vt paucis multa cõplectar, vita eius cælestis potius, quam terrena videbatur, ita vt posset dicere & ipse cum Apostolo: Nostra conuersatio in cælis est.

Henricus de Balma infigne praconium.

Philip. 3.

Cap. 10.

Cum hoc autem venerabili viro decreuit Coleta conferre se ad Benedictum, qui tum in Gallijs pro summo Pontifice se gerebat. Vt verò id fieret expeditius, quædã illustris matrona diuinitus permota venit ad Coleram, Corbeia in suo inclusorio degentem: eiusque sermonibus adeò incensa & animata est, vt promptissimam offerret operam suam ad impetranda ea, quæ Coleta petebat. Itaque breui id effecit, vt liceret ei ex inclusorio egredi, quod tam multis modis diabolus conatus erat impedire. Deindè obtulit se ad deducendam eam ad Benedictum Pontificem, atque inde reducendam. Quam eius insignè liberalitatem & benevolentiam Coleta gratissimam habuit, mirificè latante illa nobili matrona, quòd speraret se singularem à Domino gratiam consecuturam. Duxit ergò eam ad Pontificem non sine multis eximia humanitatis officijs. Qui autem ex familia illius comites se itineri adiunxerant, multum delectabatur præsentia Colera virginis, sentiebantque se diuinitus & vires & cõsolationes accipere. Erat enim inter illos Coleta tanquam totius sanctitatis exemplar, sacrisque institutionibus suis inflammabat animos eorû, incitabatque ad feruenter amandum & piè timendû Deum, ad illi humiliter seruiendum, ad vitanda peccata, ad obseruanda præcepta Dei. Quibus verbis magnam vim addebant gestus eius honestissimi & conuersatio cælestis: qua fiebat, vt non tam hominis, quam angeli speciem referre videretur. Cogebant autè illam interdum, miserati eius teneram iuuetutem, equo insidere. Sed illa simulatque insedit iumento, adeò se dabat sanctis meditationibus, vt mentis ecstasim pateretur, nec quicquam aduerteret ex his, quæ vel dicerent vel fierent ab alijs. Nec tamen corpore vacillabat, sed ita sedebat erecta & immota, ac si ab angelis, quod nos nõ ambigimus, sustentaretur. Porrò nonnunquam pedibus iter agens, si via esset aspera, videbatur alijs non attingere terram, sed tanquam in aère volitans, breui magna transmittere spatia, vt facillè alij etiam fortiter gradientes, eam non fuerint asscuturi. Voluit autem egregiam quandam foeminam sese antecedere diebus aliquot, & Pontifici indicare aduentum suum. Ibi tum videre licuit crudelissimorum dæmonum insanum furorem atque liuorem. Illi enim adeò eam infestârunt foeminam, vt mente capta, prorsus nuda incederet, tamque inhonestè & ferociter se gereret, vt nemo ausus esset ad eam propius accedere.

Coleta sermones & gestus sanctissimi.

Miri quidam.

cedere. Postquam autem Niceam venit, ubi tum Pontifex morabatur, celeriter eius aduentus Pontifici innotuit. Ille verò iussit eam benè vestitam ad se introduci. Venit igitur ad Pontificem, & ecce repente sibi restituitur, datumque sibi negocium tam prudenter & disertè exequitur, ut Pontifex ad omnia annueret, aduerteretque Coletam institutum diuinitus agi, quando ea foemina à tanta infania tam citò ad sanam reuertisset mentem. Ità tum elusa est maligni dæmonis machinatio. Non multò post venit eò etiam Coleta: quam ut vidit Pontifex, clementer eam intuitus, accessit propius, & crumenulam ab eius zona pendentem sua manu abstulit, in qua erat chartula, cui inscripserat Pontifici proponenda. Eam ille legit, cognouitque totum eius negocium. At nihilo minùs illa quoque ore suo exposuit ei causam itineris sui, & quid ex peteret. Duo autem potissimum ab illo petebat, ut liceret ei S. Claræ amplecti institutum, & ut reformaretur Ordo S. Francisci. Visa sunt ea Pontifici rationi cõsentanea, sed quòd non deessent, qui contradicerent, distulit assensum in aliud tempus. Et ecce pestis sequissima inuadit eam urbem, moriunturque subito inter alios quidam ex ijs, qui vel maximè negocium illud differendum censuerant. Quæ res apud homines non stupidos id effecit, ut existimarent id accidisse propter iniectas ancillæ Dei moras, eiusque preces in longum tempus reiectas. Et Pontifex sanè ijs, quæ quotidie fiebant, permotus, noluit eam protrahere diutius: sed ad se accitam, coram multis & ecclesiasticis & laicis, cum priùs prolixè commendasset vitam Euangelicam, quam illa profiteri volebat, eam recepit ad professionem instituti S. Claræ, eiusque capiti suis manibus velum imposuit, & eam sine cingens, atque etiam consecrans, Abbatissamque constituens earum omnium sanctimonialium, quas ipsa reformatura esset, vel quæ sub ea se darent vitæ monasticæ, quam Clarissarum vocant. Ad extremum horatus est eam, ut prudenter agerèt, vota Deo nuncupata fideliter præstaret, atque semper seipsa melior fieri conaretur. Obtulit quoque ei liberaliter ad omnia opem suam, & confessario eius eam commendans, iussit nè vnquam illam desereret: denique suam ei & omnibus itineris socijs benedictionem impertijt. Maior deinceps à plerisque ei reuerentia præstita est, maximè quòd à multis mater appellaretur. Illa verò scire volens, quid hoc sibi vellet, ut audiuit Pontificem eam Abbatissam creasse, mirè doluit, nec aliud sibi persuadere potuit, quam se nihil differre à cæteris monialibus, nec Abbatissæ munus habere. Sed tamen tandem ea de re certior facta, humiliter & instanter petijt à Pontifice, ut ab eo officio ipsam absolueret. Ille verò respondit: Quod factum est, factum sit, & factum erit, & factum remanebit.

Venit ad Benedictum, pro Pontifice ferentem in Gallijs.

Coram illo proficetur institutū S. Claræ.

Postquam à Pontifice recessit, cœpit diligenter in eam curam & cogitationem incumbere, ut quod ab eo iussa erat, executioni mandaret. Sed terribis demonum tam præclaros conatus ferre non sustinens, vnde colligebat copiosissimos animarum prodituros fructus, molestissimas & propè intolerabiles tum per se, tum per administratos suos ei persecutiones intulit, ita ut omnis generis mortales, etiam illi, qui priùs ei fauerant, eam totis viribus oppugnarent, vocarentque eam veneficam, & dæmonum cultricem: eo que rem perducerent terribis obrektionibus suis, ut nemo eam auderet hospitio recipere: atque ita cogeretur illa, relicto natali solo, aliò commigrare. Sed non deerat ancillæ suæ Christus. Humanissimè enim excepta est à Blanca Comitissa Gebennensi, quæ ut eius aduentu impensè lætabatur, ita exhortationibus illius multum profecit in cognitione Dei, & propriæ conscientie expurgatione: nec facile deinceps cum suis ab ea voluit separari. Utque eam posset sibi coniunctiorem habere, permisit ei & comitibus eius dimidiam castri sui Balmensis partem, in quo ipsa morabatur. Vbi tum humilis ancilla Christi primùm cœpit exercere munus suum, diligenter obseruans & ab alijs curans obseruandum S. Claræ institutum. Mansit autem ibi, donèc monasterium Bisontinum collatum est ei à Pontifice. Ad quod quidem monasterium honorificè deduxit eam Blanca Comitissa cum nepte sua, quæ postea nupsit Comiti Palatino & Bauariæ duci. Erat tum ibi vir quidam nobilis, timens & amans Deum, qui constanter affirmabat, se circa Coletam vidisse mirificum quendam splendorem, quoties eam intuitus esset. Porrò Comitissa Blanca etsi corpore tum recessit à Coleta, ut tamen ostenderet suum erga eam studium & amorem, voluit ut postquam è viuis excessisset, in aliquo Coletano monasterio corpus suum humaretur. quod etiam factum est. condita est enim in sacello, à fundamētis extracto ab eius supra dicta nepte, Bauariæ ducissa, in monasterio S. Claræ Poliniacensi.

Cap. II.

Terribis dæmon acer bisimè eam persequitur

Blanca Comitissa eam fouet.

Venit Bisontium, siue Visontium.

Coleta verò post illius abitum strenuè perrexit in Euangelica obseruanda regula, Cap. 12.

G 2 vti

Multa ad
eam conflu-
unt.

vt iam in eius castro inchoauerat. Erant tum adhuc pauca: sorores cum ea, sed agente spiritu Dei, breui permulta nobiles, perfectæ & Deo deuotæ femina vndique ad eam confluerunt, sanctæ religionis habitum ab ea petentes. Quas illa examinans, admisit eas, quas putauit idoneas. Ità paruo spatio multa se illi adiunxerunt, coactaque est propter ingentem multitudinem tam viroꝝ, quàm feminarum, S. Francisci canonem sectari cupientium, augere cœnobium tum fratrum, tum sororum. Vt enim in supra memorata visione terribili ostensum ei erat, ex omni ferè hominum genere, à quibus grauissimè offensus erat Deus, ad S. Francisci ordines tres seu tria instituta se multi contulerunt, acturi pœnitentiam, & Deum sibi conciliaturi. Quod vtique fiebat opera Coletæ virginis, quemadmodum satis testantur monasteria in diuersis regionibus, Germania, Francia, Burgundia, Sabaudia & alijs ea agente extracta, vel reformata, non modò feminarum, sed etiam viroꝝ sunt. Si qui verò essent, qui iustis rationibus impediti, tale viuendi genus suscipere non possent, animo tamen valdè coniuncti fuere Coletæ, atque eius reformationi non solum egregium fauorem, sed etiam non mediocre studium & opem attulerunt, hodieque afferunt: quales sunt non pauci reges, reginae, duces, comites, barones, nobiles, ciues, mercatores, alijque plurimi sexus vtriusque: è quibus nonnulli è fundamentis excitauerunt monasteria, siue ex parte, siue ex toto, in quibus quædam insignia fuere: alij multis modis Coletam ad huiusmodi perficienda adiutarunt, vt facilius sibi propitium efficerent Dominum. Complures sanè spectata nobilitate feminae, diuitijs, honoribus & stemmatibus contemptis, S. Clarae institutum vltro amplexæ sunt. Et quod his maius est, multi sexus vtriusque ex omnibus monasticis ordinibus, puta, Benedictini, Bernardini, Carthusienses, Cælestini, Canonici regulares, permissu superiorum suorum, ad Coletana monasteria sub perfectioris vitæ prætextu se transtulerunt.

Cap. 13.

Quam autem grata fuerit Deo Coletana reformatio, quanque eius sectatoribus salutaris, quodam ille signo euidenti ostendit Coletæ ancilla sua. Cum enim aliquando conferret cum quodam è confessorijs suis de ijs rebus, quæ huic reformationi accommodæ, opportunæ & necessariæ videbantur, cernente patre illo, cælitus in eius brachia delapsus est funiculus quidam, miro confectus artificio, instar niuis candidus. Quem illa reuerenter accipiens, explicauit, nihil tamen neque verbo, neque signo cuiquam indicans. Potest autem per eum funiculum accipi status ille reformatoꝝ, funiculis se cingentium: per candorem, munditia corporis & animæ atque conscientia, qua debent esse præditi: per id, quòd cælitus lapsus est, gratum esse Deo hunc statum, eiusque professores, imprimis verò ipsius reformatricem. Estque sanè notatu dignum, eos omnes, qui in illo statu ex hac vita migrarunt, quoad vixit Coletæ, siue in propinquis, siue in longinquis degerent regionibus, illi in obitu suo apparuisse, non pauca, nec mediocria ab ea, si indigerent, salutis subsidia accipientes. Neque minùs memorabile est, si in construendis monasterijs necessarij sumptus deessent, qui ab hominibus sperari vix possent, diuinitùs mirabiliter eam fuisse non semel adiutam, ità vt crebrò ad quingentos aureos, ex auro purissimo, singulari pondere, magnitudine & elegantia, ei mitteret sponsum suum Christus Iesus, quibus plus etiam efficere potuit, quam si duplo plures ab hominibus aurei ei oblatis fuissent. Et ij quidem aurei, quandiu mansere ab alijs separati, seruabant elegantiam & præstantiam suam: si autem essent admixti alijs, illis planè similes visebantur.

Permulti ei
apparent
post obitu.

Diuinitùs
ei suppeditantur
sumptus.

Cap. 14.

Sùmè amat
paupertatē.

Eius habitus.

Sanctæ paupertatis virtus quam chara fuerit filio Dei, propter nos incarnato, ex Euangelio potest animaduerti. Eam etiam sui instituti fundamentum esse voluit beatissimus pater Franciscus, Christi & Apostolorum eius sectator ardentissimus. Coletæ quoque virgo prudentissima ab initio vsque ad finem impensè eam amauit, eius studio facultates omnes pauperibus elargita est, tantoque zelo eam semper coluit, vt ab eo tempore, quo ad Euangelica consilia sectanda vocata fuit, nunquam deinceps, quantumuis magnum vrgeret gelu, alias habere vestes voluerit, præter habitum vilem, eumque resectum, tunicam vnā non suffultam, sed simplicem, palliumque simplex. Atque hoc habitu vti voluit non prorsus nouo, sed vel partim, vel ex toto è panno veteri consuto, & crebrò ab alijs vsurpato, partim consumpto vel lacero. Accidit quandoque, vt propter frigiditatis nimiam acerbitatem, sorores præ commiseratione tunicae eius manicas ipsa ignorante duplicarent. Id ea sentiens, abhorruit, nec ea tunica porro vti voluit, donèc esset ablatum id, quo suffulta erat. Calceis neque sana, neque ægra, neque vel domi vel foris vnquam vsa est, semper & vbique nudis ingrediens pedibus:

pedibus: immò nec igni eos admouit vnquam, quantunus sæuiret hyemis asperitas, nec ignem, præterquam candelam, ferre potuit, vel aspicere. Vela & capitis tegumentas ei erant humilia, simplicia & abiecta: plusque delectabatur ijs, quæ essent pluribus locis refarcita. Modico stramine pro lecto utebatur, simplici quodam tecto operimen- Lectus. to, ad caput posito sacco paleis pleno. Et tamen in hispisis aut parum, aut nihil quietere videbatur. Quantunus autem vel necessitas, vel aduersa valerudo vrgeret, nunquam in lecto cubare voluit, nec vti puluinari: immò verò cum in extrema decumbenti agritudine, qua Domino spiritum reddidit, pro aliquo laboris intolerabilis leuamento appositum fuisset ad caput puluinar exiguum, & illa id sensisset in spiritu, (oculos enim penitus clausos habebat) innuit euidenter, vt id amouerent. Oratoria, quibus vti solebat Missas auditura, & Eucharistiam sumptura, volebat esse angusta, vilia & exigua. In plerisque autem monasterijs eiusmodi erant extructa oratoria, vt in ijs vix se posset erigere, ita vt anserum potius caueæ quàm hominũ habitacula viderentur: atque in ijs illa libentius morabatur, & maioribus fruebatur consolationibus. Structuræ grandes & amplæ multum ei displicebant: parua & exiles vsque adeo Odit estructuras sumptuosas. Matth. 23. non fuere molesta, vt potius existimaret nimium esse insignes. Hortabatur autem sorores, vt instar Domini Iesu, qui non habuit vbi caput reclinaret suum, simplicibus essent contentæ habitationibus, quæ necessitati sufficerent, curiositatem nullam præ se ferrent. Et ipsa quoque libentius manebat in paruis monasterijs & in pagis, quàm in amplis coenobijs & vrbibus. Si esset in itinere, molestum ei erat recipi in cubiculo sublimi & lato: immò præ terrore vix ausa erat sustollere oculos. Ad nouum veniens monasterium si quid vidisset paupertati contrarium, ferre non potuit, donèc destrueretur.

Ab ipsa infantia misericors & benigna fuit erga pauperes, & ea creuit cum illa, Cap. 15. donèc abiret è vita. In pueritia scholas visitans, ientaculum à parentibus ipsi datum, cæteris paruulis distribuebat. In paterna domo si qua esculenta clam reperisset, Semper fuit liberalis in pauperes. quo ad licuit, pauperibus erogabat. Postquam patrimonium & matrimonium suum satis lautum & copiosum distribuit, nihil vnquam indè sibi vsurpare voluit, nisi quantum planè necessarium esset vel regendo simpliciter corpori, vel diuino officio deuorè perfoluendo. Si vidisset fratres aut sorores re necessaria indigere, ex ijs, quæ ei donata erant, libentissimè eis impertiebat, putà, vestes, libros & id genus alia: ita vt crebrò etiam manicas à suis vestibus resectas, alijs daret: reponens illarum loco alias alterius coloris. Adeò autem solis necessarijs volebat contentos esse & fratres & sorores, vt quo ad fieri posset, ipsa interesse vellet, cum scinderentur panni, è quibus vestes illorum conficiendæ erant, nè vel longitudine vel latitudine à paupertate discreparent. Et exiguas etiam panni particulas, quæ supererant, diligenter colligebat, & ab alijs colligi volebat, vt vbi necessitas posceret, adhiberi possent. Videre sanè licuit in eius vestibus interdum vel centum eiusmodi particulas insutas. Etsi autem vel maximè cuperet habere libros, cultui diuino necessari- Vestiu eius vilicas. os, eosque etiam ex diuersis regionibus conquireret, vt diuina officia perfectius perfoluerentur: at tamen cum ei crebrò à potentibus & opulentis hominibus pro ipsius vsu dati essent, quanuis necessarij ei essent, libenter eos & liberaliter alijs impertiebat, atque etiam donabat, ita vt ipsa cogeretur ab alijs libros accommodatò accipere, vnde preces Canonicas perfolueret. Compertum est id in extremo vitæ eius tempore.

Permulti spectabiles homines diuersorum ordinum vel statuum, cum viderent Cap. 16. quam ardua illa moliretur, pro Dei honore, & suarum salute animarum, ad extruenda monasteria permulta ei largiebantur, quisque pro facultatibus suis: è quibus illa in suos vsus nihil penitus retinebat: & certè mortem oppetijisset potius, quàm elemosynas vltro oblatas aliò conuerteret, quàm quò collatæ erant. Si quæ verò propter eam speciatim præstitæ essent elemosynæ, eas vt perfecta sanctissimæ paupertatis matrix in communes conferebat vsus, id est, ad ornatum & instaurationem ecclesiarum Dei, nihil sibi retinens. Huius enim preciosissimæ margaritæ, nempe sanctæ paupertatis, longè illa fuit appetentior, quàm quiuus auarus opum terrenarum: quod etiam de beatissimo Francisco legitur. Cum autem expendisset omnia, præpotens Deus eius misertus, mittebat ei subsidia, interdum quingentos, vt diximus, ducatos, quos iuxta se reperire solebat reuertens ab oratione, eosque diligentissi-

mè seruabat, vt non nisi sanctè & iustè expenderentur. Nihil autem prorsùs ex ijs vel alijs sibi vendicabat, nec quicquam indè in suos vsus conuertebat, sed tanquam nihil habens, hoc ipsum nihil habere pro magno putabat dominio, nihil sibi tribuēs, præter fatigationem, dispensationem, sollicitudinem, pœnam conseruandi vel administrandi pro sancti spiritûs instinctu ac voluntate. Nec verò vnquam vel extrema paupertate eò potuit adigi, vt vel tantillum diuinæ benignitati diffideret. Nihil enim hæsitabat illam abundè tum sibi tum suis res necessarias suppeditaturam, si fideliter starent promissis monasticis. id quod etiam mira sæpè experiētia probatum est. Accidit quandoquē, vt quibusdam locis ingens hominum armorum copia sic omnia terrore compleret, intolerabili illata vi, vt nullus vel è castris, vel ex vrbibus, vel è pagis aut posset aut auderet egredi. Itaque fratres, qui curam gerebant pauperum Clarissarum, vt vocant, in ijs locis degentium, tamen summe indigebant rebus necessarijs, non tamen propter illos milites ausi erant egredi ad petendas elemosynas. At nihilo minus confidebant tum fratres tum sorores, quemadmodum Coleta docebat, non defutura necessaria ijs, qui pro viribus soluerent vota sua. Et ecce adest confessum vir albis indutus, ignotus omnibus, afferens saccum panibus candidissimis & elegantissimis refertum, quorum erat sapor gratissimus, qui quē tori sufficerent monasterio, donec aliter Dominus eis prouidit. Vir autem, qui eos attulit, mox ab eorum oculis euauit.

Diuinæ benignitati
semper plurimum
fida est.

Non est inopia
timen-
tibus Deū.

Cap. 17.

Miraculum

Aliud.

Aliud inf-
gnc.

Cap. 18.
Excellens
Coletæ ca-
stitas.

Fuit aliquandò Coleta in territorio Murnensi, vbi tum magna erat annonæ caritas. Habebat autem secum moniales, quæ duobus monasterijs incolendis sufficerent. Itaque propter nimiam, intus & extra monasterium illud manentium multitudinem, ad tantam inopiam redactæ sunt, vt è fursure sibi panes conficere cogerentur. Et si autem eiusmodi cibum prorsùs respuat humana natura, at fuit illis tamen dulcis & gratus, senseruntque se melius illo, quàm pane triticeo refectas. Porrò quædam ex eis colligebant sub arcis grana frumenti, sparsa illic iampridem, cum mundarentur legumina, aut alia quauis occasione. Ex ijs verò aqua mixtis & sale exiguo coquebant sibi panes, quorum tanta erat suauitas, vt se putarent nunquam tam delicate comedisse, etiam lautissimis apposis epulis. Immo quædam ex eis in seculo valde delicatè nutritæ, pro certo affirmabant, se nunquam tam lautos sumpsisse cibos. Contigit quandoquē dispensatricem monasterij, sororem Iohannam Rebardellam, quibusdam indigentibus vinum haurire. Interim vocatur signo tintinnabuli à Coleta matre. Currit igitur celeriter, non clauso epistomio. Interim vinum omnè vase effluit. Illa sentiens se non clausisse os epistomij, postquam locuta est Coletæ, redit properè ad dolium, illudque planè vacuum comperit. Magno igitur mœrore affecta, cum nihil iam superesset vini, adit Coletam, edicitque culpam suam. Coleta cernens eam summe afflictam, Vade, inquit, filia, & nihil hæsitans hauri mihi vinum. Illa dicente, nihil relictum vini in vase, rursus ait: Abi in nomine Iesu Christi, abi fidenter. Paret illa, & ecce vas reperit vino præstantissimi saporis redundans. Iubere aliquandò Coleta voluit pro fratre quodam satis indigo scindi pannum, vnde ei vestis pararetur. Sed cum ea causâ accessisset fratrem Andream, bonum factorem, ostendissetque illi pannum, respondit ille, pannum non posse sufficere vesti conficienda, etiam si ei integra vlna addatur. At illa subridens, fidenter ait: Abi frater, & ora Deum. Indè redibis ad me, & vtrinque extrahemus pannum, si fortè possit fieri longior. Orat frater, redit ad Coletam, ea præsentè scinditur pannus, & nedum satis multus est, sed & intantum excedit, vt oportuerit de veste indè confecta aliquid auferre, quòd & longior & latior esset, quàm ferret sancta paupertas.

Castitas virtus gratissima est, mirè animum exhilarans, eumque Deo proximum efficiens. Ea non mediocriter ornata fuit Christi ancilla Coleta toto vitæ suæ tempore. Nam etsi valde oderat omne vitiorum genus, speciatim tamen abominabatur peccata carnalia: vtque ea facilius vitaret, arctissimè seruabat sensus corporis, tanquam ianuas vel fenestras, per quas faciliè irrepit mors: nec vnquam tota vita sua vel vanæ delectationi, vel carnali concupiscentiæ assensum præbuit, sed ab ipsa infantia cor suum omninò castitatis studio addixit & dedicauit, adeò vt nunquam quisquam in ea percipere potuerit signum aliquod impuræ cogitationis: nec vnquam verbum aliquod leue aut inhonestum protulit ore suo, sed semper verba planè honesta & sancta, quæ caelestem eius declararent conuersationem, & proximis salubrè afferrent ædificati-

ficationem. Poteſt ſanè illa numerari inter puriſſimas virgines. Nam & corpus eius tam erat formoſum & omnis maculæ expers, quoad ſuperuixit, vt integerrima virginitas cum puerili innocentia & ſimplicitate ex illo mirificè reluceret. Et ſi enim in ijs, quæ ad Dei honorem & animarum ſalutem pertinebant, eſſet prudentiſſima, at tamen in carnalibus & mundanis rebus inſtar paruuli ſimplex & innocens fuit. Quo fiebat, vt libenter ad eſſet paruulis, eiſque ſe blandam & affabilem exhiberet: contra abhorrebat plurimum ab aſpectu immundorum animalium, vt ſunt muſcæ, limaces, formicæ &c. quæ ſine terrore & multa abominatione videre vix potuit. Delectabatur autem mirum in modum agnellis, turturibus, & id genus alijs caſtis animalibus. Solebant etiam crebrò ad eam aduolare caſtæ auiculæ, ſuauiſſime cantillare coram illa, comedere & bibere abſque vlla formidine apud eam. Mittebantur illæ auiculæ à Domino pro illius conſolatione. erant enim ei gratiſſimæ propter puritatem & caſtitem, qua ipſa præclare pollebat. Oblatus ei quandoque ex deuotione fuit agnellus quidam, quem illa tam ob munditiam, quàm ob agnum illum ſine macula, libenter accepit. Erat verò is illi multis modis non paruo ſolatio, maximè quòd ſoleret, à nullo prorsùs vel edoctus vel compulſus, cum Chriſti corpus in Miſſa eleuabatur, ſe ſubmittere in genua, nec ſurgere, donèc eleuatio illa peracta eſſet.

Vtinàm vel ab agnello dicat hæreticus adorare Euchariſtiam.

Alio tempore venit ad eam beſtiola quædam, miri candoris & elegantię. Incertum erat, vnde veniſſet. Nec erat alijs ſimilis, nec vnquam ab aliquo conſpecta fuit: nec ſemper ei aderat, vt agnellus: ſed per vices modò apparebat ei conſpicua, modò euaneſcebat. Erat aſpectu gratiſſima & valdè delectabilis. Itaque multæ ſorores eam ſummoperè cupiebant apprehenſam manu contrectare, ſed fruſtrà nitentur, illa vel diſparente, vel alicubi latitante. Coleta ipſa quandoque cum filiabus ſuis eam curſu inſequebatur: ſed ipſa Coleta præcedens, vnà cum beſtiola ab aliarum oculis euaniuit, neſcientibus illis, quòd translata eſſent. Nulli verò dubium eſſe debet, beſtiolam illam ſignificãſſe arcani quiddam, cuiusque & internam & externam repræſentãſſe puritatem eximiam. Quam ſanè etiam illud egregiè declarabat, quòd ab eius corpore fundebatur odor longè ſuauiſſimus, cuiusque ab ea ſumptis non rarò abſque malo odore egerebatur: & (quod ſummam habet admirationem) ab illa naturali infirmitate ſceminis omnibus communi, ſemper omninò libera fuit, atque à multis immunditijs prorsùs aliena. Quauis autem aliorum foetores & immunditiæ ei eſſent moleſtiſſimæ, at tamen comiter ferebat eas propter illum, qui libenter tulit foetores ſcelerum noſtrorum. Duo verò ſpecialia Dei dona, quibus eius puritas aſtruebatur, in ea extitère: Primum eſt, quòd nunquam vllus foetor ab eius corpore ſentiri potuit: ſed nec ex loco, in quo erat: ſentiebatur verò iugiter & ex corpore, & ex loco, vbi erat, odor gratiſſimus, confortans eos omnes, qui ſe illi adiunxiſſent. Lauit aliquandò manus ſuas, miniſtrante illi ſore Margaretæ Bolhonenſi. Eam aquam, qua ſe lauerat, ſeruauit illa ſoror annis ſeptem in vaſculo quodam, manſitque puriſſima: atque etiam crebrò illam bibens eadem ſoror, multa indè remedia accepit aduerſus corporis & animæ infirmitates. Quædam nouitia monialis, miſerè è ſtomacho laborans, cum timeret ea cauſa ſe à profeſſione optata impeditum iri, bibit clam ex aqua, qua ſuas manus, ipſa miniſtrante, Coleta abluerat, perfecteque curata eſt. Alterum donum eſt, quòd, vt fertur, licèt à permultis viſitaretur, bonis & malis, eſſetque formoſa valdè, ſicut ipſa nullum inhoneſtè concupiuit, ità nec ſciri potuit quenquam illam inhoneſtè concupiuiſſe: immò verò ſi qui libidine inflammati ad eam acceſſiſſent, eos, illa conſpecta, caſtos abiſſe.

A corpore Coletæ funditur odor ſuauiſſimus

Nota lector

Præclarum Dei munus,

Cap. 20.

Sentiebatur autem illa, virginitatem, & ea tempora, quibus illa culta eſſet, ſpeciali reuerentia proſequenda: eosque, qui virginitatem vouerent & conſeruarent, non vulgari amore complectendos, honoreque afficiendos. Itaque tempora noui teſtamenti hoc nomine prætulit illis, quæ ſub veteri fuère, quòd in ijs viguiſſet caſtitiæ ſtudium, eamque Chriſtus ipſe, & eius ſanctiſſima mater, permulti que præcipui amici eius complexi eſſent & extuliſſent: in quibus beatiſſimum Ioannem Euangeliftam impenſus amabat præ multis, eumque ſibi ſingularem adhibuit interceſſorem apud Deum, vt poſſet tutius precioſum virginitatis conſeruare theſaurum. Cuius etiam ſeruandi cauſa, cum adhuc iuuenula eſſet, ſtatuit vitam degere apud virgines puras &

& innocentes, vt solatia omnia, nedum turpia & inhonesta, sed etiam quæ à matrimonio offeruntur, euitaret. Obtinuit verò etiam à Pontifice diploma plumbeum, quo prohibitum fuit, nè qua fœmina, quæ virgo non esset, admitteretur in cœnobio, ab ipsa Coleta reformanda. Et id sanè etiam executioni mandatam est, reiectis omnibus viduis, aut sinistra fama laborantibus. Etsi verò dispensatum fuit cum quibusdam nobilibus & virtutum studiosis viduis, vt possent admitti, nunquam tamen illas Coleta tam familiares habere voluit, atque virgines: nec tam propenso eas ad monasticam professionem recipiebat animo, vt virgines. Et vt Deus purissimæ virginitati eius singulare perhiberet testimonium, misit beatum Ioannem Euangelistam, qui ei anulū aureum attulit nomine summi regis, quo digito illius infixo, eam sibi despondit sponsam charissimā. Quem anulū cū multo timore & humilitate illa accepit, accurateque custodiuit & venerata est: vtque eum melius conseruaret, voluit eum auro alio vel argento vestiri, sed nullus aurifex id efficere potuit. Multi sanè patres & fratres confessarij, alijque plurimi hunc anulum viderunt, manibusque suis contrectauerunt, non mediocri indè consolatione affecti. Cùm autem fratres illos ad expedienda celeriter negocia procū ablegare voluit, vt itinerum vitarent pericula, fidenter, clam tamen, dabat illis secum ferendum hunc anulum, sicque citra periculum totum illud conficiebant iter. Porrò noui testamenti sanctos illos chariores habebat, qui virgines permansissent: in matrimonio iunctis illi magis placebant, qui vnico coniugio contenti fuissent. Ipsi quoque matri suæ, quæ ad secundas nuptias accesserat, quandoque sic fertur dixisse: Mallem te semel tantum, mea mater, nupsisse. Illa blanditer respondente, Si ego ad alteras me nuptias non transfulissem, tu hodiè in mundo non esses: isthæc subiunxisset: Tum verò Deus ex aliquo è proquinis nostris me fecisset nasci.

Cap. 21. In reformationis suprâ dictæ exordio, sæpè inuocabat sanctos, cùm ardua negocia inciderent. Eos autem præcipuè implorabat, qui virgines fuissent. Ad sanctissimam matrem Annam eo nomine vix vnquam confugiebat, quòd tres subindè habuisse maritos legatur. Sed ea sanctissima matrona ei quandoque feruenter oranti apparuit, insigni ornatu prædita, ducens secum honorificè totam sobolem suam, puta tres eximias filias suas, & eorum filios cum primis generosos. E quibus prima fuit beatissima Christi parens, regina cœlorum, & domina angelorum, creaturarumque omnium, manu tenens dulcissimum filium suum, mundi redemptorem Christum Iesum. Altera fuit Maria Iacobi, secum ducens quatuor illustres filios, Iacobum minorem, Simonem, Iudam & Ioseph iustum. Tertia Maria Salome, habens apud se duos clarissimos filios, Iacobum maiorem & Ioannem Euangelistam. Ait autem ad Coletam beatissima Anna: Etsi ego tribus nupsii viris, at tamen & triumphans & militans Ecclesia ex mea progenie maximis est aucta ornamentis. Post hanc apparitionem Coleta singularem concepit animi deuotionem erga sanctam Annam, rogabatque eam, vt pro excellenti gratia sua pro ipsa intercederet cum sanctis omnibus, adessetque ipsi in inchoata reformatione, quòd ad optatum posset eam exitum perducere. Atque vt huic eius apparitioni gratam se declararet, in quibusdam monasterijs suis ex ingenti deuotione templa in eius honorem extruxit: maximè verò in cœnobio Bisuntinensi, quod ei Pontifex contrulerat, præclarum sacellum ei condidit: in quo multi tumulati sunt speciales amici eius.

Cap. 22. Præcipua quidem occupatio beatae Coletæ per omnem eius vitam maximè versabatur in feruenter laudando, honorando & obsecrando Deo. Semper enim, vbicunquè esset, aut mente, aut ore precabatur Dominum, animum suum ad illum erigens: aut certè quippiam boni operis efficiebat. Inter alia Dei charismata etiam illud animo eius penitus impressum erat, vt feruenti desiderio cuperet accurate persolui ea, quæ ad Dei cultum pertinent, diuinæque officia puro corde, & cum tremore & reuerentia peragi. Nec sinebat vllam sanctimoniam à diuinis abesse officijs, immò etiam prius quàm illa inchoarentur, adesse volebat omnes, vt suas præpararent animas, quòd possent Deo gratum exhibere ministerium. Quòd si aliqua ex illis animo in aliam infenso aut commoto esset, volebat eam prius illi reconciliari, humiliter ab ea petendo veniam. Quanuis autem ipsa supra modum grauata esset doloribus perpetuis, qui eam facile excusarent, si nollet diuinis interessè laudibus, at nihilo minus voluit die ac nocte semper & prima adesse, & postrema recedere, donèc

Non admittit
virgines, in
sua monasteria,

S. Anna ei
apparet.

Præcipua
Coletæ studia & exercitia.

Zelus erga
cultum Dei.

re, donè coacta est diuinitus aliter se comparare, propter dolores penè intolerabiles: quitamen si remissiores fierent, rursus hilariter & alacriter properabat ad communem Dei cultum, ac si nunquam eos sensisset cruciatus. Visus est crebrò à sororibus agnellus quidam elegans expectare eam ad nocturnas preces ituram in sede illa, in qua ipsa residere solebat. In ipsis autem diuinis officijs studebat corde, corpore totisque viribus gratum Deo offerre seruitium, vocem cum cordis iubilo exaltans, ità vt præ alijs suauiter & mirabiliter concinens audiretur.

In reformationis initio non parùm perplexa fuit, quemadmodùm diuinum per-

soluendum esset officium. Continebat enim Regula, à sororibus non cantando, sed legendo id perfolui debere. Consuluit igitur ea de re confessorum suum Henricum de Balma, & cum multùm inter se contulissent, ambo statuerunt ad preces recurrendum. Illis igitur orantibus, subitò audita est in medio illorum vox quadam valdè grata, modulata & musica, & quasi prorsus angelica. Ex ea igitur modulatione, quæ suauiter & tractim fiebat, constituerunt modum, quo sorores Dei cultum peragerent. Accidit quandoquè manente illa in quodam monasterio, grassari illic pestem, & multas auferre sorores, pleraque diù manere malè affecta valetudine. Cum autem etiam ipsa non mediocriter laboraret ex morbo, non tamen à diuinis voluit se laudibus subducere, nec propter sororum paucitatem aliquid de illis diminui: sed cum duabus aut tribus sororibus preces omnes Canonicas ipsa perfoluebat integrè, solenniter & deuotè. Vbi sanè verisimilis non deerat coniectura, angelicos spiritus ei venisse subsidio, vt audientium deuotio & admiratio aueretur. Nunquam illa, quod sanè admirabile est, in diuinis perfoluendis officijs vllum vel tedium, vel laborem sensit: immò quanto ea prolixiora essent, tanto gratiora quoquè erant. Quòd si interdùm aliquam sentiret desolationem, mox inchoato officio confortabatur & tranquillabatur, psallens suauiter in feruore spiritus, perindè ac si faciem summi regis coràm intueretur. Vifa est tum plerumquè facies eius luculenta & splendida, ità vt non rarò sororum oculi sic perfringerentur eò splendore, vt in eam intendere non possent. Cum autem immodicis doloribus adeò occuparetur, vt diuinis non possèt adesse ministerijs, suspirans suauiter exclamabat: O beatas illas, quæ possunt iugiter diuinis interesse laudibus. plusquè dolebat, quòd ab illis cogeretur abesse, quam quòd grauissimos sentiret dolores.

Mirabilis feruor eius in diuinis perfoluendis officijs.

Nota lector

Cum aliquandò visitaret monasterium quoddam, offendit illic sanctimoniam, Cap. 24.

quæ propter grauem morbum annis octo à diuinis officijs abfuerat non absque multo animi dolore. Ei ad se accita, comiter ait: Quid est, dulcissima filia, quòd tam longo tempore abes à laudibus Dei? Respondit illa: Nihil, mea mater, illic vel dicere vel facere possum, morbo impedita. Tum Coleta, Abi, inquit, hac nocte in Christi nomine ad preces nocturnas, & fac ibi pro viribus. Fecit ea sic, & ecce vocem sentit sibi restitutam longè meliorem, quam vnquam habuisset antea, cecinitque non minùs benè, vel etiam meliùs, quam aliæ incolumes. Porrò præter preces Canonicas, quotidie legebat omnes orationes Dominicis, quibus laicæ sorores diuinum perfoluunt officium: tum quoquè preces horarias S. Crucis, & duplices defunctorum, vt vocant, Vigiliis, vt plurimum nouem lectionum, interdùm trium. Signa illa Dominice orationis habebat charissima, eaquè nocte ac die circumsferens, absque numero preces ad illa recitabat. Inter eas autem preces, quæ tum ore, tum mente funduntur, singulariter eam afficiebant Psalterium & septem Psalmi cum Litanijs, quæ à iuuentute vsque in senectam nunquam, ob quascunque etiam occupationes, dicere prætermisit. Absoluto autem Psalterio, flexis genibus, humiliter & reuerenter munus illud exiguum Deo offerebat, orans instantè, vt gratum illud haberet. Valdè autem infestus ei erat dæmon, dicenti Psalterium. Nam sæpè noctibus extinguebat candelam, effundebat oleum. Accidit quodam tempore, vt & identidè dæmon extingueret lampadem, & illa rursus eam accenderet. Tandè igitur, vt eam perturbaret, importunissimus fatan effudit oleum totum in codicem, vnde legebat Psalterium. quæ res non parùm eam afflixit, tū qd codex esset perditus, tū quòd necdùm complèsser preces. Altera luce tradidit codicem confessorio suo, conquesta ei quid accidisset, sciscitansq; num qua possèt ratione reparari. At cōfessarius acceptum librū comperit ex Dei munere penitus illa sum: quæ res maximam Coletæ consolationem attulit. Alio tempore cum absolutum Psalterium vellet suo more offerre Deo, duo teterrimi & imm-

Miraculum

Quotidianæ preces eius.

Miraculum

vis signi S. Crucis. nissimi dæmones horrenda specie apparuerunt ei, suis terriculamentis impedire eam volentes, nè offerret munus suum Domino. Illa verò fidenter se communiens Crucis signo, obtulit Deo Psalterium : & vilissimi dæmones confestim euauerunt.

Cap. 25. In omnibus rebus duris & aduersis, in negocijs arduis semper confugiendum censebat ad preces humiles, dicebatq; tum per seipsam, tum per sorores litanias, quibus fidebat plurimum, & singulari deuotione afficiebatur. Ea enim tempestate, qua in Franciæ regno tot sæuiebant bellorum tumultus, ut vix quisquam auderet extra loca munita progredi, tametsi illa pro conditione sexûs multum meticulosa fuit, at tamen constituit, pro Dei amore & animarum salute per longinquas proficisci regiones : utque id tutius posset, quotidie audire Missam de Epiphania Domini. Itaque simul atque ingressa est iter, litanias dicere cœpit, & Dei benignitate, sanctorumque, qui illic inuocantur, meritis euasit pericula omnia, in quibus multa fieri sanè horrenda. Proficiscens enim aliquandò cum multis sororibus per regionem, cuius idioma ignorabat, ubi peruenit ad nemus quoddam latrocinijs infestissimum, obuiam ei venerunt homines truculenti, arcibus & sagittis instructi, qui ei & comitibus eius insidias comparabant, eosque spoliare volebant. Curribus enim propter itineris prolixitatem, & viarum asperitatem uehebantur, quæ res quædam non vulgarem apparatus præ se ferre videbatur. Illi ergo crudeles homines in verba prorsus barbara & inhonesta cœpere prorumpere, ad mala omnia parati. Coleta tum compleuerat litanias, & ex Dei gratia intellexit quid dicerent, (Poterat enim cum Apostolis quæuis capere idiomata) locutaque est ad illos blandè, placidè atque prudenter. Illi mox eius audita voce mutati mirabiliter, non solum ei & comitibus pepercerunt, sed etiam promptos se obtulerunt ad securè deducendas eas, quocumque vellent iter intendere. Coleta verò gratias eis egit, & illi sine ullo maleficio recesserunt.

Incidit cum suis in latrones.

Mutantur illi mirabiliter.

Cap. 26. Alio tempore cum duceret moniales aliquot ad nouum monasterium, & ad locum quendam periculosum venisset, sentiens in spiritu se in discrimine versari, monuit sorores, ut litanias promerent. Quidam verò nobilis, saeuus & immanis, sancta Coletæ opera & conatus magnis viribus impedire cupiens, per ministros suos iter eius diu explorari iussit. Illi verò Coletam & comites eius curauerunt illic detinendas, donec nobilis ille cum suis eò adueniret. Is ubi venit, euomuit confestim è cœnofo pectore lutulenta & turpia verba. Ei autem humiliter & religiosè Coleta respondit : & ecce equi malignorum hominum manserunt immoti, nec ad currum propius accedere potuerunt, quanuis possent facillè retrocedere. Aliàs reuertens illa à quibusdam monasterijs nouis, in quæ moniales introduxerat, cum se putaret tutiori itinere ingredi, in longè crudeliores & deteriores incidit, qui iam ita propè aderant, ut currum eius facillè possent inspicere. Ex ijs sceleratioribus quidam alios præcesserunt, ut eam rebus omnibus spoliarent. Illa spiritu id cognoscens, illic ad litanias se confert. Mox scelesti illi incredibili acti timore, properè ad suos se recipiunt, haudquaquam ad eam redituri. Visitatione quandoque monasteria sua, per eas regiones proficisci cogebatur, in quibus tum ingens erat armatorum militum strepitus. Sentiens se non sine multo discrimine id facturam, iubet dici litanias. Paulopost venit obuiam procacissimis militibus, qui petulantissimè minabantur se quosdam ex comitibus eius iugulatuuros, alijs aures præcisuros, ab alijs equos & ceteras res ablaturus. At Coleta planè confidens Deo & sanctis, quos inuocabat, iussit comites suos præcedere : mansit autem sola cum sororibus, libenter oppetitura mortem, ut alij euaderent. Et ecce tantam ei Dominus contulit animi fortitudinem & constantiam, tantamque oris facundiam, ut non solum nihil mali ei vel sororibus illi nequam homines inferrent, sed etiam veniam ab ea peterent, ablatosque equos & alia integrè restituerent. At tamen Deus iustus iudex, qui non sinit impunè abire, si quis vexet fideles amicos eius, ita in eos animaduertit, ut intra octo dies ob quædam perpetrata maleficia in patibulo suspenderentur, palàm confitentes, se vel maximè angi animis, præcipueque dolere, quòd molestiam illam ancillæ Christi attulissent : seque existimare illa causa se sic diuinitus puniri.

Illustre sanè diuinæ virtutis miraculum.

Item aliud.

Obserua effectum inuocationis Sanctorum.

Cap. 27.

Mansit quandoque in quodam monasterio suo, quod erat situm in pago quodam regni Franciæ. Illum pagum crebrò viri militares multa vi & forti manu clam capere moliebantur. Coleta spiritu id cognoscens, ad litanias se conferebat. Quibus inchoa-

inchoatis, videbatur illis militibus alios ipsis fortissimè occurrere pro tuendo pago. Itaque fuga sibi consulentes, meritis Coletæ repulsi, nihil pago nocere potuerunt. Et est sanè hodieque illo in loco fama celebris, incolumitatem & conseruationem pagi illius à Coletæ meritis proficisci. Solebat autem illa post oris preces etiam ad eas, quæ mente fiunt, se conferre: atque ita ex precibus magnam capiebat consolationem: aiebatque sine precibus neminem posse proficere: atque ea causâ hortabatur sorores ad perpetuæ orationis studium. Porrò in mentalibus orationibus, quibus crebrò utebatur, curas omnes superuacaneas abiebat, omnesque sensus & vires corporis ac naturæ colligebat, vt perfectè cogitaret de Deo, & affectu ardentissimo preces illi offerret, ita vt tota raperetur in illum, nihil corpore sentiens, perindè vt mortua, nec percipiens quicquam eorum, quæ tum extrinsecus circa illam gerebantur. Et sic nonnunquam permansit sex horis, interdum decem vel duodecim. Tandem ad se reuersa, breui spatio se sic fuisse putabat, tametsi interdum tota die sic perdurârit, sæpissimè etiam maiori noctis parte. Somnus autem eius incredibilis parcitatis fuit, sic vt aliquoties octo diebus vix vna dormierit hora. Postquam enim Pfalterium & preces Canonicas absoluerat, reliquum tempus in preces mentales conferebat. In itinere ad hospitia veniens, cæteris corpora quieti dantibus, vigilabat plorans & gemens, Deumque feruenter orans, somno contempto.

Mira vis
Litaniarum.

Coletæ mentis
excessus.

Mira somni
parcitas.

Quantæ autem efficacitæ fuerint preces eius, Deus quibusdam sororibus euidentibus signis declarauit. Videre enim illæ sibi videbantur facem igneam ex eius procedentem ore, planè luculentam, adeoque sursum tendentem, vt cælos contingere videretur. Nonnunquam illa feruentissimè orante, videbatur eis oratoriū illius ceu flammis incensum ardere. Si quis autem propius accessisset ignem illum extincturus, repente disperebat: quanquam semel repertum est velum eius exustum, licet nullus ibi fuisset ignis. Quædam ex illis soror aliquandò imprudens intrauit in eius oratorium, illa Dominum ardentè orante, viditque tanta eam nitere pulchritudine & splendore, vt velut exanimis statim humi collaberetur. Eam videns Coleta in eo versari discrimine, accessit ad illam, & cum obiurgasset quod ausa fuisset eò ingredi, mox consolatione refovit & recreauit eam, ita vt vires recuperaret suas. Soror Coleta de plano cubito (sic enim vocabatur) vidit quandoque, illa feruenter orante, quendam magnum solem, totum illustrantem oratorium, ab eius ore prodeuntem. Sæpè etiam in precibus feruentissimis, spiritu in Deum subleuato, visa est à sororibus etiam corpore tam sublimiter euecta in aëra, vt penitus videre eam non possent. Sed & ipsa, certas ob causas compulsâ à Deo, fatebatur se non rarò sub precibus intantum fuisse corpore sublatam, vt sibi videretur cælum posse tangere, si manus extendere voluisset.

Cap. 28.
Efficacia
precū eius.

Visio cuiusdam
sororis

Res stupenda.

Præcipuè verò Deum deprecari solebat pro miseris peccatoribus, vt illos ad se conuerteret. Porrò inter multas reuelationes, quas diuinitus habuit pater celeberrimus, professione Dominicanus, magister Vincentius, etiam illa fuit, qua Coletam vidit in spiritu, genua flectentem humiliter, & feruenter rogantem Deum pro peccatis miserimæ plebis suæ. Cui ille sic respondere videbatur: Quid me vis facere, filia? Ego quotidianis illorum iniurijs & contumelijs afficior. Quotidiè illi me lacerant & discerpunt, contemnentes præcepta mea, meque blasphemantes & abnegantes. Propter hanc visionem idem egregius Doctor, ex Hispanijs venit in Gallias, vt ipsam Coletam inuiseret. Cumque inter se colloquerentur, multis sunt affecti diuinis consolationibus. Alio tempore orante feruenter Coleta beatissimam Dei genitricem, vt apud filium suum pro miserimo populo Christiano intercederet: oblatus ei fuit discus quidam, plenus particulis carnis, tanquam infantis in frustra concisi: dictumque est illi: Quo pacto ego deprecabor filium meum pro his, qui quotidie peccatis & horrendis sceleribus suis, quantum quidem in eis est, etiam in minores eum discindunt & dilaniant particulas, quam sint hæ, quas cernis?

Cap. 29.

Huius Vincentij Vita
est infra 5.
Aprilis.

Quantum verò preces eius permultis profuerint, ex ijs quæ dicturi sumus, licebit intelligi. In pago quodâ Auernensi vir cū vxore fuit vitæ execrabilis. Vterque, igitur ob flagitia sua suspèdi iussus est. Et si verò plerique omnes diceret dignos esse, qui sic perirent, at nihilo minus multi illorum dolebat vicè, maximè quòd viderentur rectâ proficisci in tartarum, quòd satis ostenderent, se neque Deum, neque peccata sua agnoscere, nec vllis adhortationibus eò posse adduci, vt agnoscerent. Vomebant enim ex impijs pectoribus verba detestanda, prorsusque satanica, quæ nihil aliud, quam æternas gehennæ flammæ

Cap. 30.

flammas mererentur. Vidit hoc horrendum spectaculum quidam sanctus eremita, qui ex deuotione Coletam inuiserat, hominumque miserorum ex animo misertus, flexis genibus rogabat carnifices, vt differrent suspendium, donèc ipse rediret. Annuerunt illi, abiit ille ad Coletam, commendauit ei deploratos illos & perditos homines: mox ea sublatis in cælum manibus, cum lachrymis dicere cœpit Psalmum, Miserere mei Deus. Necdùm verò finierat Psalmum, & ecce concipiunt illi cæci mirabilem Dei notitiam, agnoscunt immania maleficia sua, valdè se peccasse dolent, fatentur illo se supplicio dignos, patientissimeque morte se affici sustinent, ita vt illi, qui aderant, plurimum in dè ædificationis, magnamque salutis suæ spem conciperent.

Cap. 31. Fœmina quædam religiosa, bonæ vitæ & sanctæ conuersationis, enormia quædam peccata commiserat, quæ summo perè quidem cupiebat dicere in confessione, sed cum ventum esset ad sacerdotem, impurissimus satan tantam ei ingerebat verecundiam, vt dicere ea non auderet. Durauit hoc annos sex, & interim illa vivebat in summo animi dolore & afflictione. Tandem feruenter petijt commendari se precibus Coletæ virginis. Quod cum fecisset, mox abiit ad confessarium, calcatoque rubore, integrè confessâ est peccata sua, multumque in dè percepit conscientia suæ leuamen & consolationem. Cum in reformationis exordio Coleta in castro Balmenfi maneret, in pago illo domus cuiusdam nobilis erat, cuius habitatores liberaliter & se & res suas impertiebant Coletæ & eius professionis hominibus: ita vt non immeritò illa quoque in suis precibus eos sibi haberet specialiter commendatos. Sed maligni & terribili demones mutuam illam charitatem molestissimè ferentes, multas illi domui persecutiones excitârunt, damnaque grauissima intulerunt. Sed meritis & precibus Coletæ seruati sunt amici illi, & eorum ædes atque facultates, nè quid incommodi eis accideret. Visi enim sunt Angeli è cælis descendere, vt eos à periculis tuerentur, & hostibus resisterent, eis fœuissima malignitate nocere nitentibus. Vidit Coleta circa noctis medium domum illam cingi luce clarissima, & in ea luce permultos Angelos, habitatores eius aduersùm omnes satanicas infestationes seruantes atque defendentes. Vidit porrò etiam scalam auream ab illa domo vsque in cælum se porrigentem, Angelos per eam ascendentes & descendentes, Deoque preces Coletæ offerentes, tum quoque egregias eleemosynas, aliaque charitatis officia & beneficia hominum illorum, pro quibus ipsa orabat, quæ ab illis quotidie in Coletam & sorores conferebantur. Vocauit autem Coleta vnâ è sororibus, eique indicauit visionem & claritatem illam: sed ea videre eam non potuit, donèc pro illa Coleta roicaret.

Cap. 32. In monasterio eius Poliniacensi initio quidem sanctimonialia magna premebantur aquæ penuria, cogebanturque eam aliundè inferre, quòd nullus esset in monasterio locus, fodiendo puteo opportunus. Itaque sexta feria post Dominicam Lætare, qua recitatur Euangelium de muliere Samaritana, à qua Christus apud puteum sedens aquam petijt, Coleta post fusas ad Dominum preces, iussit humum certo quodam loco fodi. Id cum factum esset, prodijt mox aqua pulcherrima, & qua non esset alia melior in tota regione illa. In quòdam Albigenfi pago iuencula iuncta viro, vita erat sic satis honesta & integra, pepereratque marito filium: at permittente Deo, ad eò fuit mente capta, vt neque Deum, nec creaturas vllas, nec proprium filiolum suum agnosceret: citraque vllam verecundiam nuda incederet, & non nisi satanica verba è suo ore proferret. Eam sacerdos quidam venerabilis, commiseratione permotus, commendauit precibus Coletæ, ac deindè reuersus ab ea, denuò hanc miseram studio humanitatis inuisit, eiusque caput quodam Coletæ velo tetigit. Tum illa loqui cœpit verba rationi consentanea, ante omnia petens sibi copiam fieri confitendi peccata sua, celerrimeque plenè restituta est. Mercator quidam celebrisiter suscepturus valdè periculosum, obnixè commendauit se Coletæ precibus. Deindè dans se itineri, per densissimas niues, aquasque agros operientes ingrediebatur, penitus ignorans, vbi nam esset. Nocte autem incidit in locum, vbi si paululum procellisset, haud dubiè in præsentissimum mortis discrimen se coniecisset. Ibi recordatus piissimæ matris Coletæ, iterùm se commendauit precibus eius. Erat enim illic abyssus profundissima. Et ecce statim videt Coletam adesse, manuque indicare, vt retrocedat. Quod cum fecisset, cognouit se Coletæ meritis & precibus mortem euasisse.

Cap. 33. Vir quidam magni nominis, Coletæ familiariter notus, filiam habuit vnicè charam, quam volebat monastica vitæ tradere, Deo illic seruituram. Obtulit ergò eam Coletæ, quæ libenter eam accepit, vt potè benè constitutam & aptam ad eam vitam

con-

Hoc plus fuit, quam eorum corpora extrinsecâ excitâ se.

Precibus elidit conatus demonum.

Precibus impetrat aquas.

Insigne miraculum.

Item aliud.

Cap. 33.

consecrandam. Sed paulò post dolens vir ille se filiam suam Coletæ tradidisse, eamque perditam existimans, acriter & seuerè eam repetijt. Doluit ea res non mediocriter Coletæ, quòd sic ablatam sibi videret puellam: sed ad preces confugiens, Deo gemitus & lachrymas obtulit, iam verò pater puella, vt ab eius animo omnem monasticæ vitæ memoriam aboleret, in longinquam eam regionem ducebat: sed cum iam fortè medium absoluisset iter, ter equus corruit, cui puella insidebat: & in ipso tertio casu vtroque orbatu est oculo. Id cernens puella pater, ad se redijt, agnoscensque culpam suam, venit ad Coletam matrem, veniam petijt, puellam vt ad se reciperet obsecrauit. Id verò Coleta libenter præstitit. Comitissa Valentinensis, præpotens domina, diù multumque desiderauit monasticam S. Claræ vitam siue regulam profiteri. Vt autem vires exploraret suas, possent ne illi instituto pares esse, non breui tempore, duriter & asperè vixit. Tandem humiliter petijt à Coleta, vt ipsam admitteret inter suas. Assentit Coleta, præfigit certum diem, ad quem eius desiderio velit satisfacere. Sentiens interim draco pestifer, omnis boni hostis diabolus, eum appropinquare diem, euidens quoddam ei rei obiecit impedimentum. Ad eò enim equi omnes subito debilitati sunt, vt nullo pacto à terra surgere posse viderentur. Id verò dolorem non mediocrem attulit Comitissæ illi, quippe cui non occurreret remedium vllum, quod posset huic malo adhiberi. Statuit autè & se & rem totam commendare precibus Coletæ. Quod vbi fecit, mox adfuit mira consolatio. Equi enim omnes ad iter valde expediti reperti sunt. Tum illa mirificè exhilarata, profecta est, & propositum suum perduxit ad effectum. Coleta autem recepit eam in suam sodalitatem propensissima animi deuotione, & illa sanè perseverauit in suscepto illo vitæ instituto, ad mortem vsque Deo cum multa perfecti-
one seruens.

Item aliud.

Impurus demon ferre non potest, vt Comitissa se det vitæ monasticæ.

Diçturi iam sumus, quàm feruenti deuotione & amore, Christi passionem Coleta profecuta sit. Cœpit id ætate adhuc tenera, à matre sua sic instituta, quæ profecudo & timebat & amabat Deum: quotidieque cum lachrymis & gemitibus dicebat precem de Saluatoris passione, multum condolens iniurijs & pœnis, quæ ille pro humani generis redemptione libentissimè tolerauit. Eam autem precem Coleta puella diligenter attendens, ad eò totam memoriæ commendauit, vt deinceps nunquam eius poterit obliuisci. Itaque quotidie hora meridiana, qua Christus cruci affixus est, angores cordis sentiebat vehementissimos cum Christo acerbissimè patiente: vtque eos secretius & deuotius perferret, libenter ea hora ab alijs se subducebat hominibus, atque ita sola manens, omnes animi vires intendebat ad cogitandas iniurias, persecutiones, conuicia, opprobria, horrendam & ignominiosam mortem, quæ Christus desiderio salutis nostræ patienter & cupidè perpessus est. Porro in eiusmodi meditationibus sapissimè extra se rapiebat, & in Deum transformabatur ardentissimo desiderio & amore: at præcipuè ramen sextis ferijs ab hora sexta matutina, vsque ad horam sextam vespertinam, manè audita Missa, nihil interim manducans aut bibens, tam erat feruenter & efficaciter Dominicæ commemorandæ passioni intenta, vt sæpenumerò præ doloris vehementia in manibus, pedibus & latere suo sibi re uera videretur clauis & lancea confixa. Equis verò pro dignitate possit explicare imbres lachrymarum, anxios gemitus, quibus occupabatur illa tota hebdomada, quam sanctam vocamus? quis satis commemoret dolores acerbissimos atque vehementissimos, quos tunc illa perferebat? In ipsa enim eius virtutum studiosa iuuentute specialis quædam ei collata erat gratia circa Domini passionem. Cum enim aliquandò feruenter & profundè eam meditata fuisset, Christus ei apparuit, indicauitque familiariter modum, quo passus esset, & vt in singulis membris suis singulares pertulerit cruciatus humanæ salutis amore. Indè verò Coleta vehementissimum quendam concepit cordis dolorem & angustiam: ac nihilo minùs ardore quodam amoris & deuotionis erga Christi passionem intantum incensa fuit, vt sæpiùs reminiscens huius visionis & crudelium pœnarum, quibus affectum viderat corpus innocentissimum Saluatoris, planè destitueretur viribus, nihilque prorsus exterius sentiret, in statum alium transformata. Atque ita in sancta hebdomada multa ei diuinitùs præstabantur sanè memorabilia. Cum enim recitabantur passiones Christi in Missis coram ipsa, vt fieri solet, dolores, quos passus est Dominus in corpore suo, ad eò renouabantur in corde & corpore illius, vt nunquam sic visa fuerit mulier laborare parturiendo, quantum ipsa videbatur condolendo. Cuius rei id euidens documentum fuit, quòd horis illis incredibili animi angore lamentabatur, fundebatque lachrymas & gemitus ineffabiles, vt nemo quanuis ferreo pectore, si id
H vidisset,

Cap. 34.

Erga passionem Christi vt Coleta affecta fuerit.

Christus ei adhuc iuueni apparet.

Christi dolores summe ei dolent.

vidisset, pietate & commiseratione potuerit non permoueri & emolliri. Fuit autem non breui tempore iugiter sic charitatis inflammata ardore, & intimo confecta animi dolore erga passionem Christi, siue legendo, siue quouis alio modo ea illi esset redacta in memoriam, vt toto intellectu & cunctis viribus illa contemplanda occupatis, interdum sex aut eo amplius horis nihil neque cogitaret aliud, neque exterius sentiret.

Cap. 35.

Toto triduo paritur eccliam.

Res mira.

Manens aliquando in monasterio Bisuntensi, in sancta hebdomada tam se totam applicuit ad commemorandam Christi passionem, vt toto triduo nocte ac die in ecclia permaneret, nihil interim neque loquens, neque comedens, neque bibens. Alio tempore in sacra parasceue ab hora illa noctis, qua cantantur Matutinæ, vt vocant, ad eam vsque, qua sorores è domo capitulari reuertebantur, tam attentè versata est in meditando Christi cruciamenti, vt grauissimis affecta pœnis etiam in corpore, sororibus ei obuiam venientibus stuporem afferret. Adeo enim facies eius videbatur fustibus caesa, vt nihil in ea nisi pellis & ossa fracta & comminuta, nasusque complicatus cerneretur. At tamen ijsipis inspectantibus, paulatim pristina ei forma restituebatur. Verita autem illa, nè quid fortassis in ipsa sorores animaduertissent, ocyus ad oratorium redijt, moxque rapta in spiritu, sic ad noctem vsque permansit. Dominica Palmarum aliquando cum multa humilitate & deuotione in processione, quæ tum fit cum ramis, incedens, ac studiosissimè cogitans Christi illum in Hierusalem aduentum, quem illa processio representat, adeo sibi videbatur Christo etiam corpore propinqua, vt tangeret illum, itemque asinum, cui insidebat: qui sanè asinus ramum illum ex eius manibus morsu abstulit, nec vnquam postea ramus ille visus aut repertus est.

Cap. 36.

Singularis eius reuerentia erga signum S. Crucis.

Multa miracula efficit signo Crucis.

Cap. 37.

Præclarum miraculum.

Loca sancta, quæ Christus sua presentia, olim in terris degens, mirificè sacrauit & ornauit, cum multa reuerentia & deuotione habebat impressa cordi suo: speciatim verò locum & urbem, in qua passus est. Et quanuis corpore debilis & tenera esset, multaque in mari occurrerent pericula, at tamen summo ardebat desiderio arripendi illud, locaque illa deuotè visitandi, atque illic moriendi propter Deum: & certè eò profecta fuisset, si id ei permissum esset. Inter alias autem reliquias, quæ sancta Ecclesia ita vt par est veneratur, singulari reuerentia prosequatur lignum sanctæ Crucis, ad quam Christus affigi voluit: cupiebatque vehementissimè particulam aliquam eius crucis sibi præberi. Itaque nè suo fraudaretur desiderio, celitus ei missa fuit crux aurea, sed parua, cui inclusa fuit portio quædam veræ Crucis Christi: quam illa deuotè & reuerenter seruaui, multi que eam viderunt & manibus tenuerunt. Asserebat autem Coleta pro certo, crucem illam auream humano opere minimè confectam. Sicut autem veram Christi Crucem pijsimè venerabatur & colebat, ita etiam erga eius signum peculiari animi deuotione afficiebatur. Cuius etiam virtute signi, meritis eius, plurima Dominus patrauit miracula, è quibus nonnulla hîc subijciemus. In exordio enim eius, quam sæpè diximus, reformationis permulti paruuli ei oblatis fuere, diuersis afflicti morbis: conabanturque parentes vel amici eorum obscuris quibusdam & Coletæ ignotis modis eam permouere, vt manibus illos tangeret, & signum crucis in eos exprimeret, quod cum illa fecisset, curabantur.

In monasterio quodam Coletano quædam soror tanto vexabatur capitis dolore, vt se putaret morituram. Adijt ergo Coletam matrem, explicauit ei molestiam suam, petijt suo capiti imprimi signum Crucis. Illa valdè dolens vicem eius, fecit vt petijt soror: & ecce fugit morbus, soror fit omninò sana & incolumis. Abijt quandoque Coleta ad expedienda quædam negocia religionis suæ. Venit cum paucis comitibus ad ripam cuiusdam profundi fluminis: ybi cum nulla esset nauis, nautæ nulli, confidens illa diuinæ bonitati, signum Crucis edidit, confessarium suum rogans, vt idem faceret. Deindè securè tentauit periculosum iter ingredi, idque cum omnibus suis partim pedibus, partim equitibus sine periculo confecit. Paulò post multi equites, robustis freti equis, eodem loco flumen transmittere volentes, petulanter dicebant: Si Begardi & hypocritæ illi transiêre securi, quid nos transire dubitamus? Ingressi igitur flumen confidenter, miserè submersi periêrunt. Aliquando proficiscente Coleta à quodam monasterio ad aliud, currus eius prolapsus est in profundam foueam, aquis plenam. Habuit tunc soror quædam ex comitibus eius partem quandam vnicornis, Coletæ charam. Ea quoque lapsa fuit in foueam illam. Non parùm autem ea re perturbata soror, commisit se animo precibus Coletæ, editoque fidenter signo Crucis in foueam illam,

illam, absque vilo adminiculo, dempto ramusculo quodam, qui instar palmitis tener erat, submisit se in foueam, quasiuit particulam vnicornis, reperit narantem in medijs aquis, extraxit & reportauit, nihil penitus madefacta, nisi modicè admodum in ipsa planta pedis.

Item aliud.

Erat in quodam monasterio soror quædam vita honesta, fama laudabili. Ea, Deo permittente, quinquennio laborauit morbo comitiali, quotidie vt minimum semel humi corruens, multamque ab ore spumam instar apri venatione exagitati egerens: deinde instar dæmoniacæ rabie quadam insaniens. Ligabant illam quidem & fortiter detinebant homines fortes, at illa inuitis ijs exiliebat turpiter vsque ad trabes, ab ore vomens calorem teterrimum, fornacis instar: itemque ventum validum, tanquam fulgoris. sicque diu permanebat, non sine multa aliarum sororum molestia, ignorantium quid remedij adhiberent. Tandem recordatæ virtutum Coletæ matris, eius precibus obnixè illam commendârunt. Illa misit ad eam quendam confessarium suum, qui fidens Coletæ meritis, signo crucis muniuit eam, illaque repente omninò contuluit. Soror Ioanna de Lasarre diras patiebatur in manu dolores. Nesciens verò quid ageret, tandem constituit se ad Coletam matrem conferre, eamque rogare, vt tam malè affectæ manui signum Crucis imprimeret. Venit igitur ad eam, Coleta id fert indignè, dolens & mœrens tale quippiam à se exigi, repellit manum ægrotam, eam extrinsecus tantum sua tangens manu. Et tamen tali contactu, quasi ab indignante exhibitio, ægra illa incolumis subitò euasit. Alia quædam soror triduò nihil ferè neque cibi neque potus sumpsit, grauius laborans morbo quodam. Eius recordata Coleta, quærebat quinquam valeret. Respondentibus illis, miserè eam vexari, & existimari propediem morituram, Coleta sumpto pane rudi, signo Crucis eum communiit, mittensque ægrotam, iussit vt eum quamprimùm ederet. Fecit illa sic, & postridiè sana exijt è valetudinario.

Cap. 38.

Eximia vis
signi CrucisEgregium
miraculum

Morabatur quandoque Coleta in monasterio quodam, quod erat in regione, vini & frumenti inopia laborante. Cumque non nisi parum in monasterio esset vini, eiusque valde mali, ita vt nauſeam afferret gustantibus, iussit Coleta parum aliquid eius vini in vasculo sibi apportari: & eum signum Crucis pinxisset manu, foetor omnis & corruptio abiit non solum è vase ipsi oblato, sed etiam ex dolio, vnde illud impletum fuerat: ita vt quotiescunque vinum inde prouideretur ad sorores resciciendas, ante mensæ benedictionem malè oleret & insipidum esset, post eam verò vi signi sanctæ Crucis & gratum odorem, & suauem bibentibus gustum exhiberet. Data aliquando fuit Coletæ elegans quædam, sed parua tabula eburnea, quam illa valde diligebat propter pias imagines passî Saluatoris, in illa expressas. Accidit autem, vt maligni dæmonis opera frangeretur. Id illa conquesta fuit suo confessario, qui eam consolabatur, dicens se curaturum, vt redintegraretur. Atque vt id fieret, abiit cum tabula ad artificem quendam, eius rei peritum. In ipsa autem via curiosè eam volens intueri, cum prius signum Crucis fecisset, aperuit eam, & vidit prorsus integram & illaſam.

Cap. 39.

Obserua
hæc.

Mira sanè deuotione & ingenti reuerentia afficiebatur Coleta virgo erga præstantissimum Eucharistiæ sacramentum. neque id mirum. Inde enim hauritur omnis contemplatio, in illo reperitur spiritalis consolatio, ibi suauiter sapit feruens meditatio, per illud donatur æterna beatitudo. Itaque vbicumque esset, quotidie Missam sanctissimam, in qua Christi corpus confeceratur, cum multis lachrymis deuotissimè audiebat: & vt eam maiori animi deuotione audiret, sæpenumerò conscientiam suam humili confessione expurgabat. Cum autem ob res necessarias conficiendas extra monasterium degeret, cum cæteris quidem publicè eam audiebat: aliàs priuatim & secretè, neminem tum admittens præter sacrificantem & ministrum eius, qui sacrificio interefset, nè diuinitis ei collata dona specialia, alijs fortè innotescerent. Etsi autem publicè cum multa pietate interefset sacrificio, maiori tamen affecta videbatur, cum priuatim ei adesset. Cum autem ventum fuit ad sacræ hostiæ eleuationem, profundissima humilitate, ingenti tremore adorabat eam, seipsam deprimens & vilipendens, plorans & gemens ad eam, vt prorsus in lachrymas resoluta videretur: in eiusmodi quoque clamores erumpens, ab intimis cordis angoribus expressos, vt omnes mirabili commiseratione simul & admiratione afficeret. De ipsius autem sacramenti excellentia, virtute, sublimitate & magnitudine, de Christi in eo præsentia, & de mysterijs eius, tam perspicuam habuit notionem, vt qui aderant, certò existimarent Christum eire vera apparere forma aliqua ipsi soli nota. Post hanc autem adorationem Eucharistiæ, sapissimè

Cap. 40.

Deuotio &
reuerentia
eius erga Eu-
charistiæ.Nota hæc
Lector.

simè permanfit diuini amoris accensa flammis, sublata sublimiùs in spiritu, Deoque perfectè coniuncta, ità vt sibi videretur tota transformata in Deum, & supra naturam rapta, sensibus corporeis planè cessantibus ab officijs suis.

Cap. 41.

Non rarò autem sub hac Eucharistiæ eleuatione perspicuè cernebat eius, qui faciebat sacrificium, conscientiam, & quo in statu ille esset. At tamen nè proderentur alijs dona Dei, ipsi specialiter collata, clam & prudenter indicabat sacrificanti vitia eius, vt ea corrigeret, prorsùs reticens modum, quo ea ipsi innotuerant. Habuit autem hoc ex speciali Dei gratia, vt quantunuis breui spatio Eucharistia ei ostenderetur, nunquàm hæsitare potuerit, quin illic verum esset corpus Christi, planeque cognosceret eius magnitudinem, præstantiam & veram præsentiam: statimque illud cum multis lachrymis & gemitibus adoraret. Fuit aliquandò in monasterio, sito in ea regione, qua solent vsitatiùs album quàm rubrum vinum sacrificio adhibere. Ibi tum sacrificanti sacerdoti obtulit minister aquam, putans esse vinum. Quandò autem ventum est ad eleuationem, corpus quidem Christi adorauit. Coleta ea, qua solebat, humilitate, reuerentia, lachrymarum & suspiriorum copia. Cùm autem calix eleuaretur, noluit adorare, sentiens in spiritu, nõ esse ibi verum Christi sanguinem. Porrò complures tum religiosi, tum seculares summoperè conati sunt, aut saltem expetierunt esse iuxta vel intra oratorium, vbi Missam illa audiebat, vt reipsa comperirent feruentem eius & humilimam Eucharistiæ adorationem, audirentque suspiria & clamores, quos Christo illic præsentem edebat. Sed illa id permittere haudquaquàm voluit, nisi vel admodum religiosi essent, vel ipsi valdè familiares. Quòd si aliqui clam latitassent in locis occultis oratorio propinquis, non latebat spiritum eius, Christo id ei reuelante. Itaque de talibus mœrenti animo conquerebatur patribus & fratribus suis, quòd non permitteretur pro sui consolatione adorare Dominum Deum suum, propter homines, infidiosè ipsius arcana scrutari volentes. Interrogata verò, cur tam alta ederet suspiria & eiulatus sub eleuatione, blanditer respondebat, se plerunquè aliter facere non posse, etiamsi totus adefset mundus. Sentiebat enim immensam maiestatem & potentiam Regis regum, cuius comparatione nihil est mundus vniuersus. At tamen si interesset sacrificio publico domi vel foris, licèt eodem modo affecta esset, Deo mirabiliter in hoc dispensante, non eam foris ostendebat deuotionem, quam solebat in priuatis sacrificijs.

Obserua.

Cap. 42.

Qua autem animi deuotione Eucharistiam sumpserit, neminem arbitror vel satis admirari posse: sed & illi, qui ministrare ei solebant, pro dignitate id explicare vix possent: Nam tametsi multa ei inerat conscientia puritas, gratia exuberans copia & virtutes plurimæ, at nihilo minus coram hoc sanctissimo sacramento, alta voce clamans, se ipsam supra quàm dici queat deiciebat, vilem, immundam, abominabilem, indignam quæ cum alijs quantunuis etiam impijs versaretur discutans, idque propter culpas innumeras, quas se in Dei bonitatem & maiestatem perpetrassè fatebatur. Vnde tanto cruciabatur dolore, adeoque sibi displicebat, & lugebat, vt cor eius scindi videretur, oculique instar fontium essent, non guttas, sed riuiulos lachrymarum iugiter fundentes, quibus tota ipsa madefacta cernebatur, gemens & dolens & anxia valdè, perindè vt mulier dum parit, aut aliquis morti adiudicatus. Quæ res magnum sæpè stuporem & terrorem ingerebat ijs, qui aderant. Postquam autem Eucharistiam sumpserit, mox rapiebat in Deum, manebatque immota & mortuæ non absimilis ad horas duodecim, nonnunquàm decem, vt minimum sex, nihil interea sentiens extrinsecus. Ad se autem reuersa, vultu erat prorsùs angelico, luculento, pulchro, amabili, cælesti, & à terrenis omnibus abhorrente: sermones verò erant suauis, profundi, cælestes, perfectissimum Dei commendantes amorem, auditores ad Dei perfectam cognitionem inuitantes, ad feruens bonorum spiritalium & æternorum desiderium, ad mundi & inconstantis ac labilis vitæ huius, omniumque vanitatum & noxiarum cupiditatum contemptum incitantes. Porrò quoties ardua, difficilia & obscura negotia (id quod sæpè accidit) occurrerent, ad hoc sanctissimum sacramentum toto confugiebat, interdum quadraginta, nonnunquàm triginta diebus continuis illud eo, quo diximus, modo percipiens, nec tamen omittens ea, quæ sunt supra memorata.

Cap. 43.

Si quid arduum & insigne Dominus per eam conficere vellet, & ipsa præ multa animi humilitate non auderet assentiri, timens nè præclare propterea de ea homines sentirent, putarentque in ea aliquid latere virtutis & gratiæ, Dominus per hoc præstantissimum sacramentum compellebat eam facere vel inuitam. Neque enim prius degluti-

Res admirabile
ratione digna

re po-

Verū Christi corpus in Eucharistia

Vt se gesserit sacrosanctam Eucharistiam sumptura.

Miri in ea Eucharistiæ effectus.

re potuit sacram hostiam, quàm diuinæ inspirationi pareret. Eares non unquam eò adedit illam, vt cum assentire formidaret, nec tamen sacram hostiam deglutire posset, consilij capiendi causâ suum adiret confessarium. Illo verò consulente, vt Domino suam permitteret voluntatem, & illa id faciente, confestim hostia se deglutendam permisit. Voluit quandoquæ solenni quodam die sacrosancam Eucharistiam cum magna deuotione percipere. Itaque dixit confessario, vt pro ipsâ hostiam consecraret. At ille vel non intelligens, vel non satis aduertens, quid diceret, non fecit sic. Etsi autem dubitaret de eius voluntate, non tamen fuit ausus accedere eam, ne fortè eius sanctas preces interturbaret. Cum igitur ventum est ad horam sumendæ Eucharistiæ, sensit confessarius eam more suo in fletu & gemitu erumpere, vt solebat cõmunicatura. Quam obrem non parùm admirans, cum se sciret non consecrâsse pro ea hostiam, sentiebat magno id mysterio non vacare. Postea absolutis precibus percunctatus est ex ea, quid sibi vellent lachrymæ & suspiria, quæ ipse audisset. Respondit illa humiliter, Dominum Iesum suis manibus ipsi preciosissimum corpus suum obtulisse.

Christus præbet ei corpus suum.

Quandoquidem vita asperitas & carnis mortificatio, corpus purum & castum conseruat, Colera ab ipsâ prima iuuentute vsque ad supremum vitæ tempus corpus suum cum Apostolo studuit in seruitutem spiritus redigere: illudque valdè duriter & asperè habuit, continuis illud ieiunijs macerans, à pueritia ipsa semper abstinens à carnibus, nec ob quanlibet aduersam valetudinem ieiunium soluens, aut largius alimentum sibi impertiens. In tenera ætate scholas adiens, aut nunquam aut rarò ante vesperam domum redijt, nè cogereetur suum frangere ieiunium. Si quis in oppido, quo orta est, de eius parco victu perquirere velit, angelicam planè vitam eam duxisse comperiet. Stupéo ego ipse ad id, quod dicturus sum. Constat eam exemplo Saluatoris quadraginta diebus & noctibus continuis ieiuniam permansisse. Crebrò sanctam Quadragesimam solo pane & aqua exegit, licet id corpus eius valdè debilitaret. Si interdum aliquid parùm vini aquæ admisceret, id tam exiguum fuit, vt potius in aquâ verteretur. Quando Deo disponente grauis aliquis cruciatus perferendus ei erat, id quod frequens fuit, eo durante, nihil prorsus esculentum vel poculentum sumebat. nulla enim res creata eius tum palatum afficiebat. Quod si pro natura sustentanda aliquid sumere cogereetur, auicule potius quàm hominis alimoniam dixisses. Aliquoties nihil ipsa edens & bibens, ea re sustentabatur, quod alios coram se edere cerneret. Liberata autem ab eiusmodi cruciatu, non nisi frustum panis petebat, qui esset colore medio inter album & atrum, quo tam suauius vesceretur prandens, vt delectationem afferret intuentibus: perspicuumque fiebat nunquam tam benè sapuisse filijs Israël manna, vt illi panem hunc, quem diximus, solebatque tunc comiter & faceret dicere, respuendas esse carnes & pisces grandes, aliaque id genus esculenta, quippe qui panis puritate comparari non possent. At tamen pisciculorum aspectu delectabatur.

Cap. 44.

1. Cor. 9.

Eius ieiunia.

Ieiunat 40. dies perpetuos.

Cum aliquando à Palmarum die vsq; ad Coenam Domini ab omni cibo abstinisset, itemque à Coena illa vsq; ad Pascha, ipsò die Paschæ venit ad eam gallina, diuinitus, vt pie creditur, missa, posuitque iuxta eam ouum exiguum, vnde ea tam opiparè & abundè refecta fuit, vt triduo toto postea nihil comederit. Quauis autem in seipsam tam esset rigida & parca, at tamen erga alios fuit perhumana & liberalis, ex animo cupiens & alijs benigna. volens, vt sorores, & fratres illis inferuentes haberent victum qui sufficeret, exclusa tamen superfluitate, nè sanctæ paupertati iniuria fieret, nec vnquam de diuina benignitate diffidendum sibi putauit, quin ea res necessarias illis suppeditaret, modò fideliter soluerent vota sua. In multis vrbibus & insignioribus pagis, vbi erant monasteria eius, quidam propter Deum & contemplatione reuerendæ præsentia eius mittebant illi speciatim panem & vinum, vel alias deliciores escas: sed ex ijs nihil vnquam gustare voluit, mittens ea statim ægrotis, aut indigis, aut certè in commune omnibus distribuens. Quod si nimirum mala valetudo cogere aliquid eam indè sumere, essetque id tam exiguum, vt alijs impertire non posset, id mœrens & lachrymabunda planeque inuita sumebat. Vt plurimum enim esculenta omnia ipsi oblata tam largiter & copiosè fratribus & sororibus distribuere, vt euidenter in eius manibus augeri viderentur, paucaque ab alijs ei data, & ab ipsâ rursus distributa, multis abundè sufficerent. Fratribus monasterijs inseruientibus, si vel ex deuotione ipsam inuiserent, vel à petendis elemosynis aut aliundè redirent, atque etiam alijs ad ipsam diuertentibus, qui vel alimentis, vel consolatione indigere viderentur, humanissimè cibum & potum afferebat. Si verò comperisset quempiam indigum & egenum, nec haberet, vnde ei opitulareretur,

Cap. 45.

Sibi parca, alijs benigna.

Miracula non vulgaria.

dolebat sanè, optabatque sibi præberi facultatem illum iuuandi. Id cernens præpotens Deus, non rarò permouebat alicuius pij hominis animum, vt Coleta elemosynam præstaret. Indè verò ipsa dabat indigenti. Erat quandoquè in monasterio, ea regione sito, vbi annonæ magna fuit charitas, vixque ea obtineri poterat. Affligebatur ea re populus miserandum in modum: & Coleta quoque tam pro suis, quam pro alijs non mediocriter angebatur. Et ecce ab inexpectato oblati sunt ei frumenta elegans, purissimo frumento plenus. Id ergò secretò in pauperes erogandum curauit, ita vt multorum inopiam eo releuaret. Durauit autem frumentum diutius, quam quisquam sperasset.

Nota miraculum.

Cap. 46.

Ex illis autem rebus, quæ sic diuinitus ei transmittabantur, nihil penitus sibi retinuit: sed pauperibus & egenis eas largiens, si quid superesset, in vsu inopum seruabat: sapiusque re ipsa compertum est, etiam si in pauperes collata essent, tamen sine diminutione diu eas perdurasse. Data ei aliquandò fuit propter Deum ouorum certa portio, idque ea in regione, vbi eorum rara erat copia. Ea libenter accipiens, in arca condidit, impertijtque libens omnibus perentibus, tum sanis, tum agrotis, nec tamen numerus eorum imminuebatur. Et illa quidem id persensit, sed apud se tacitum habuit. Vinum quoque ei plerumquè datum, diu asseruabat pauperibus distribuendum: sed etiam longo tempore distributum, nihil neque de quantitate, neque de gustu & bonitate amisisse videbatur. Duobus fratribus, ob negocia religionis conficienda proficiscentibus tempore incommodo & periculoso itinere, aliquid vini dedit,

Illustre miraculum.

Item aliud.

quo in via vterentur. Ibant illi & redibant, & cum esset opportunum, bibebant in itinere ex illo vino sanè bono, nec quicquam tamen diminutum fuit. Ipsa quidem si in locis esset vini copia abundantibus, nihilo plus indè sumebat in vsu suos, & id, quod sumebat, vsque adeò diluebat aqua, vt in eam mutatum videri posset: Si autem ibi versaretur, vbi vini esset penuria, nihil prorsus vini bibere voluit, nisi cogeret morbus: maximè autem aqua potu refrigerabatur, & quemadmodum potatores dant operam internoscendis vinis, ita ipsa aquarum discernendarum erat benè perita: quanquam & ab illis pro desiderio gustandis sæpè sese refrenabat. Si esset in locis, vbi crassiores erant aqua, minusque pura, in vitreis vasculis eas sanitatis causa ad ignem apponebat, vt bullirent. At impurus cacodæmon vitæ eius asperitatem, & fructum quem asseribat, ferre non sustinens, cum illa quandoquè acerrima cruciaretur siti, & aqua eius ad ignem bulliret in vitro, arrepto baculo, percussit vitrum, & in centum atque eo amplius frusta comminuit. Id verò illa tulit patientissimè, laudans Deum. euenit autem indè res admiratione digna. Collegit enim illa fragmenta vitri, & sublatis in cælum oculis, Deum orans, mox vidit illud sanum & integrum, vt antè fuerat. Bis quidem ita fractum fuit à satana vitrum, & bis Coleta precibus redintegratum.

Inuidæ demon effudit aquam eius.

Magnum miraculum.

Cap. 47.

Quædam ex eius sanctimonialibus, cum aliquandò iuisset allatum in eius vsu aquam, secum tulit codicem, quo Coleta vti solebat. Is verò imprudente illa lapsus in aquam, vsque adeò corruptus & madefactus est, vt prorsus inutilis putaretur. Doluit igitur non mediocriter soror illa, & quid ageret, prorsus animi dubia erat. Tandem abiicit se ad pedes matris Coletæ, dicit quid acciderit, ostendit codicem madefactum. At illa videns eam tam miserè dolentem, pio affectu consolatur eam, Noli, inquit, timere filia. non enim perditus est codex. moxque eum accepit in manus suas prorsus inutilem: sed simulatque tetigit eum, totus siccus, pulcher, & illæsus apparuit, à latere duntaxat quodam remanente vestigio, in tanti miraculi memoriam. Quidam etiam frater necessariam Coletæ aliquandò aquam attulit, sed fenestra, per quam vas aquarium ficile intromitti oportuit, breuior erat, quam vt posset illud recipere. Mira res. postquam ad motum fuit vas fenestræ, ad eam quantitatem subito redactum est, vt haud difficulter per fenestram inferretur.

Aliud miraculum.

Item aliud.

Cap. 48.

Afflictionis utilitas.

Nihil quidem in hac vita Deo gratius esse potest, & homini conducibilius, quam pro eius amore libenter pati dolores & cruciatus. Ea enim re verè eius amicis vel maximè sit conformis & consimilis. Certè ipse Dominus Iesus Christus tota vita sua graues & labores & dolores nostrî amore perpeti voluit. Itaque & Coleta virgo ad eius similitudinem pro suo modulo hac in parte accedere diligenter studuit. Nam quoad vixit, perpetuis affecta fuit doloribus & cruciamentis, alijs post alia succedentibus, & sæpenumerò duplicatis, quæ tamen omnia tulit patientissimè. Inter alia magnam ei molestiam afferebat inflatio quædam continua,

Coletæ perpetuæ crucis.

tinua, sine intermissione modò crescens, modò se remittens, quam tamen suauiter tolerabat. Præter hanc multis alijs affligebatur modis, interdùm in solo corpore, nonnunquam in anima: plerunquè in vtroque, idque sanè grauissimè. Morbos, ex naturali aliqua causa existentes, placidè ferebat: qui verò præter naturæ ordinem diuinitus ei infligebantur, eos necessariò perpeti oportebat, nec potuit illis pro suo arbitrio absolui. Ad inflationem illam, quam diximus, aliæ penè continuæ vexationes & infirmitates se adiungebant, quibus interdùm tam miserè discruciabatur, vt octo dierum spatio vix vna hora integra respirare posset: quodque miserabile & commiseratione dignum est, cum soleant alij tum sani, tum ægroti in lectulis suis captare requiem & leuamentum, illa potiùs & deterius vexabatur. Nam etsi ob labores diurnos cuperet nonnunquam dare se nocturnæ quieti, & corpusculum in lecto reponere, at nunquam tamen requie illuc potiri potuit: immò verò mox vt eò se recepit, nouis & laboribus & angoribus cruciatur, idque nocte tota, & interdùm ad meridiem vsque. Neque eiusmodi angustijs premebatur semel atque iterùm per hebdomadam, sed cuuctis noctibus. Porro diebus Dominicis & festis & in magnis solennitatibus, quibus alij omnes cessant à laboribus, longè acrioribus illa torquebatur pœnis, quam diebus alijs: quantoq; erant celebriores dies, tanto cruciatus erant acerbiores. inchoabantur autem vt plurimum à primis vespèris vsque post Completorium, vt vocant, sequentis diei: In præcipuis autem solennitatibus à meridie diei præcedentis sumebant initium, & durabant vsque ad illarum finem. Cum autem visum fuit Domino his etiam alias addere molestias, longè infestiores ijs, quæ necessariò ferendæ illi erant, si quis superueniret, cui nò posset suam negare præsentiam, mox vt statuit ei loqui, cessabant dolores illi, nec sentiebat quicquam, quantispèr illic hærebat: sed simulatquè ille recessit, mirabiliter dolores eius intendebantur & augebantur pro ratione temporis, quo cessarant illo præsentate. Tum verò vsque adeò cruciatur, vt sæpissimè ex ore sanguinem vomeret. Signum autem euidentis est, pœnas has & molestias non naturales fuisse, sed diuinitus ei irrogatas, quòd & subito acciderent, & repentè desinerent, nullo prorsus earum vestigio remanente, ac si nihil omninò passa esset. Itaque aliquandò dicebat: Nescio me quicquã sensisse mali: cum paulò antè præ doloris vehementia omninò incuruata fuisset, & lingua penitus perforata.

Caput quidem eius, durantibus his pœnis, simile ollæ feruenti videbatur: illis abeuntibus, confestim redibat in pristinum statum cum lingua & membris cæteris. Fuitque id admirabile: si calore cruciaretur, nulla re frigida eum potuisse extinguui: si frigore, nullis mundi huius caloribus potuisse depelli. Et vt multa paucis complectar, potest id de illa affirmari, salua tamen omnium pace, si quis in hac vita tolerandis pœnis horribilibus, immanibusque cruciamenti verus Christi imitator fuit, eique conformis, eam talem fuisse. Vt enim cognoui è viris fide dignis, & eiusmodi rerum peritis, cuncta sanctorum martyrum tormenta, sanè horrenda, ipsa in se experta est vel simul, vel successiuè: quorum acerbitatè augebat temporis diuturnitas. Alij enim martyres vix vltra decem, aut viginti, vel triginta & quadraginta dies cruciati fuere: Coleta verò annis amplius quinquaginta tam diè perpessa est. Nec vlla labebatur hebdomada, qua non vnum vel duo martyrum supplicia re vera experiretur. Interdùm enim vrebatur igne cum beato Laurentio: non quòd ibi vlla adesset ignis substantia, sed Deo id mirabiliter agente, ignis vis & efficacia: atque id genus cruciamenti plerunquè tota nocte durabat. Interdùm torquebatur instar sancti Vincentij, nonnunquam cruci affigebatur & excoriabatur: aliquoties minutatim conterebatur, aliquandò in bullienti aqua cruciatur. Plerunquè videbatur ei cor eius aperiri, & sale conspersum occludi. Interdùm re ipsa sentiebat sub corpore suo titionem ardentem, totum corpus inflammantem: aliàs oculorum radicibus admotum carbonem ignitum, illos penitus consumentem: aliàs per membra omnia ferra acutissima adigi, eisque totam se configi. Hæc autem & id genus alia dira & immania non ei extrinsecus à persecutore inferebantur, sed Deo intus dispensante: quibus nonnunquam atrocius affligebatur, quam sancti martyres, quòd nullum sentiret leuamen aut refrigerium, quo illi vel à Deo vel ab Angelis afficiebantur: eo tamen dempro, quòd cum sorores, quæ ei familiariter adesse solebant, noctu captandæ quietis causa, pœnis cessantibus, ab ea recederent, Angeli sancti blanditer eam inuisebāt, officiosissimè illi inseruientes, tanquam summi regis ancillæ vel sponsæ. Præter hæc verò etiam in singulis membris peculiare sentiebat afflictiones, maximè

In lectulo suo vel maxime cruciata fuit.

Item diebus solennibus.

Mira sunt hæc.

Cap. 49.

Admiranda etiam hæc.

Deus eam egregie excruciet varijs pœnis.

Angeli eam visitant.

in oculis, quibus præcipuè solebat remedia opportuna adhibere, vt possent videre preciosissimum Christi corpus in Eucharistia, & ex libris diuina officia deuotius persolvere. Nec tamen deerant oculis suæ molestiæ & vexationes perpetuæ. Aliquando visitante ea quoddam monasterium suum, ad eam lingua in guttur medium depressa fuit, vt nec loqui, nec orare vocaliter, immò vix respirare possent. Occurrit tum ei quædam iuuenula speciosissima & humanissima, hilariter eam salutans, & tandem etiam amplexibus stringens & deosculans. Inde lingua redijt in locum suum, & mox virgo illa euauit. Testabatur autem Coletæ confessarius Henricus de Balma, fuisse illam beatissimam Christi matrem Mariam.

S. Maria ei
apparet.

Cap. 50.

Fuit quidem Coleta rerum mundanarum parùm perita, sed sagax valdè & admodùm prudens & gnara cælestium ac diuinorum. Propè nulla ei inerat doctrina humanitùs acquisita, sed abundabat scientia diuinitùs infusa, quæ est præcellens Dei gratia, qua freta clarissimè cognoscebat & præterita, & præsentia, licet occulta, itemque futura. Quod vt certius eluceat, exemplis declarabimus. Fuit quidam insignis sacræ Theologiæ Doctor Parisiensis, professione Franciscanus. Is ab exordio reformationis, cuius sæpè meminimus, multùm Coletæ deditus fuit. Accidit autem, vt in letalem incideret morbum. Visitabat tum quædam monasteria sua Coleta, & cum in spiritu didicisset Doctorem hunc non solum corpore, sed etiam animo periculosissimè laborare, vt in tanto discrimine ei succurreret, accessit monasterium, in quo ille decubuit, inuenitque illum iam animam agentem, & vt ipse postea retulit, rectè euntem in tartarum. Itaque proprio eum compellans nomine, signo Crucis humiliter & reuerenter edito, ait: Esto bono animo, & firmiter spera in Dei infinita bonitate. adiunctisque breuibus

Insigne edit
miraculum.

quibusdam exhortationibus, statim recessit. Aeger autem ille attentè percepit quid diceret, eamque probè cognouit, & multùm confirmatus, breuè surrexit sanus & incolumis corpore. Deindè contulit se ad Coletam, obtulitque se seruiturum ei toto vitæ suæ spatio, quam per illam se fatebatur retinere. Libenter illa annuit, non quòd vllum eius expeteret seruitium, sed vt eius animæ consuleret, cuius salutem ardentè desiderabat, quaque ille non mediocriter indigebat. Comiter igitur hortabatur eum, vt omnia peccata sua integrè cõfiteretur, nec celaret quicquam: idoneumque ei confessarium designauit. Cui ille vt cunquè confitens, vel obliuione, vel verecundia peccata quædam grauiora reticuit. Tandem reuertens ad Coletam, ait se plenè confessum.

Novit oc-
cultam homi-
nū peccata.

Illa verò id pernegans, multa ei grandia commemorauit peccata, ab illo perpetrata quidem, sed non dicta in confessione. Stupebat ille, sentiens non nisi vera ab illa dici, quæ tamen mortalium nullus sciret. Redit ad confessarium, denuò confitetur: facta confessione, rursus se ad Coletam confert, asserens se iam omnia edixisse. Illa negat, iterumque quædam enormia facinora ei enumerat, quæ necdum esset confessus. Atque sic tertio ab illa remissus est ad confessarium, donè integrè omnia explicaret. Quamobrem palàm ille deinceps testabatur, se per eam & corporis & animæ vitæ potiri: multumque eius erga illam amor auctus est, adeoque eam verebatur, vt nihil neque cogitaret, neque diceret, neque faceret, quin illam semper omnia coràm intueri existimaret.

Cap. 51.

Venerunt quandoquè ad Coletam duo præpotentes principes, pia erga illam animi affectione ducti. Quibus illa post multas salutares institutiones, à Confessario suo quasdam scripturas memorabiles curauit prælegendas. Sed alter eorum eas non attendens, voluebat animo turpes cogitationes, nihil interim foris quouis modo indicans, vnde id posset animaduerti. Cumque iam etiam ijs perniciosissimè delectari inciperet, Coleta id sentiens spiritu, vertit se ad illum, clamorem edens vehementissimum & vocem admirandam contra illum. Isque clamor ad eam penetravit cor illius, vt & tum videretur & etiamnum videatur ei, perspicue nôsse & intueri Coletam cordis sui cogitationes turpes: quas etiam illic à se reiecit, & animum aduertit ad sacra verba, quæ illic recitabantur.

Cap. 52.

Episcopum
quendam sa-
pienter ad-
monet.

Quidam etiam Episcopus, vir prudens & spectabilis, in vrbe sua inuisit Coletam, ibi tum manentem, cum illa conferens de multis rebus bonis, ad Dei honorem & animarum salutem pertinentibus. At illa de duobus eum admonuit: Primò caueret sibi, nè propter dignitates terrenas æterna se dignitate & honore priuaret. Cognouerat enim, Domino eam docente, Episcopum illum non contentū honore suo, sed ad maiore aspirare. Secundò, vt cogitaret vitæ huius breuitatē, studeretque, semper esse paratus, quando cunquè Domino visum esset eū ex hac vita euocare. His Episcopus auditis, valdè

valdè mirabatur. Clàm enim dabat operam, vt posset effici Cardinalis, nemine id sciēte. At tamen paulò post Romam profectus est, vt posset voto potiri suo: breui autem, vt Colera præuiderat, è vita deceffit.

Marchio princeps nobilissimus, singulari studio & amore prosequens Coletam, misit quandoquè ad inuisendum eam sacerdotem suum Ioannem de Molis. Is tandè recessurus, præmonitus est ab ea, vt purè & fideliter confiteretur peccata sua, propter pericula paulò post ipsi euentura. Fecit ille sic, & cum post dies paucos ad urbem Antifiodorensē ferè peruenisset, obuios habuit scelestos quosdam & crudeles viros, qui eius latus lancea confoderunt, caput sauciârunt, multasque ei plagas imposuerunt. Perductus indè est in eam urbem, sed nullus ex chirurgis ausus fuit manum admouere curandis eius vulneribus, quòd omnes putarent fieri non posse vt vnquam sanaretur. Tum ille ad eò se destitutum videns, precibus Coletę virginis humiliter se commendauit. Deindè constanter & securè dixit chirurgis, vt absque vlla hæsitatione apponerent manus suas. Quod cum illi fecissent, intra quadraginta dies meritis Coletę integrè curatus est.

Vifontij cuius nobilis fuit, Ioannes à Colonia, mercator celebris, Deum feruenter amans. Putabat is se valentem viribus, & in magna victurum prosperitate. Accersitus autem à Coleta, audiuit vitę finem sibi propediem impendè: itaque debere se componere res suas, & Domino venienti conscientiam mundam exhibere. Assensit ille prompto animo, nec quicquam omninò procrastinans, fecit vt erat admonitus. moxque correptus morbo, morte sua docuit vera prædixisse Coletam. Alius quidam in Burgundia fuit vir nobilis, potens & eruditus, iustitia quoque conspicuus. Ei & cognatis eius notæ erant res gestę Coletę, eamque non mediocriter amabat cum suis, & permultum fidebat ei in rebus & negocijs suis, multisque eam beneficijs afficiebat. Existimante autem illo quoque se firma esse valetudine, & simul tamen de animę suę salute cogitante, Coleta tum in longinquis agens regionibus, Domino reuelante didicit eum non diù superuicturum, & in eius conscientia latere quædam, animę illius periculosa impedimenta allatura. Misit igitur ad illum quosdam sui instituti fratres, qui ei secretò hæc impedimenta indicarent. Quibus ille fidem adhibens, ea diligenter amouit, sanoque munitus Coletę consilio, diem clausit extremum. Cuius quædam Cabilonenfis haud vulgaris, Coletę nota familiariter, præ deuotione se contulit ad eam visendam in monasterio Poliniacensi. Illa verò sciens propinquum esse vitę eius terminum, admonuit eam, vt sua peccata integrè confiteretur. Fecit sic, & indè ab ea recedens, commendauit se obnixè precibus eius tam viuam, quam vita functam. Reuersa Cabilonem, incidit in morbum, & Christo spiritum reddidit.

Facile autem nouit Coleta ea, quæ absente ipsa fiebant, perindè vt quæ ipsa presentè, maximè si ea scire cuperet. Quidam ex fratribus eius Franciscanis ob quædam expedienda negocia Romam profectus fuit, vbi clàm egit nonnulla, quæ non nisi Deo & sibi nota existimabat: interim tamen putans se benè facere. At vbi redijt in conspectum Coletę, ait ad eum: Quamobrem isthuc ea ratione fecisti? Ille rubore suffusus, certissimè didicit, nihil eam posse celari. Si quid autem de administratione monasteriorum suorum voluisset habere compert, tam facile nouerat quæ agerentur in ijs, quæ essent procul sita, quam in quibus ipsa coràm aderat. Significabat autem illis secretò admissas culpas, vt remediũ adhiberetur. Itaque, quod admirabile est, nihil vnquam in ijs monasterijs indecens accidere potuisset, quin ipsa aliquid præsciret, tameris non speciatim semper nõsset, quid vel vbi accideret. Indè verò magnus eius animo accedebat dolor: postquam autem iam factum erat, dolor ille leniebatur. Multi ad eam crebrò aduentârunt tam sublimis quam abiectę conditionis & statũs, tum pro deuotione, tum ob reportanda salutaria consilia, vel ob adhortationes egregias accipiendas, de quibus omnibus, maximè qui profectus sui causâ veniebant, vt plurimum ea præsciebat, antequam ipsius intrarent oratorium, quinam essent, quid vellent, quid respondendum illis foret. Quamobrem confessarij eius & fratres, planè compertum habentes, quanta esset diuinitus ei collata rerum occultarum cognitio, vsque ad eò eam verebantur, vbicunquè essent, etiam in locis remotissimis, acsi coràm ei assisterent. Si quid enim admitterent reprehensione dignum, postquam ad eam reuertissent, comiter & placidè id eis obijciebat.

Sorores occulto quodam animi mœrore vel afflictione laborantes, crebrò ad se vocabat, blanditer exponebat causam mœroris vel afflictionis, earumque animos erigebat.

Cap. 53.

Sacerdoti
prædicat
pericula im-
pendentia.

Cap. 54.

Mercatori
prædicat in-
opinaram
mortē eius.

Cap. 55.

Fratri indi-
cat, quid ab
sens fecissetMulti eam
inuisunt fa-
lutis suę
causa.

Cap. 56.

Novitiam
corrigit, ab-
itum medi-
tanem.

gebat. Non potuit igitur ambiguum esse apud illas, Coletam matrem certò nòsse ar-
canas ipsarum cogitationes. Novitia quædam aliquandò tentata fuit à teterrimò sa-
tana, vt exiret è monasterio, nec id tamen cuiquam aperire ausa erat. Eam Coleta ac-
ciuit ad se, dixit ei quid cogitasset: illa verò mox agnouit culpam suam, magnaque
animi concepra deuotione, statuit planè professionem facere. Alia quædam foror,
cum Coleta in eodem degens monasterio, adeò premebatur quodam conscien-
tiæ pondere, vt in desperationem ruitura videretur. Sensit id Coleta in spiritu, vo-
catamque ad se tam suauiter & amanter allocuta est, tamque apertè & perspicuè ei
demonstrauit periculum tentationis suæ, adeoque eius animum aduersus eam ten-
tationem confirmauit, vt nunquam deinceps eam perpessa sit. Excitauit quando-
què malus dæmon inter duas sanctimoniales discordiam quandam, quam tamen

In concor-
diam redi-
git duas so-
rores.

neutra prodebat foris. Eas singulatim Coleta ad se venire iussit, & tam egregiè exhor-
rata est, vt omni posita similitate, integrè sibi conciliarentur, & reipsa perciperent,
Coletam non ignorasse, quid animo versassent. Indè verò non parum perterritæ,
eam deinceps valdè timuerunt. Soror quædam, Coleta in templo cum alijs diuinum
officium peragente, vagis occupabatur cogitationibus. Aduertit hoc in spiritu Co-
leta, mandauit ei per aliam quandam, vt cessaret, donè essent preces absolutæ. Illa
ad se rediens, statuit nullo pacto cuiusmodi cogitationibus assentiri. Alia quædam
foror itidem sub diuino officio, manu librum tenens, res vanas & perniciosas ani-
mo voluebat. Id clarè intelligens Coleta, sæpè innuebat ei, vt eas à se repelleret. Sed
cùm non aduerteret, abstulit ei librum non sine asperitate quadam. Sentiens illa Co-
letæ patere cogitationes suas, transfudit se ad cogitanda diuina. Mox Coleta humani-
ter ad eam se conuertens, subridensque librum ei restituit.

Novit cogi-
tationes ho-
minum.

Cap. 57.

Interdum quidam è Clero, doctoresque Theologi, & alij mudi huius sapientes dif-
ficiles ei de rebus subtilibus proponebant quæstiones. Etsi autem studio humilitatis
inuita admodum responderet, quando tamen in spiritu sentiebat absque curiositatis
vitio id fieri, tam profundè respondebat, tamque dilucidè explanabat, vt omnes ad-
mirarentur, multumque indè edificati, dicerent secreta diuina diuinitus ei reuelari.
Ea tempestate, qua in Gallijs cruentissimum inter duas partes imminet prælium,
Coleta præuidit non solum humanum sanguinem crudeliter fusum iri, sed etiam mul-
tas animas miserè perituras. Multo igitur animi cõcepto dolore, cum profusis lachry-
mis contulit se ad deprecandum Dominum, scripsitque literas ad vtriusque factionis
capita, hortabaturque nè prælium committeret: misit etiam ad eos quosdam è fra-
tribus suis, per eos significans corporum & animorum certam perniciem, ex eo con-
flictu secururam, effecitque vt vtrinque discederetur ab armis. Cognouit etiam quan-
doque futurum quoddam perniciosum incendium in pago quodam, in quo erat Cla-
rissarum monasterium. Itaque mandauit illis, vt diligentem adhiberent operam rebus
suis ab igni seruandis. Mox erupit exitiosum illud incendium, adeoque propè ad mo-
nasterium illud accessit, vt sorores valdè sibi metuerent: quæ tamen Coletæ meritis ser-
uata sunt.

Sopit cruē-
rum præliū.

Cap. 58.

Præpotens quidam dominus piè afficiebatur erga Coletam, cupiebatque ei con-
dere monasterium in ditione sua. Ea causa misit ad eam quendam è Clero, qui indica-
ret ei votum ipsius, & eius assensum expeteret. Assensit illa, sed postridie præuidit ma-
gnam illi pago, in qua construendum erat monasterium, cladem imminere. Rogauit
ergò dominum illum per nuncios, vt aliquandiu eam monasterij structuram differret.
Non diu post tota illa regio hominibus armatis plena fuit, à quibus innumera fuere
mala perpetrata, atque etiã pagus, in quo monasterium dominus ille extruere voluit,
penitus destructus. Cùm primùm conditum fuit monasterium Poliniacense, novitia
quædam illic letaliter decumbebat. Iussit autem Coleta, vt quædam ex fororibus sedu-
la ei adesset, nè sola moreretur, ipsamque accerseret, cum cerneret morituram. vole-
bat enim omninò adesse migranti è vita. Accidit autem, vt foror illa vel fessà labore,
vel ex quadam negligentia somno opprimeretur, atque interim novitia efflaret ani-
mam. Quæ res vehementer afflixit Coletam, quòd non adfuisset decedenti. Obiur-
gauit igitur sororem illam, quòd id ei non indicasset, aitque illi: Quãdoquidem ausa es
negligere præceptum meum, noueris te breuè nulla præsentè morituram. Vix parum
intercessit tēporis, cum illa in grauissimū morbū incidens, sex horis loqui non potuit,
nec spes erat deinceps locuturā, cum tamen nō esset ecclesiasticis munita sacramētis.
Eam autē more suo inuisit Coleta, vicemque eius dolens, obnixè rogabat Dominum,
vt resti-

Prædicat
moniali
mortem.

vt resti-

vt restitueret ei loquendi facultatem, quò posset sacramenta percipere. Postquam illa suas absoluit preces, soror muta ilicò loqui cœpit, & diligenter confessã peccata sua, omnibus est munita sacramentis, sed tamen obiit sola, nulla præsentè sorore.

Cùm esset aliquandò in monasterio Viuiacensi, reuelatus ei fuit obitus propediàm adfuturus cuiusdam nobilis & piæ matronæ, in pago Poliniacensi commorantis: Dicebatur ea Ioanna de Vannato, eratque benè sospes, & multa fruens prosperitate. Nunciauit ergò ei Coleta, se quidem eius visendæ teneri desiderio, sed tamen non visuram se ipsam, nec ei locuturam in hac vita. Post paululum illa cœpit vexari mala valetudine, & vita functa est. Quidam religiosus presbyter Franciscanus ob monastica curanda negocia peregrè profectus fuit, cogebaturque ire per loca peste non mediocriter infecta. Corruptus igitur peste, priùs obrutus fuit morte, quam posset congruè sacrosanctam Eucharistiam sumere. Id Coletam, licèt procùl agentem, non latuit, statuitque in tanta necessitate fratri illi succurrere. Antè igitur, quam ille exhalaret spiritum, ipsa accito confessario, peccata sua confessã est, & pro illo decedente percepit sanctissimum altaris sacramentum, nè absque eius munimine tam arctum ingrederetur iter; in quo illi periculosas insidias tetri dæmones tendebant: quod gratia Dei & meritis ancillæ eius morienti non parùm contulisse videtur. Quidam alius sacerdos Franciscanus, qui cùm primum professus esset vitam monasticam, vilem sanè operam Coletæ monasterijs peramanter impenderat, tandem hortante dracone tartareo, non impetrata copia discessit, & in longinquam abiens regionem, alijs religiosis se adiunxit. Sed parùm illic proficiens, mortifera ægritudine laborare cœpit. Diuinitus id cognoscens Coleta, licèt ab eo longè semota, totis viribus orauit Dominum, vt illius miserimæ animæ ferret opem. Mox ille tantam concepit cordis contritionem & dolorem ob admisã peccata sua, maximè quòd à monasteriorum Coletæ seruitio se temerè subduxisset, vt spes sit illum reductum in vitam salutis aternæ. Apparuit enim defunctus Coletæ matri, sicut solebant, qui ex eius erant familia.

Nobilis quædam & potens domina, multùm in ea erat cura & cogitatione, vt neminem suam homini locupleti & honorato collocaret: videbatur autem ei, quòd nimium animæ suæ salutem negligeret. Itaque dixit ei Coleta: Multa quidem solitudine in id incumbis domina, vt generosa neptis tua iungatur viro: sed præstaret hanc solitudinem adhibere te salutis tuæ. non enim videbis vnquam eam marito copulatam. & id res ipsa comprobauit. mortua est enim ante nuptias neptis suæ. Sapiùs quoque perspectum habuit Coleta, quo in statu è vita plerique tum religiosi, tum seculares abituri essent. Aderat quandoquè cuidam religiosæ morienti, sed mortis cruciatus valdè extimescenti, dixit autem ad eam: Abi fidenter ad Dominum, nec quicquam timeas. Dixit illa, & anima confectum exijt è corpore. Ait autem ad adstantes Coleta: Multa quidem patietur, sed tandem nõ priuabitur vita sempiterna. Puella quædam cum primis formosa, & optimè morata extrinsecus, petijt à Coleta recipi in monasterium. Sed quòd secretò nõssèt quædam in illa, noluit assentire. Rogante autem pro illa instantissimè patre puellæ, itemque Coletæ confessario & alijs, illa respondit: Vos quidem cogitis me admittere illam: sed tamen noueritis nunquam eam ad professionem peruenturã. Fuit hoc verissimum. Primo enim exacto anno, ob diuini ignorationem officij, nec potuit nec debuit admitti. Altero anno tot ei occurrerunt infestissimæ tentationes, præsertim de deserendo monastico instituto, vt quadam laborans amentia, diceret se nulla ratione posse illud profiteri. Eiecta igitur è monasterio, ad professionem admisã non est. Alia quædam nouitia, sub Missæ sacrificio dicebat preces suas prope Coletam, vt illa cogitaret piam & religiosam ipsam esse. Sacrificio peracto, Coleta acciuit nouitiæ illius magistram, aitque ei: Equidem putauit nouitiam hanc piam & Deo deuotam esse, sed nihil in ea deuotionis comperio. Audiens id nouitia, multùm erubuit, sentiens non latere Coletam cogitationes suas. Alia soror magno tenebatur desiderio petendi imaginem quandam à Coleta. Itaque accessit eam, sed non fuit tamen ausa indicare ei votum suum. At Coleta non ignorans quid vellet, subridens ait illi: Vade, vade. Illa abeunte, statim misit ei Coleta pulcherissimam imaginem, mandans vt eam mitteret matri suæ, quod illa summo perè desiderabat. Eadem soror aliquandò magna animi desolatione afflictã, ita vt se putaret Deo prorsus inuisam, nec villo pacto posse saluam fieri: statuit

Cap. 59.

Reuelatur ei obitus cuiusdam matronæ.

Absentis peregrè fratris mortè diuinitus nouit.

Cap. 60.

Prophetia de morte nobilis matronæ.

Alia eius prophetia.

Nouit fororis cuiusdam occultum desiderium.

adire

adire Coletam, & si illa placidum ipsi exhiberet vultum, existimare se non esse alienam à gratia Dei. Cumq; hæc animo agitaret, Coleta mater vocauit eam ad se, eamq; blandè & peramanter appellans, ait se nō minus eam amare, quàm vllam cæterarum, quæ sint eius instituti. Deniquè commendauit eam monasterij Abbatisæ, præsentè illa, asserens eam esse filiam suam in primis charam. Vndè illa magnam accepit consolationem, certoq; sibi persuasit, Coletam perspiciè nōsse arcanas pectorum cogitationes.

Cap. 61.

Torquetur inuidia satan, semperq; infestus est Coleta.

Impurissimorum dæmonum ea est malignitas, vt quanto magis sentiunt quempiam appropinquare Deo, tanto eum acrius infestent, & multis affligant modis. qui enim eis obsecundant, illis non magnam molestiam exhibent. Cernens igitur inuidus dæmon Coletam perfectissima charitate Deo coniunctissimam, modis omnibus conabatur impedire illam, & diuexare atque persequi toto vitæ eius spatio. Cùm enim in ipsa iuuentute statuisset Deum medullitùs amare, ei que studiosè seruire, multis annis singulis noctibus, cùm inchoaret preces suas, quidam malignus satan ei se adiūgebat, & miras quasdam voces & quasi pias querimonias edens, conabatur eius interurbare preces. At licèt illa animis esset iuuenis, animo tamen iam perfecta erat, & fide prouecta. Aded enim confidebat Domino, vt nihil externum reformidaret. Itaque dæmoni illi nec signo, nec verbo quicquam respondit. vndè miser victus tædio, se subduxit. Porro vbi ad mediocrem peruenit ætatem, & iam monasticam se cætabatur vitam, sæpè in eam incurrerunt dæmones, sustibus eam diù & atrociter cædentes, vt membra eius tenerrima & imbecilla prorsus fracta viderentur, & atri liuores in eius corpore remanerent non breui tempore. Verberarunt eam aliquandò tam immaniter, vt tibiæ eius inflatæ, medio corpori crassitudine æquarentur.

Sæpè à dæmonibus cæditur.

Cap. 62.

Contemnit inanes dæmonum conatus.

Voluit quandoquè Domino speciales quasdam preces feruenti spiritu offerre, & ecce adsunt frequentes dæmones, vulpina specie, eam impedire & crudeliter verberare conantes. Sed Dominus illi contulit vires, ità vt certaret & confliget cum eis, victosque cum dedecore in fugam compelleret. Post eam pugnam sorores eam inuenerunt valdè delassatam. Cùm enim experirentur dæmones eius orationes multùm prodesse hominibus, Deoque gratissimas esse, inter se permultum conspirasse videbantur, vt multis modis, fraudulentisq; machinis quo ad possent eius sanctos & pios conatus retardarent ac impedirent. Nitebantur etiam ea causa metum & terrorem ei incutere, tametsi inanes eorum fuere machinationes, quandoquidem vbi cunquè illa siue sola, siue cum alijs esset, semper forti & magno animo fuit, illos planè floccipendens. Induebant illi varias formas, easque terribiles, interdùm hominum prorsus rubentium, nonnunquàm statux immanis & turpissimæ, cælum propè attingentis. Apparuit ei quandoquè satan in specie draconis horrendi, qui deinde recedens, in cœnobij muro gradiebatur. Molestus admodùm Coletæ erat aspectus serpentum, bufonum, araneorum & id genus venenatorum animantium: quod non ignorantes dæmones, eorum sibi figuras fumebant, ei que apparebant. Initio reformationis, cuius sæpè mentio habita est, quæ in Visontiensi monasterio suscepta fuit, non rarò illa orante, locus in quo erat, plenus videbatur turpissimis bufonibus. Sed illa facillè deprehendens figmentum satanæ, ad Dominum confugebat, & repentè cuncta illa ludibria euanescebant. Sæpè impuri dæmones in eius oratorium inferebant cadauera hominum in patibulis suspensorum: sed cogeantur licèt inuiti, iubente illa, reportare ea ad locum vndè abstulerant. Loquebatur aliquandò Coleta cuidam è sororibus, vltra quàm dici queat eiusmodi dæmonum ludibria reformidanti, ait que ad eam: Si videres dæmones, valdè ne metueres tibi? Illa respondente, se non posse aspicerè eos, quin animam efflaret: Coleta subiunxit: Et ego si vel vniuersos tartari dæmones conspicerem, prorsus nihil timerem, certa nihil eos posse in vllam creaturam, nisi permittat Deus. Quibus verbis soror illa mirabiliter confirmata fuit.

Cap. 63.

Formicæ cur S. Franciscus & Coleta parùm gratæ.

In eodem Visontiensi monasterio multifariè eam in extrema ætate persecuti sunt damnati illi spiritus. De beato patre nostro Francisco legimus, non libenter eum vidisse formicas, quòd contra paupertatem Euangelicam viuant de congesta sibi annonâ. Eandem ob causam earum aspectus etiam Coletæ parùm gratus erat. Itaque immundi dæmones in eas se transformantes, sæpè eam infestabant, ità vt crebrò vel in libros, vel in oratorium eius, res videlicet ei in primis charas, tanta copia confluerent, vt ampliùs centum millia adesse viderentur: quibus visis, illa mirum in modum

modum affligebatur, sed statim disperebat. Vt autē eiusmodi exercitationes eius alios laterent, causam in loca, in quibus tum degebat, conferens, iussit ea mundari, auferriq; omnia, quæ possent eiusmodi animantia inuitare. Sed nihil proficiebat. mox enim vna apparente, plus quam centum millia adesse videbantur, simulque omnes euanescebant. In quibusdam locis persequebantur eam demones in muscarum forma, quæ innumeræ inuolabant in oratorium eius, & incredibili eam afficiebant molestia tum pungendo eam, tum volitando celerrimè in libros & manus eius, & miris eam impediendo modis. Erat autem hoc ei permolestum, quòd cum curasset eas foras expellendas, illic reuenterentur. Fuit quandoquē vna inter eas cæteris crassior & infestior, ingens ei tadium afferens oranti, adeoque eam perturbans, vt per se non auderet præcipere ei, vt abscederet: sed tamen virtute sanctæ obedientiæ iussit eam auolare. Et illa quidem fecit sic, sed contulit se ad vexandum confessarium eius. Is verò quamprimùm venit ad eam, quæ iam nouerat, quid ipsi accidisset. In Picardia apparebant ei demones vt limaces, ad eius oratorium & super cubiculum irrepentes: quantoque illa plus eos repellabat, tanto augebantur magis. Cum autem vellet flectere genua, quinque vel sex, vel plures etiam illic visebantur: tantoque crebrius illi se visendos ingerebant, quanto ei molestior erat illorum aspectus.

Vix quisquam è sanctis reperiri possit, quantum quidem illorum historiæ produnt, qui tam molestas demonum infestationes pertulerit, atque ancilla Christi Coleta. Vnde colligi potest excellentissima vitæ eius sanctitas, & summa perfectio, maximè si attendas persecutiones omnes, à tetrisspiritibus illatas veris amicis Dei, Deo permittente fieri: qui electos suos, quo sunt perfectiores, eo plerumque finit & crebrius & acrius tentari atque probari. In ijs autem, quas diximus, Coletæ persecutionibus illa fuit immaniissima, quam septennio ante obitum suum pertulit. Cum enim vellet siue ore, siue mente Deo preces fundere, mox aderat frequens demonum turba, varias præ se formas ferentium, putà, luporum, leopardorum, leonum, colubrorum, serpentium, bufonum: volitabantque instar muscarum in aëre: nec deerant etiam virorum & sceminarum figuræ, quæ cæteris turpius & atrocius se gerebant. Erant inter eas parua quadam effigies vtriusque sexus, sic fati formosæ, capillo prolixo beneque composito. Porro ea tam diuersæ animantium formæ pariter se illi visendas ingerebant, nec vel parum potuit attollere oculos, quin eas cerneret. Ex earum autem aspectu tantus eius animum inuasit dolor & angor, vt maiorem ferre non posset: adeoque ijs visis cruciabatur & desolabatur, vt intra decem aut duodecim horas ad se redire nequirit. Atque id sanè admiratione dignum est, quòd si, Deo dispensante, ab alijs eadem formæ visæ essent, nullum cuiquam afferebant dolorem vel terrorem, præterquam Coletæ soli: nec videbantur tamen ab omnibus, quando eas videbat Coleta, nisi quibus id à Domino præstatur. Interim tamen certò id sibi persuadebant, si absente Coleta eas viderent, se præ terrore & horrore, mentis inopes planeque rabiosos fore. Et complures quidem sui instituti homines illas viderunt, sed speciatim soror quædam, Coletæ familiaris & à secretis, cui res eius notissima erant, non rarò eas conspexit, certissimeque cognouit intolerabilem animi dolorem, quo illis visis torquebatur Coleta. Itaque solebat se inter Coletam & illas interponere, interdum etiam ramulo eas abigere, nè molestiam Coletæ exhiberent: sed id illa haudquaquam ausa fuisset, nisi adfuisset Coleta. Solebat interdum Coleta eas horridas species quibusdam è suis confessarijs ostendere: sed illi neque timore, neque dolore inde afficiebantur, efficiente id proculdubio Coletæ præsentia. Nam alioqui si illa absente eas vidissent, existimabant se in infantiæ periculum venturos fuisse. Eæ autem terribiles formæ in solis parietibus oratorij vel cubiculi Coletæ apparebant. Deinde ad ima loca se submittebant: ad extremum etiam ad vestes, ad librum, ad manus & ad alias corporis eius partes accedebant, ita vt etiam oculum, qui ei charissimus erat propter vocales preces & sacrosanctæ Eucharistiæ conspectum, dirè lacerarent, vt illa putaret se eo orbatum iri. Multas alias oranti illi molestias & vexationes attulerunt nequissimi demones, quas enarrare nimis longum sit. Excitabant in eius oratorijs, ipsa attentissime Dominum deprecante, magnos strepitus & tempestates, & crassis fustibus cædebant eam: nonnunquam etiam in aëra eam sustollebant. Sed illa nequaquam se patiebatur eiusmodi terroribus auocari à precibus suis: tametsi pauca sorores ausæ erant manere tum apud illam, præter eam, cuius paulò antè meminimus, quæ eius mentis & precibus fidens, crebro solebat eò accedere, visura quid illic gereretur: sed

I nihil

Dæmones
in muscarum
forma eam
infestant.

Cap. 64.

Grauissimè,
dum orate
vult, affligit
eam dæmo-
nes.

Præsentè
Coleta, ni-
hil dæmonij
species ter-
rent alios.

Colligihic
potest, quan-
tum eius
preces cru-
ciarint dæ-
mones.

nihil tamen reperiebat præter fustes, dæmonibus se subducentibus, & eos ibi relinquentibus.

Cap. 65.

Omni quidem tempore misit omnipotens Deus quosdam, qui miseros peccatores ad ipsum reducerent. Sed hæc nostris diebus foeminam misit, sibi præcipue charam, Coletam virginem, quæ illuminaret & perfecte dirigeret ambulantes in vitiis tenebris & umbra mortis, reuocaretque illos in viam mandatorum suorum, atque omnibus, cuiuscunque illi vel status vel conditionis sint, lumen & exemplum de se præberet totius perfectionis, sanctitatis, deuotionis, mortificationis & virtutum omnium.

Sanctorum
omniū vir-
tutes vt in
ea relaxe-
runt.

Et vt id præstaret efficacius, ornauit eam eximij gratiæ suæ donis & vitæ excellenti sanctimonia, quibus olim speciales amicos & sanctos suos illustrarat. Vixit enim solitaria & in multa abstinentia cum priscis illis Eremitis, claram autem cognitionem cum Prophetis, paupertatem voluntariam aliasque eximias virtutes sectata est cum Apostolis, non ei defuit Martyrum tolerantia, non feruens Confessorum charitas, non Virginum nitida puritas. Quod ad solitariam vitam attinet, in ea colenda vix pauci antiqui patres ei possint comparari. Totis enim quinquaginta annis penè

Nota de ei⁹
cellulis.

semper vixit inclusa. In singulis enim monasterijs suis singulas habuit cellulas valde arctas, quæ carceres verius vel sepulcra dicerentur, cum se vix posset intra illas erigere, aut aliò vertere: quemadmodum in multis licet videre cœnobijs illius, maxime Viuiacensi, vbi Cellam habuit sex pedes longam, quatuor latam. Et illi quidem veteres eremita poterant expatiari per solitudines & relaxare animum post preces, labores & dolores, idque eos fecisse constat: at Coleta nunquam de suo prodijt oratorio animi remittendi causa, quantuncunque horrendis esset affecta pœnis & doloribus: idque adeo, vt etiam si non nisi passus vnus interesset inter oratorium & propinquum hortum, vel syluam, eò se conferre recusaret. Quando autem cogebatur exire ad visitanda monasteria, aut alias ob causas, postquam ad hospitia peruenit, in angustum se recipiebat angulum, pannis appensis conclusum, nec inde prodibat, donec esset recedendum. Magna quoque legimus sanctorum patrum ieiunia, prolixas vigilias, diurnas preces. Sed Coleta cum Christo ieiunauit perpetuis quadraginta diebus & noctibus, nihil prorsus cibi aut potus accipiens: quod tamen humanæ infirmitati esset impossibile, nisi quod apud Deum nihil est impossibile. De vigilijs eius constat, eam toto anno ex singulari Dei gratia omni prorsus somno abstinuisse. De

Eius ieiunia.

Vigilia.

Ios, 10.

Iosue legimus, ad eius iussu stetit sole in spatio vnus diei: sed fortassis non minus admirandum est, ad preces Coletæ solem quandoque præcipitasse cursum suum, & ante tempus ortum esse. Sapè illa vitam suam in mortis discrimen coniecit, & estimationem ignominie obiecit pro honore Dei & animarum salute. Cum enim feruissimum in Gallijs bella feruerent, de quibus supra dictum est, ita vt nemo ex oppidis aut castris egredi auderet, illa intrepida per vtriusque partis regiones proficisceretur visitatum monasteria sua, cum interim, malo instigante dæmone, ab vtraque parte suspicarentur eam stare ab hostibus suis: tamen illa pro vtriusque multas lachrymas & innumeras Deo preces offerret, & in suis monasterijs offerendas curaret. Accidit autem, vt tum in pagum quendam veniret, ab alterius partis exercitu occupatum & benè munitum, in quo erat monasterium virginum suarum. Illic ortum ibi murmur fuit, eam fauere aduersarijs. Eam suspicionem periculosissime auxit casus improuisus. Custos enim monasterij per errorem pulsauit campanam nocte inter nonam & decimam, cum deberet media nocte pulsare. Id audientes excubitores, autumabant eo intempestiuo signo hostibus prodi pagum. Itaque inter se conspirant de trucidandis fororibus monasterij illius: iamque armati eò properant: sed ecce ob Coletæ matris merita res euenit sanè stupenda. Non solum enim horologium ipsum monasterij primam horam clarissime & gnomone & sono indicauit & expressit, cum tamen deberet decimam, sed etiam noctis spatia contracta sunt, & sol ante tempus oriri visus est. Audientes autem milites primæ horæ signum, accurrunt ad monasterium, fatentur facinus animo conceptum, reprehendunt sese, aiunt se temerè malum suspicatas de fororibus Deo humiliter seruentibus, earumque precibus se munitiores esse, quam suis vigilijs & armis.

Casus sanè
periculosus.

Illustre mi-
raculum.

Cap. 66.

Quam autem multa prophetice cognouerit Coleta, iam superius copiose dictum est. Obitum Martini, eius nominis V. Pontificis Maximi, exactè prædixit, etiam mortis horam exprimens: schisma quoque in Ecclesia futurum, finemque Concilij Basilicensis longè antè pronunciauit. Suprà diximus eam multum amasse paruulos propter

pter puritatem & innocentiam, qua ipsa nitebat. Oblatus ei quandoquē fuit paru-
lus, ex nobilibus parentibus ortus. Illa autem præsentiens, si diū viueret, eum conde-
mnatum iri, rogauit Dominum, vt breuē eum tollerēt ē medio. Reportatus puer do-
mum, non diū post mala affectus valetudine, desijt esse in humanis. Ea res summo do-
lore affecit parentes eius, qui etiam ad monasterium venēre, perquirentēs quid pue-
ro accidisset. Vt autem cognouerunt quid dixisset Coleta, suam voluntatem libe-
ter diuinæ conformāruunt. Vidua quædam nobilis & potens, paruulos habens filios,
aliquot Coletæ monasteria fundārat. Eius verò totū patrimonium vastabant prædones
& raptotes: neque illam formidantes, quòd esset mulier: neque filios, quòd essent par-
uuli. Petita autem à quodam in coniugem, statuit consentire: sed tamen voluit prius
consulere Coletam. Ea verò sic fertur ei respondisse: Fac quòd tibi visum est, sed no-
ueris tamen te ex nouo marito nullam habituram prolem. Nupsit illa, sed mors bre-
uiter consecuta, vetuit nē prolem relinqueret. Quædam ex fororibus eius angebatur ob
confessionem peccatorum integrè faciendam. Eam Coleta inuisit venire ad se, dixitque
ei peramanter: Debes, filia, securè confiteri, nec dubitare quicquam: Deus enim mi-
sericors & benignus est. Dices autem hunc in modum peccata tua. Illa hoc audiens,
erubuit, sentiens Coletam matrem nōsse cogitationes eius & peccata. Sedit aliquan-
dò ad mensam Coleta cum multis alijs fororibus instituti sui. Aded autem cælesti qua-
dam meditatione sursum rapiebatur, vt cogeretur à mēsa surgere. Abijt autem ad ora-
torium suum, eam illic meditationem profectura. Interim dixit forori, cum ipsa eun-
ti: Quid tu diceres, si videres ad vnā mensam assidentes nouem Abbatissas? Reuela-
tum enim ei erat, nouem ex illis, quæ cum ipsa fuerant in mensa, Abbatissas postea crea-
tum iri: quod etiam factum est.

Confirmat
fororē, sua
peccata cō-
fiteri timē-
tem.

Apostolis quoquē vt in multis similis fuerit, satis perspicuum est. Fuerunt illi à Deo ^{Cap. 67.}
electi & missi, vt mundum conuerterent: fuit & ipsa electa & missa, vt miseros peccato-
res reduceret ad Deum. Eius missionis potest hoc non obscurum videri argumentum,
quòd concepta fuit à matre, quæ iam excesserat tempus vt plurimum aptum proli con-
cipiendæ. Apostoli quoquē in diuersas dispersi regiones, Christi fidem propagāruunt: &
Coleta annis quadraginta longè lateq; non sine magnis periculis discurrendo, constru-
enda curauit monasteria Ordinis sui, vt Dei nomē celebraretur, animarū augeretur sa-
lus, peccatores è demonum potestate eriperētur, & Saluatori suo restituerētur. In pau-
pertate Apostolos quā sit imitata, potest ex eo liquere sermone, quē ipsa quandoquē
habuit ad forores suas in multo seruiore spiritus, loquens de summa humilitate & pau-
pertate Domini IESV & sanctissime matris eius MARIÆ & Apostolorū: vbi tum
manifestè apparuere duodecim Apostoli, humi residentes prope Coletam, multa in eis
relucēte humilitate, simplicitate, paupertate: omnes induti vestibus albis, & illic per-
manentes, donè cilla cessāret loqui. Sermonē finito, multis visi sunt ascendere in cælū,
& vnā cum illis Coleta in tantā altitudinē subleuari visa est, vt amplius conspici nō pos-
set. Habuit & alia Apostolorum charismata. Sanabant illi demoniacos: curabat & Co-
leta, atq; etiam rabiosos sanabat, virtute nominis Christi. Monialis quædam furiosa, dæ-
moniaca, & morbo caduco laborans, intolerabili molestia afficiebat forores alias no-
cte dieque, licet multæ essent. Sæpè enim oportebat eam à se & eo amplius fororibus,
interdum ab omnibus teneri, alioquē & sibi & alijs grauissimè nocituram. Eum autē fu-
rorem toto anno patiebatur eo tempore, quo diuina officia & Missæ sacrificiū fiebant,
quod fuit alijs molestissimum. Si enim fortassis à Completorio vsque ad nocturnas præ-
ces quieuisset, aded tum se discerpebat, vt multæ eius comprimendæ gratia cogerentur
à diuinis laudibus abesse: quod itidē fieri oportebat à primo signo Primæ vsque ad
sacrificij finem, & ad omnes preces Canonicas. Aliquoties verò biduo triduoque per-
mansit tacita, iacens in lecto planè rigida membris omnibus, ore horrendū in modum
hiante, oculis fœdè apertis & grandibus. Atq; ita visa fuit absq; sermone & cognitione,
nihil neq; manducans, neq; bibens, neq; vllum edens signum, præter planctū lugubrem
& funestum, in quo gemina videbatur vti voce. Interdum autē aded illa vexabatur in-
sanā, vt nullo pacto neq; teneri, neq; vinciri posset, ederetq; & biberet obuia quæque,
puta, oua integra, magna lignorum & lapidum fragmenta, cortices cum nucleis pru-
norum, ceraforum & id genus aliorum grandi numero: Ferrum complicaret perindē
vt arborum ramusciculos, alta clamaret voce, quæ tamen nō videretur esse humana: nec
posset vel signi crucis impressione, vel aquæ sacratæ aspersione, nec vllis precibus com-
pesci vt taceret. Nonnunquā ita exercebat furor, vt præter hæc tanquā bestia ra-
tionis

Sermonem
ca habente,
apparent
Apostoli.

tionis expers ex oculis, ex genis, ex auribus, ex capitis cranio, & ex membris omnibus sanguinem emitteret, quod sine horrore aspici non potuit. Tandem moniales illa recordatae procul tunc absentis Coletae, scripto indicarunt ei calamitatem fororis suae, orantes, ut suis precibus ei opitularetur. Et ecce simul atque litera missa fuere, coepit misera habere aliquanto mitius: magisque diminuta est tam dira vexatio, cum litera venere in manus Coletae: postquam autem illa Dominum rogare coepit, non diu dilata est integra eius curatio. Loquebatur Apostoli varijs linguis, & idiomata omnia calabant: nec haec gratia Coletae defuit. Apostolis non nocebant hausta venena: & Coleta bis sumpsit potionem mortiferam, diro infectam toxico, nec quicquam laesa fuit: immo etiam libenter ignovit illis, qui ei illam obtulerant.

Cap. 68.

Quos sit
perpessa
cruciatu.

At verò si de Martyrum velimus agere tolerantia, ea quoque Coletam non caruisse videbimus. Nam si vel centies illa immissa fuisset in dolium feruentis aquae vel olei, aut toties ignibus inflammata esset, aut tosta, aut excoriata, vel capite punita, non possent ea poenae comparari cum illis, quas illa annis quinquaginta tolerauit. Et certe libenter illa corpusculum suum pro amore Domini Iesu morti obtulisset: atque fuit re ipsa martyr, quando pro honore Dei promouendo non parum fudit sanguinis, fracto brachio non sine magno dolore, ita ut illo tota vita sua uti non posset: capite etiam adeo contrito & quassato, ut cum se verteret, sentiret ossium collisionem.

Cap. 69.

Crebri eius
mentis ex-
cessus.

Solebant Christi Confessores fide sincera, perspicua cognitione & feruenti charitate ferri in Deum, prorsus subducentes sese ab hoc mundo, atque a rebus mundanis, totosque se occupantes ijs, quae ad Dei perfectissimum amorem pertinent. Et Coleta quoque ardentissima Dei charitate usque adeo accessa fuit, ut per aliquod tempus, quoties eius diuinum mellitissimumque audiisset nomen, mox tota a se deficeret, & raperetur in Deum. Itaque si qui ei loqui vellent, summopere cauere debebant, ne quid dicerent ex ijs, quae ad Dei summam dilectionem pertinerent. mox enim sic, auditis illis, extra se discedebat, ut longo temporis interuallo nemo posset ei loqui. Interim tamen etiam mire diligebat proximos, adeoque promouere cupiebat cuiuslibet bona spiritalia, ut quiete potiri non posset in spiritu, nisi ei pro sua vocatione & facultate subueniret. Et libenter illa etiam seipsam obligasset, ut posset opitulari proximis, sicut & re ipsa fecit. Cum enim nobilis quidam in eam ignominiam incidisset, ut sine magno discrimine non posset satisfacere creditoribus suis, illa charitate feruenti effecit per bona quaedam ipsi commendata, ut absque detrimento euaderet. Et si verò ingens eius erat charitas erga viuentes, at tamen sine vlla comparatione magis cupiebat pia benignitate succurrere vita functis. Miro quippe tenebatur desiderio alleuandi cruciatu grauissimos animarum, in locis purgatorijs degentium, quibus adeo condolebat, ut diceret se libenter illarum loco poenas illas perpetuare. Itaque volebat, ut demptis tribus ante Pascha diebus, sorores quotidie dicerent officium defunctorum.

Cap. 70.

Feruenter
orat pro
morientibus.

Fuit religiosus quidam siue monachus, genere nobilis, dignitate hand vulgari, sed conscientia sic satis dissoluta, & exigua animi deuotione. Is tantum fidebat Coletae precibus, ut nullius magis fideret, spemque salutis suae in ijs plurimum collocaret. Cum autem Coleta in longinqua versaretur regione, spiritu praesens illum monachum non diu superuicturum: cognouit etiam horrendas poenas & dira tormenta, quae ob peccata sua esset perpessurus: sed ita tamen, ut tandem fieret saluus. Multum igitur diuque rogauit Dominum pro illo, ut poenas illas minueret, nec orare desistit, donec certo didicit eius futuram beatitudinem. Si quis frater aut soror in monasterijs, in quibus ipsa degebat, morti propinquaret, sororem quidem inuisitabat in valetudinario: fratrem autem iubebat ad certum templi locum perferri, ubi posset ipsa praesens esse morienti: totisque viribus pro eiusmodi Dominum deprecabatur, ipsosque hortabatur ad fidei constantiam & spem veram concipiendam aduersus illusiones omnes & fraudes daemorum, quae illis possent occurrere: atque etiam malignos daemones abigebat ab illis.

Cap. 71.

Eius prece-
lens virgi-
nitas.

De puritate Virginum in Coleta preclare relucente, hoc dicere possumus, eam tam excellentem fuisse in Coleta, ut nunquam verbum vllum leue aut inhonestum vel dice-
re vel audire potuerit quouis modo absque animi dolore & afflictione. Quamobrem etiam Christus Dei filius eam sibi sponsam & amicam charissimam elegit. Accidit autem aliquando, cum adhuc secularis esset Coleta, ut vir quidam lasciuus & impurus eam in
quo-

quodam monasterio cerneret precibus vacantem, scedisque & spurcis sermonibus eam appellaret. Cui illa dolenter respondit: Vtinam praestet tibi Deus notitiam eorum, quae dicis. Mox ille coepit videre scelus suum: cumque vellet e monasterio egredi per portam, quae omnibus patebat, nullo modo potuit: sed quoties conabatur exire, toties se retrò repelli sentiebat. Non immeritò igitur terrefactus, nesciebat quid ageret, multumque formidabat se mente captum iri. Tandem recolens quid dixisset Coletae purissimae virgini, & existimans ea causa se tam misere affligi, ocyus ad eam accessit, culpam coram illa edixit suam, veniam petijt humiliter & deuote. Tum Coleta, Deus, inquit, per sanctam misericordiam suam ignoscat tibi. & quamprimum ille sine difficultate foras egressus est. Tanta erat Coletae puritas, vt multi eam inuisentes, antea leues & ad turpia valde propensi, ex eius praesentia prorsus liberarentur, animisque corroborarentur ad constanter sectandam corporis castitatem. In ijs quidam religiosi familiariter ei indicarunt quasdam tentationes suas valde periculosas, moxque se senserunt plane impotentes ad eas exequendas: atque ita & facultate & voluntate peccandi liberabantur. In Francia princeps quidam prapotens, priusquam vidisset Coletam, mundo huic deditus, fastuosus, delicatus & lubricus fuit. At postea, Coleta intercedente, ex mundano factus est religiosus, ex fastuoso humilis, ex lubrico spiritalis, ex delicato erga se rigidus & seuerus. Testabatur ille crebro coram multis non vulgaribus hominibus, idque sumpta sacrosancta Eucharistia, se posteaquam vidisset Coletae faciem, nunquam carnis tentationem sensisse. In eodem regno fuit quaedam nobilissima matrona, vita laudabili, fama celebri, multa pietate & misericordia, vtriusque sexus liberis abundans. Vnus autem ex filiis eius, qui ferè semper haerebat domi, spurcissimo incitante damone, misere coepit amare foeminam quandam, & tandem post multos lasciuos sermones, aspectus & tactus, ventum est ad mutuum consensum operis nefarij perpetrandi: sola deerat temporis & loci opporunitas. Illis verò in hoc detestando proposito permanentibus, quidam religiosus, quem illa matrona miserat ad inuisendam Coletam, erga quam singulari erat animi deuotione & amore, attulit ad eam ipsam matronam à Coleta missam zonam vel funem, quo solebat illa stringere habitum suum, eumque obtulit matronae praesente filio eius, tam turpi tentatione vexato. Qui cum illum funem vidisset, repente totus mutatus est, adeo vt semper fugeret loca, in quibus erat illa puella, quam tam perditè amauerat: quòd si non posset subterfugere, quin videret illam, propterea quòd esset cum matre sua, non sine dolore & abominatione id faciebat. Tandem meritis Coletae vtroque ab ea tentatione liberato, puella iuncta matrimonio est, corpore integra, & familia nobilis foedam ignominiae notam euasit.

Pena hominis lasciu.

Hoc sine eximiu est.

Praeclari effectus precum eius.

Res profecto memorabilis.

De patientia Coletae multa iam antè dicta sunt. Quas illa & quantas agritudines corporis, quos cruciatus & angores internos & externos non solum patienter, sed & hilariter pro Dei nomine perpassa sit, commemorari vix queat. A principio deuotionis suae afflictiones, si desissent, appetijt: si adessent, amanter sustinuit. Quares eam Christo sponso effecit similem, qui in hac valle miseriae nunquam poenarum & afflictionum expers fuit. Si quis interdum miseratus eius dolores internos & externos, diceret ei, Heu mater, quam dire passa es: illa respondebat: Ego facile soleo etiam de paruis conqueri. Omnibus ei persecutionem, damnum, afflictionem inferentibus, pro malis libenter voluit bona reddere, ita vt nonnunquam diceret se prouiduram illis de rebus necessarijs, quo ad essent in vita. Ab ipsis quoque familiaribus amicis non parum vexata fuit: quos vt ab ingratitude reuocaret, eos ad se accitos, in suis collocauit monasterijs, & tuta corporalia, tum spiritalia eis adhibuit solatia, tantamque salutis eorum curam gessit, vt multi eius precibus ab animae & corporis periculis extracti sint: Illi autem plus dolebat Dei iniuria & perditio animarum ipsam persequentium, quam mala omnia, quae ei vndeunque accidere potuissent. Ad extremum tamen tales redibant ad sanitatem, & dolebant se tam malitiosos in eam fuisse. Inter alios quidam ei familiaris fuit, qui diabolo instigante, aliquandiu grauissimè eam persecutus est, ab amico in tam crudelem muratus hostem, vt nec audire quicquam de illa boni, nec propè ad eam accedere vellet: diceretque non esse in ea spiritus sancti gratiam, sed quae illa faceret, per aliam fieri debere, quam putabat magni esse meriti apud Deum, cum tamen plane rudis & imperita foret: Tum praeterea etiam inhumaniter eam virgis caedi iubebat, interdum

Cap. 72.

Multiplices Coletae crucis.

Quidam amicus in summu mutatur hostem.

vsque ad effusionem sanguinis, & crudeles ei persecutiones inferri. Quod etsi valde eam excruciet propter eos, qui talium auctores erant, at tamen ferebat suaviter & patientissime, ita ut ne minima quidem impatientiae vox ab ea exprimeretur. Sicut autem Saluator orans pro hostibus suis, exauditus est pro sua reuerentia: ita & ipsa humiliter & efficaciter deprecans pro suis persecutoribus Dominum, non est voto fraudata suo. Agnouerunt enim illi tentatione diabolica se instigatos fecisse quae fecerunt, totoque vitae suae tempore multum ea causa doluerunt.

Cap. 73. Multa etiam tulit ab extraneis non paucis, praesertim à quodam magni nominis viro, cuius facta cum nomine non consentiebant, qui & clam & palam obrectabat ei, mirabiliter eam impediens, multisque vexans modis, & planè affirmans se & illam & omnes conatus & opera eius prorsus euerfurum. Illa verò sic ei respondit: Spero fidenter in bonitate Dei conseruaturum eum, quae per eum facta sunt.

Item duo è Clero. Duo è Clero praecipui eius persecutores fuere in ea vrbe, in qua permulti non mediocriter eam infestauerunt & impediuerunt. Ij multos confinxere articulos incredibili malitia, asserentes eam Hussitarum haeresi laborare, & multa alia sanè abominanda, ab illis sceleratè conficta, quae tamen non dubitabant palam omnibus proponere & euulgare, ut efficacius sancta eius opera retardarent. Sed illa his omnibus & quibuscunque alijs iniurijs opponebat silentium, ferens omnia sedato & tranquillo animo. Quauis autem sancti homines sileant, dum ferunt persecutiones, non minùs tamen formidanda sunt iudicia Dei. Eccè enim alter horum, ut se vidit frustratum conatu suo, elato animo aliò commigrauit, sed paulò post extinctus est: alter mansit quidem, sed graui correptus morbo, valde cruciabatur, crebrò appellans Coletam, tanquam indicaturus ea causa se sic torqueri, quòd iniuste eam esset persecutus: atque in ijs doloribus clausit diem extremum. Quidam etiam laici opulenti, sanctitatem eius & vim sanctae paupertatis ignorantes, non parùm eius detraxere existimationi & famae, dicentes eam esse foeminam cumprimis opulentam, quae mutuas daret pecunias propter vsuras, & quae cambia vel collybos Parisijs, Brugis & Gandau manuteneret. Sed hæc illi ineptissime, quando cor eius ad eò feruebat sanctae paupertatis amore, ut multo libentius passura fuerit se viuam excoriari, quam quicquam eiusmodi admitteret. Multi etiam nobiles & potentes intolerabili quadam vexatione illam appetere conati sunt propter aedes quasdam, quas ipsi volebant ad alios, quam oporteret, vsus applicari: sed Dominus Iesus praecipuos eius vexationis auctores breui abstulit è vita. Illa verò & has & alias propè innumeras persecutiones instar agni suauiter & patienter tulit amore illius agni innocentis, qui vno die plus nostra causa perpeffus est, quam nos pro illo ferre possemus cunctis diebus vitae nostrae.

Cap. 74. Cum iam sexagesimum sextum ætatis complèssset annum, ut perfectissimæ perseverantiae coronam posset adipisci, tamen si corpore valde esset debilis & exhausta, tum propter senium & incommodam valetudinem, tum propter graues dolores, quos tulerat, & quotidie patiebatur pro voluntate Dei: at tamen ita se comparabat, tanquam iam ab integro vellet inchoare benè agendi studium, perinde ac si robusto esset corpore, nec quicquam vnquam rectè & præclare gessisset. Itaque nunquam recusauit laborem, nec desijt se promptam offerre ad colligendas vires, quantumuis esset & laboribus & varijs defessa pœnis, & ad totam se impendendam, vbi id Dei amor & salus animarum poscere videretur. Sæpenumerò ab aliquo profectura monasterio ad exequenda opera pietatis, tam cernebatur imbecillis, ut vix sustinere se posset, nec breue spatium viua confectura putaretur: at nihilo minùs suscipiebat illa labores & dolores propter amorem Dei, aiebatque se paratam esse mori, prout Domino visum esset, siue in agris, siue in pagis. Cumque eius comites plerunque ad eò delassarentur ob nimios labores, ut agrè respirare possent, illa sola permanit alacris, viuax, constans & infatigabilis, non aliter laborans Christi causa, quam si esset planè recens & firma valetudine, nec quoad vixit, vineam Domini colere cessauit, grauitè & perseveranter multos exantlauit labores, donec ad optatum eumque clarissimum peruenit finem.

Nihil sibi parit.

Mirè diuinitus confortatur.

Cap. 75. Prædicat obitum suum.

Eum autem vitae suae finem illa prædixit, dicens se biennio non superuicturam, quod etiam sic accidit. Tandem tribus ferè ante obitum suum septimanis expressè ait se migra-

migraturam ad Dominum, & cum ad se accersuisset sorores, hortabatur eas singulari animi affectione & studio, ut essent verae & perfectae monastici instituti cultrices, DEVM timerent & amarent praeter omnibus, Canonem siue regulam obseruarent, itemque declarationes illius, redderentque fideliter Domino, quicquid ei uouissent. Cumque haec & multa alia salutaria dixisset, subiunxit: Non est, quod putetis me in decessu meo quicquam dicturam vobis: nihil enim tum ex me audietis. Deinde ait confessario suo: Pater, quicquid ego in reformando S. Francisci instituto feci, Dei nomine id feci: & licet magna ego sim peccatrix, & tota vitij obnoxia, attamen si denuo mihi facienda essent ea quae feci, non video, quemadmodum ea aliter facerem, atque feci. Inde mensis Februarij die vicesimosexto, qui fuit Dominicus, mane confessione facta, sub sacrificio corpus Christi summa deuotione percepit. Sequenti nocte venit ad eam singulari quadam beneuolentia Dominus Iesus: postquam apparitionem illa instar infantis nihil iam vllas curabat res mundanas, soli Deo vacans, ore vel mente illum deprecans. Post accidit ei insolita quaedam debilitas, quae confessarium eius, timentem ne moreretur, eò permouit, ut extremamunctionem ei adhiberet. Deinde legit apud illam Christi passiones, quibus absolutis aduertit nondum adesse supremum vitae tempus. itaque recessit ab ea. Altera die ad eius venit oratorium, sacrificium pro more coram illa facturus, reperitque illam optime constitutam, perinde ac si esset incolumis. Mirabatur autem, unde tam cito esset restituta, sciens absque speciali gratia Dei id fieri non potuisse. Tum verò sacrificium illa cum primis reuerenter audiuit, & Christi corpus cum multis lachrymis adorauit: idem faciens etiam reliquis eius hebdomadae diebus. Est autem notatu dignum, post eam, quam diximus, apparitionem quatuor in ea visa esse sanè memorabilia. Primum est, poena quaedam grauis & insolens, quae usque ad supremum spiritum perdurauit. Alterum, quod non nisi solis precibus deinceps voluit occupari. Tertium, quod diebus singulis Missam sanctissimam cum multa deuotione & reuerentia auscultauit. Quartum, quod licet ex oratorio non exiret, tamen perspicue nouit omnia, quae in monasterio gererentur. Confessarius cum socio, nolens eam se absente reddere spiritum, venit ad monasterium, quod illa nemine indicante ilico cognouit. Ad vesperam sextae feriae comiter & consolatorie loquebatur ad fratres. Sabbato post sacrificium, petita ab eis copia, & peractis precibus, celeriter abiit ad cubile, Crucis signo se consignans, aitque: En extremum cubile. deinde in illo se reposuit, vestita more suo, sibi ipsi imponens nigrum velamen, quod à Pontifice acceperat, cum primum professionem fecit. Mox clausit os & oculos, deinceps non aperiendos, licet interim omnia nosset, quae foris agerentur. Pro quodam enim leuamento attulerunt ei puluinar, quod illa reiecit. Quadragesimo octo horis sic mansit in lectulo, nihil neque loquens neque videns, neque ullum vel gestum vel signum vlla corporis parte edens, sed summam praeter se ferens honestatem & sanctitatem, nihil mutato colore in illo dolore, quo tunc cruciabatur. Inde sexta Martij die, hora octaua ante meridiem, cunctis Gandauensis monasterij sororibus praesentibus, itemque eius confessario & socio fratre, clausit extremum vitae tempus, anima sanctissima à corpore suauiter recedente, & recta ad Deum creatorem suum proficiscente. Color autem, qui fuit in ea decedente, perdurauit horis duodecim: inde subito corpus eius mutatum est in pulchritudinem admirandam. Erat enim instar niuis candidissimum, venis colore caruleo elegantissimo passim apparentibus: membra omnia formosissima visabantur, & quae possent facile inflecti, odorem mirificum ex se diffundentia, ita ut plane in eis innocentiae status & omnimoda puritas reluceret. Ijs adeo permoti fuerunt plurimi, ut supra triginta hominum millia ad eam visendam confluerint. Tertio ab obitu suo die humatum est virgineum illud corpusculum, sed, ut ipsa iusserat, in summa paupertate, & absque vllò operimento, sicuti Christus nudus in cruce pendit.

Christus ei
apparet.

Post eam ap-
paritionem
quatuor in
ea visa me-
moratu di-
gua.

Sub mortem
ut se gesse-
rit.

Felicissime
abit e vita.

Corporis
exanimis
pulchritu-
do.

Cap. 76.
Post obitum
eius quae co-
tingerint.

Ea hora, qua migravit, in quibusdam monasterijs, quae ea speciali erat amore prosecuta propter maius sanctae paupertatis studium, audita sunt voces longè suauissimae cantantium Angelorum, e quibus una sic à nonnullis dicere audita est: Venerabilis religiosa soror Coleta migravit ad Dominum. In quodam monasterio eius

foror quædam præ cæteris amabat Coletam. Ei illa moriens ante mediam noctem apparuit in regione longinqua moranti in forma pulcherrima & splendidissima, sed ob nimiam claritatem faciem eius videre non potuit. In alio monasterio procul remoto foror quædam summoperè cupiebat videre eam, multasque fundebat ad beatissimam Mariam preces, ut per eam posset compos fieri voti sui. Putabat enim, si vel vna hora vidisset eam, id sibi semper profuturum. Ea igitur nocte, post quam obiit Coleta, vidit speciosissimam quandam & venerabilem dominam, cuius pulchritudo nullis posset verbis explicari. Eius facies prorsus luculenta fuit, instar crystalli soli oppositæ. Porrò ter per oratorium deambulabat, sequebaturque eam puer elegantissimus, facie æquè lucida, semel atque iterum sic dicens: Ecce foror Coleta, ecce foror Coleta. Tum verò foror hæc videns & audiens, miro fuit perfusa gaudio, quòd cerneret eam, cuius visendæ summo flagrasset desiderio: cumque vellet cæteras inclamare sorores, non potuit vocem exprimere. Putabat autem velle eam visitare monasterium. dictum enim erat ei adhuc nouitiæ, quòd etiam in spiritu visitaret monasteria. Postquam verò ad dormitorij fores venit, illa euanuit. Eodem die, eoispo tempore, quo Coleta deceffit, foror hæc sola ingressa est in oratorium, Domino preces oblatura: cumque se submisisset in genua, mox audiuit voces altas & claras grandis multitudinis, quibus suauiores in hoc mundo percipi non possent: sublatisque in cælum oculis, vidit faciem luculentam, quam nocte viderat, in medio tam dulciter canentium. Etsi autem nihil horum tum intelligeret, piè tamen credit esse eam Coletæ lucidissimam animam, quam Angeli in cælos deducerent. Alijs quoque duabus per visum ostensa est anima Coletæ cum multa gloria & reuerentia à sanctis & Angelis frequentissimis duci in cælum, multis eam sequentibus animabus, quas, ut altera ex ijs vidit, illa suis meritis & precibus è purgatorij pœnis liberarat, hæcenus ibi detentas.

Ea dece-
te, foror
quædam
quid audie-
rit & vide-
rit.

MIRACVLA QVAEDAM EX IIS, QVAE COLETA
fecit adhuc viuens.

Cap. 77. Multas Coleta animas suis precibus excitauit à morte peccati, multos corpore mortuos reuocauit ad vitam. Vtrunq; diuinæ virtutis opus est, sed præstantius illud, quo renouiscunt animæ. Possent commemorari plurimi, etiam non vulgares, quos Coleta reduxit suis intercessionibus à morte culpæ ad vitam gratiæ: sed nos iam de illis agemus, quos corpore mortuos excitauit. Filia cuiusdam Visontiensis mortua ante baptismum, allata fuit in templum à parentibus, quòd sperarent eam vitæ restitutum iri. Sed cum cernerent verè mortuam, ilicò reportarunt eam absque baptismo, & Coletæ precibus obnixè commendatam, quandoque eius velo fidenter inuoluerunt, & in templum attulerunt. Et ecce reuixit infantula, & saluari expiata lauacro, Coleta appellata est, & postea Coletæ matri oblata, vitam monasticam professa est, in qua vsque in præsens laudabiliter perseuerat, diciturque foror Coleta de Pruceto. Iuuenis quidam, Ioannes Burseti, qui nunc est Visontij cuius insignis, affirmat se meritis & precibus Coletæ vitæ redditum. Idem affirmant propinqui eius, & qui eum nouerunt. Neque id ignotum est fratribus & sororibus nostris, sed cum mihi de modo, quo id factum est, non constet, non audeo cum certò exprimere. Item infans quodam sine baptismo defuncto, cum primis doluit Coleta, iussitque eum in prophanò loco sepultum, è monumento extrahi, & ad se apportari. Factum est, ut voluit, & illa pro infantulo orante, anima redijt in corpus, & baptizatus, dimidio anno superuixit. Franciscanus quidam frater Franciscus Clareti, annos amplius triginta fuit cum Coleta, multa ei & monasterijs eius humanitatis, benevolentiæ & charitatis officia ex animo præstans. Is in morbum incidit, & iam planè mortuus putabatur, & ille postea se mortuum fuisse affirmabat. Cum autem sic esset vita functus, visus sibi fuit duci ad tribunal Christi pro captanda gratia & misericordia: indè verò etiam duci ad beatissimam Dei matrem Mariam, tum ad Apostolos, ad martyres, ad confessores & virgines. Omnium autem horum vna sententia fuit, restituendum illum Coletæ: cuius precibus corpus eius reuixit & surrexit. Ex his quatuor tres hodieque viuunt, & testantur vera nos dicere.

Cap. 78. Permulti verò Coletæ precibus à mortis piculo sunt liberati. Aegrotabat periculosè quædam reuerendus pater, nec id ignorabat Coleta, in alio monasterio procul ab illo seiccta.

Vt

Vt autem ei in extremo illo periculo subuenire facilius posset, ad monasterium se contulit, ubi ille decumbebat: cumque eò peruenisset, reperit eum iam animam agentem. Mox ad supremum medicum ardentissimis precibus confugiens, ab illo obtinuit, vt primo die iam meliusculus esse inciperet, & paulò post ad eò firmaretur viribus, vt cum Coleta ad monasterium, vnde illa venerat, incolumis profectus sit, ab ipsis mortis faucibus eius precibus ereptus. Monachus quidam, cuius opera Coleta utebatur, ex peste laborauit, ita vt vita eius planè desperaretur etiam à duobus peritissimis medicis, qui certum etiam indicauerunt tempus, intra quod necessariò esset animam redditurus. Coleta autem dicente, Deum esse natura superiorem, responderunt illi, verum id esse: sed nisi ille secùs velit, fieri non posse, vt vltra tempus ab ipsis expressum huius lucis vltura fruatur. Orante verò Coleta, ille breuè euasit incolumis, altero ex illis medicis moriente, altero diù agrotante.

Comitissa Gebennensis aliquandò iter habuit, propter aquarum inundationem fanè periculosum. Et ipsa tum equo insidens, in profundam ingressa aquam, cum equo ad eò ab oculis aliorum abrepta fuit, vt cum illo pariter submersa putaretur: sed Coleta Dominum pro illa deprecante, ad terram absque detrimèto peruenit. Alios quoque duos, virum honestum, & sceminam religiosam à tergo eius equo insidentem, in quodam flumine miserè iactatos & iam pro submersis habitos, itidè suis precibus ad litus incolumes eduxit. Quidam doctor Theologus ingressus aquam cù equo, venit ad foueam altissimam, vnde quanto plus nitebatur se expedire, tanto mergebatur profundius. Videns ergò in summū vitæ discrimen se coniectum, nec vllum apparere modum euadendi, in Coletæ memoriam redijt, eiusque suffragia fidèter implorauit. & ecce repente se cum equo sentit litus attigisse. Nobilis quidam Burgundus, Coletæ ex animo addictus, ab improuisò lapsus est cum equo in profundam foueam, omni spe salutis erepta. Deo igitur se cõmendans & precibus ac meritis Coletæ, itidè confestim se vidit ex aqua in terram translatum. His aliud adijcimus, quod ea defuncta contigit. Marchio, princeps cum primis generosus & potens, misit Gandauum sacerdotè quendam Ioannem Moulines, qui crebrò eius nomine inuiserat Coletam viuentem. Venit autem is sacerdos ad aquam valdè profundam, quam nemo sine presentis periculi metu transire auderet. Id verò nesciens ille, ingressus est aquam, sperans se facile ad pontem peruenturum. Sed raptus impetu inundantis aquæ, laxauit equo habenas, moxque vnà cum equo se sensit in ima demersum. Ocyùs igitur his ferè verbis inuocauit Coletam: Cùm ego nunc veniam ad te visendam post decessum tuum, mater gloriosa, itane hìc moriendum est mihi? Dixit, & res stupenda consecuta est. Mox enim sub pedibus suis sensit colliculum extare, nunquam illic antea reperitum, qui sufficeret ipsum & res eius omnes seruare à submersione. In illo ergò perstitit, donèc nauta quidam cum navi ad illum peruenit, qui constanter asseuerabat, nunquam eo loco colliculum fuisse.

Multas etiam liberauit parturientes, multos mente captos sanauit precibus suis, in quibus fuit Stephana quædam amens & furiosa: quæ cùm à marito ad Coletam perducta esset, Coleta eam obiurgauit, aitque ea causa tam diro correptam morbo, quòd peccata sua confessà non esset: accitoque confessario suo Henrico à Balma, voluit, vt ei confiteretur, ipsa interim feruenter orante pro illa: sicque plenè conualuit. Quidam puer nobilis ex leuitate percussus est in oculo, & ad eò vulneratus, vt illo deinceps nihil visurus putaretur. Adductus verò ad Coletam, cùm ea crucis signum oculo eius impressisset, sanus abscessit. Coleta ipsa dolores oculorum innumeros perpessa est, & sæpè in eis grauitè læsa. Accidit aliquandò, vt quodam vespere tam malè affectus esset alter eius oculus, vt impossibile videretur posse eam quandoquè illo vti. Doluit ea res non mediocriter fratribus & sororibus. & ecce manè alterius diei oculus ille ad eò sanus & integer apparuit, vt vnquam aliàs. Mulier quædam nobilis, valdè addicta Coletæ & monasterijs eius, filium habuit morbo comitali horrendum in modum laborantem. Fuit id matri eius molestissimum, nescienti quid remedij adhiberet. Fortè tum illac transibant Franciscani quidam, ituri ad Coletam. Per eos igitur commendauit filium suum sanctissimis Coletæ matris precibus, & confestim sensit miram animi consolationem, spemque sanandi propediè filij sui: nec diù pueri salus dilata est. Vir quidam nobilissimus, & vita integer & honestus, eodem morbo miserè vexabatur annis decem, nec vllum poterat inueniri

Quidam iam moriès reualefcit.

Item alius à medicis desperatus.

Cap. 79.

Miraculū.

Aliud.

Item aliud.

Rursus aliud.

Vide rem stupendam.

Cap. 80.

Miraculū.

Aliud miraculum.

- Aliud. niri remedium. Commendatus est tandè precibus Coletæ, & ea pro illo orante, nunquam deinceps vllā sensit eius morbi infestationem. Soror quædam vel monialis incidit in tantam amentiam, vt vinculis colligatam diligenter oportuerit custodire. Quod cum non mediocriter affligeret reliquas sorores, rogârunt Coletam, vt pro illa Dominum deprecaretur. Proxima nocte apparuit Coleta illi sorori, obtulitque ei pomum exiguum, sed valdè elegans, persuasitque vt illud comederet. Comedit illa, & gustu mirabili refecta, quamprimùm sanata est. Altera die quæsiuit ex illis, quæ eam custodiebant, num Coleta ad monasterium illud venisset. Illis respondentibus eam Visontij morari, ait sibi ab ea exhibitum pomum pulcherrimum, cuius gustu mox curata esset.
- Cap. 81. Duxit aliquandò Coleta sorores quasdam ad monasterium recens edificatum: venerunt autem ei ex deuotione obuiam moniales quædam alterius instituti. In ijs vna fuit excellens, sed leprosa: quæ propter faciem morbo fœdissimo exesam, non audebat propius ad Coletam accedere, & eam cum cæteris osculari. Sentiens id Coleta, humanissimè pertraxit eam ad se, eique osculum impressit: & illa confestim sanitati restituta est. Soror quædam monasterij Coletani, in quo tum Coleta degebat, à planta pedis vsque ad verticem capitis inflata erat, & olebat pessimè, nec quicquam videre poterat. Eius vicem dolens Coleta, cœpit eam crebrò visitare. Etsi autem nihil illa videret, sensit tamen Coletam ingredi propter odorem suauissimum, quo totum valetudinarium ea veniente complebatur, alioqui ægrote illius fetoribus abundans. Ea autem odoris suauitate incredibilè percepit consolationem misera illa, & breui integerrimè curata est. Frater Petrus Golerij in monasterio Visontiensis tam grauius ex apostemate guttur opprimente decumbebat, vt postridiè manè omninò moriturus putaretur. Superuenit autem frater Petrus de Ofiaco Visitator, qui apud se habebat capillos Coletæ, quos vnà cum Regula sanctissimi patris Francisci imposuit illi sic cum morte colluctanti, signum sanctæ Crucis cum eis exprimens, & statim apostema crepuit, & ille sanus euasit. Soror quædam Coletana laborabat non mediocriter aduersa valetudine. Eam Coleta, alijs sororibus indè euocatis, in valetudinario clam inuisit, aitque illi: Nihil hæsites, sed spera in Domino. ego enim nolo, vt iam moriaris. rursusque clam recessit, & illa repente se sensit morbo liberatam. Alia duæ sorores ita ægotabant, vt nullum eis posset reperiri remedium. Nihil prorsus edebant, & pro debilitate se sustinere non poterant. Aduenit eò Coleta, accepit panis fragmentum, mandebat illud dentibus suis, & indè ingerebat ori vtriusque. Quod cum ille deglutissent, ilicò sanatae sunt. Alia soror morbo contagioso vexabatur in gena, nec quicquam sumere poterat alimenti, nec vllò modo subueniri ei posse videbatur. Visitabat tum illud monasterium Coleta, & cum ex poculo quodam biberet, illud hæc soror admouit genæ suæ, & euestigiò morbus abscessit. Alia quædam è familia Coletæ soror tatis cruciabatur capitis & cuiusdam morbi doloribus, vt quasi furibunda videretur: cumque nulla ratione mederi sibi posset, fidenti deuotione imposuit capiti suo sudarium Coletæ, lachrymis eius madidū, & actutum dolor euannit. Item alia ex eius sororibus quicquid percipiebat alimenti, rursus sanguinis specie per os reiciebat, acsi alij meatus corporis obstructi essent. Id Coleta vbi rescivit, eius miserta, ait ad illam: Quid est hoc, quod tu facis? Ego verò nolo, vt deinceps sic facias. Eadè hora sic illa restituta est, vt nullum egritudinis illius vestigium remaneret. Quidam vir nobilis quartana febre torum annum laborauit. Cum autem Coleta veniret ad pagum, vbi ille degebat, sui instituti ille monasteriū fundatura, ille honoris & deuotionis causa ei processit obuiam, moxque sensit febre se omninò absolutum. Cum aliquandò Coleta, grauissimo compellente morbo, se lauare permisisset, aqua eius loturæ clam seruata fuit: quæ postea à multis, diuersis morbis laborantibus hausta, integrā eis attulit sospitatem. In quodam monasterio Coletæ fuit foemina quædam, eius monasterij administra & familiaris, extrinsecus honesta morum specie: quæ tanta vi morbi correpta fuit, vt exanimis putaretur: sed interim peior erat animæ, quàm corporis conditio. Latebant enim in conscientia eius enormia quædam peccata, quæ nunquam voluit cōfiteri. At ea perspicuè nōrat Coleta, & dolebat propterea vehementissimè, Dominumque sine intermissione deprecabatur, donèc & anima & corpore reuiuisceret. Postà verò omnem vitam suam religiosè & piè transegit, fugiens omne malum, & bona quæque studiosè consecrans.
- Cap. 82. Inter fratres, Coletæ familiares, insignis quidam pater fuit, Petrus de Ofiaco, Visitator monasteriorum Coletanorum. Is ad sedecim menses magno dolore capitis ad eò

aded afflictus fuit, vt cibum capere non posset absque cruciatu horrendo & ineffabili, sapiusque à mensa surgens, ambularet in horto, miserè clamitans & eiulans: nec posset responderè, si quis ei loqui vellet. Cruciatu autem ille noctibus duplo maior erat, quàm aliàs, cogebaturque surgere è lecto, & per domum, per virgulta, per alia cursitare loca, licet id nihil ei conferret. Interim tamen ferebat omnia patienter, & ardenti animo implorabat Dei opem, & beatissimam Christi matrem rogabat, vt per Coletam merita aliquod leuamētum obtineret. Cùm autem nocte quadam esset in monasterio Visontensi, vidit in visione, se esse in sacello oratorii Gandauēsis, ibique vocari se blander à Coleta ea voce, forma & habitu, qua solebat esse cùm viueret, sed ita tamen, vt iam luculenta & cumprimis speciosa & iucunda videretur, ipsumque cōsolaretur peramanter & humaniter. Vnde ipse expergefactus, comperit se planè sospitem, sanum & iucundum: nec illum dolorem postea expertus est. Multa alia præclara miracula edidit Dominus Iesus Christus, per humilem ancillam & fidelem spōsam suam Coletam, quæ nē nimij sumus, omittimus.

Quidam eximius vir repete horrendo liberatur dolore capitis.

VITA S. EQVITII ABBATIS, PER D. GREGORIVM PAPAM SCRIPTA, LIB. I. DIALOG. CAP. IIII.

Gregorius. Fortunati viri venerabilis, Abbatis monasterij, quod appellatur Balneum Ciceronis, aliorumque etiam virorum venerabilium didici relatione, quod narro. Vir sanctissimus, Equitius nomine, in Valerię prouincię partibus, pro vitæ suæ merito apud omnes illic magnæ admirationis habebatur: cui Fortunatus idem familiariter notus fuit. Qui nimirum Equitius, pro suæ magnitudine sanctitatis, multorum in eadem prouincia monasteriorum pater extitit. Hunc cùm iuuentutis suæ tempore acri certamine carnis incentiua fatigarent, ipse suæ tentationis angustia eum ad orationis studium solertiolem fecerunt. Cumque hac in re ab omnipotenti Deo remedium cōtinuis precibus quæreretur, nocte quadam assistente angelo, eunuchizari se vidit: eiusque visioni apparuit, quod omnē motum ex genitalibus eius absunderet: atque ex eo tempore ita alienus extitit à tentatione, ac si sexum non haberet in corpore. Quæ virtute fretus, ex omnipotentis Dei auxilio, vt viris antè præerat, ita cœpit postmodum etiam foeminis præesse: nec tamen discipulos suos admonere cessabat, nē se eius exemplo in hac re facillè crederent: & casuri nō tentarent donum, quod non acceperunt.

7. Martij.

Continuis precibus mirandam obtinet corporis castitatē.

Eo autem tempore, quo malefici in hac sunt Romana vrbe deprehensi, Basilius, qui in magicis operibus primus fuit, in monachico habitu Valeriã fugiens petijt. Qui ad virum reuerendissimū Castorium, Amiterninæ ciuitatis episcopum, pergens, petijt ab eo, vt eum Equitio abbati committeret, ac sanandum monasterio illius cōmenderet. Tūc ad monasteriū venit episcopus, secūmque Basilium monachū deduxit, & Equitium Dei famulum rogauit, vt eundē monachum in cōgregationem susciperet. Quem statim vir sanctus intuens, ait: Hunc quem mihi cōmendas pater, ego non video monachū esse, sed diabolum. Cui ille respondit: Occasionem quæris, nē debeas præstare, quod peto. Ad quem mox Dei famulus dixit: Ego quidē hoc eum esse denuncio, quod video: nē tamē nolle me obedire existimes, facio quod iubes. susceptus itaque in monasterio est. Post non multos verò dies idē Dei famulus, pro exhortandis ad desideria superna fidelibus, paulo longius à cella digressus est. Quo discedēte, contigit vt in monasterio virginū, in quo eiusdē patris cura vigilabat, vna earum, quæ iuxta carnis huius putredinē speciosa videbatur, febricitare inciperet: & vehemēter anxari, magnisque vocibus cū stridore clamare: Modò moritura sum, nisi Basilium monachus veniat, & ipse mihi per suę curationis studium salutē reddat. Sed in tātī patris absentia accedere quispiā monachorum in congregationē virginum non audebat: quanto minùs ille, qui nouus aduenerat, eiusque adhuc vitam congregatio fratrum nesciebat? Missum repente est, & Dei famulo Equitio nunciatū, quod sanctūmonialis illa immēsis febribus estuaret, & Basilij monachi visitationē anxie quæreretur. Quo audito, vir sanctus dedignādo subrisit, atque ait: Nunquidnam dixi, quod diabolus est iste, nō monachus? Ite, & eū de cella expellite. De ancilla autē Dei, quæ

Basilius magus monachum se simulat.

Monasterium virginū.